

1272

28 fe

1272

Inc.
32

S. Ambrosii

Hexameron seu de principiis rerum

Hain, 903; Pallechet, 186.

Jes. der. etc. 1603

Ant. Luy

A. D. 17

man 1822.

D. Cameron Beati Ambrosij Mediolanensis epi. Incipit feliciter

Dies Primus.

Qantum ne opinionis assumpsisset homines ut aliqui eorum tria principia constituerent omnium deum & exemplar et materiam sicut Plato discipulus eius et ea incorrupta et increata ac sine initio esse asseuerarent deumque non tanquam artificem ad exemplar hoc est ideam intendentem fecisse mundum de materia quam vocant *hylem* que gignendi causas rebus omnibus dedisse asseratur ipsum quoque mundum incorruptum nec creatum a factum estimarent. Alij quoque ut Aristotiles cum suis disputandum putauit duo principia posuisse alij ponerent materiam et speciem et tertium cum his quod operatorium dicitur cui superaret competentem efficere quod adiundum putasset. Quid igitur tam inconueniens quam ut eternitatem operis cum dei omnipotentis diungerent eternitate uel ipsum opus deum esse dicerent ut celum et terram et mare diuinis prosequerentur honoribus. Et quo factum est ut partes mundi deos esse crederetur. Quis de ipso mundo non mediocriter inter eos questio sit. Nam Pythagoras unum mundum asseruit. Alij innumerabiles dicunt esse mundos ut scribit Democritus cui plurimum de phisicis auctoritatis vetustas detulit ipsumque mundum semper fuisse et fore. Aristotiles usurpat dicere Plato autem contra non semper fuisse et semper fore presummit astruere. Plurimi vero nec fuisse semper nec semper fore scriptis suis testificantur. Inter has dissensiones eorum que potest esse ueri estimacio cum alij mundum ipsum deum esse dicant quod ei mens diuina ut putant inesse uideatur. Alij partes eius Alij utrumque in quo nec que figura sit deorum nec qui numerus nec qui locus aut uita possit aut cura comprehendendi. Siquidem mundi estimacionem uolubile rotundam ardentem quibusdam incitatam motibus sine sensu deum ueniat intelligi qui alieno non suo motu feratur. Unde diuino spiritu prouidens sanctus Moyses hominum errores fore etiam cepisse in exordio sermonis sui ait.

In principio fecit deus celum et terram initium rerum auctorem mundi creationem materie comprehendens. **V**t deum cognosceres ante initium mundi esse ul' ipsum esse initium vniuersorum sicut in euangelio dei filius dicentibus sibi tu quis es. respondit initium quod et loquor vobis et ipsum dedisse gignendis rebus initium et ipsum esse creatorem mundi non idea quodam duce imitorem materie ex qua non ad arbitrium suum sed ad speciem oppositam sua opera formaret. Pulchre quoque ait. in principio fecit ut incomprehensibilem celeritatem operis exprimeret. cum effectum primum operationis implete quam inditium cepte explicauisset. **Q**uis hoc dicat aduertere debemus. **M**oyses vixit ille eruditus in omni sapientia egyptiorum quem de flumine collectum filia pharaonis ut filium dilexit et subsidijs regalibus vultum omnino secularis prudentie disciplinis informari atque instrui desiderauit. **Q**ui cum de aqua nomen accepit. non putauit tamen dicendum quod ex aqua constarent omnia. ut thales dixit. et cum esset in aula educatus regia. maluit tamen pro amore iustitie subire exilium voluntarium quam in tyrannidis fastigio peccati perfundionem reliquis acquirere. **D**enique prius quam ad populi liberandi munus vocaretur naturali equitatis studio provocatus. accipientem iniuriam de popularibus suis vltus inuidie sese deuit voluptatibus eripuit. atque omnes regie domus dominans tumultus in secretum ethiopiae se contulit. **I**bi a ceteris negotijs remotus totum diuine cognitioni animum intendit ut gloriam dei videret facie ad faciem. **C**ui testificatur scriptura quod nemo surrexit amplius propheta in israhel sicut Moyses qui secundum deum facie ad faciem non in visione neque in somno sed os ad os cum deo summo locutus neque in specie neque per enigmata sed clara atque perspicua presentie diuine dignatione donatus. **I**s itaque Moyses aperuit os suum et effudit quod in eo dominus loquebatur secundum quod ei dixerat cum eum ad pharaonem regem dirigeret. **V**ade et ego aperiam os tuum et instruam te quid debeas loqui. **E**tenim si quid de populo dimittendo diceret a deo acceperat quantomagis quod de celo loqueretur. **D**enique non in persuasione humane sapientie nec in philosophie simulatoris disputationibus sed in ostensione spiritus et virtutis tanquam testis diuini operis ausus est dicere. **I**n principio fecit deus celum et terram. **N**on ille ut a hominum concursione mundus coiret seruum atque otiosum expectatum negotium

Regis disciplinam quandam materie quam contemplando mundū
 posset effingere. sed auctorem deum expmendum putavit . **A**duertit
 enim vir plenus prudentia q̄ visibilia et inuisibilia substan-
 tiarum et causas rerum mens sola diuina contineat . **N**on ut phi-
 losophi disputant validiorem athomorum complexionem perseuerā-
 tie iugis prestare causam iudicauit q̄ telam aranee texerent qui sic
 minuta et in substantiua p̄cipia celo ac terris darent que ut fortui-
 to coniungerentur . ita fortuito ac temere dissoluerentur . nisi in sui
 gubernatoris diuina virtute cōstarent . **N**ec immerito gubernatorē
 nesciunt q̄ non nouerunt deū per quē omnia reguntur et gubnātur
Sequam̄ ḡ eum qui et auctorem nouit et gubernatorē . nec vanis
 aboucamur opinionibus **I**ncipio inquit . quam bonus ordo
 ut illud primum assereret q̄ negare consuerunt . et cognoscerent p̄-
 cipium esse mundi . ne sine principio mundum eē homines arbitra-
 rentur . **U**nde et dauid cū de celo et terra et mari loqueret̄ ait . **O**mnia
 in sapientia fecisti . **D**edit ergo principium mundo . dedit etiā crea-
 ture infirmitatem ne anarchon ne increatum et diuine consortem
 substācie crederemus . **E**t pulchre addidit . fecit . ne mora in faciēdo
 fuisse estimaretur . **U**t vel sic intelligerent homines q̄ incomprehen-
 sibilis operat̄ eēt qui tantum op̄ breui exiguoq̄ momēto sue ope-
 ratōis absolueret . ut volūtatis effect̄ sens̄ tempis p̄ueniret . **N**emo
 operantem vidit s̄ agnotum operatum . ubi igitur mora cum legas
Quia ipse dixit et facta sunt . ipse mādauit et creata sunt . **N**ec artis
 igitur vsum nec virtutis expendit qui momento sue volūtatis ma-
 iestatem tante operationis impleuit . ut ea que non erant eē faceret
 tam velociter ut neq̄ voluntas operationi precurreret . nec operatio
 voluntati **Q**uiraris opus queris operatorem quis principium tā-
 to operi dederit . quis tam cito fecerit subiecit statim dicēs . quia deus
 fecit celum et terram **A**udistis auctore dubitare nō debes **H**ic est i q̄
 benedixit melchisedech abraham patrem multarum gentium dicens
Benedictus **A**braham deo summo qui fecit celum et terram . **E**t cre-
 didit **A**braham deo et ait . **E**xtenso manum meam ad deū sūmum
 qui fecit celum et terram **V**ides quia hoc non homo inuenit sed de-
 ānunciavit . **D**eus est enim melchisedech qui est rex pacis et iustitie
 nec initium dierum nec finem habens **N**on mirum ēgo si deus q̄

qui est sine initio. initium omnibus dedit. ut que non erant esse inciperent. **N**on mirum si deus qui omnia virtute sua continet et incomprehensibili maiestate vniuersa complectitur fecit hec que videntur cum etiam illa fecerit que non videntur. Inuisibilia autem his que videntur potiora esse. quis neget et cum ea que videtur temporalia sint. eterna autem que non videntur. **Q**uis dubitet quod deus hec fecerit. qui per prophetam locutus ait. **Q**uismersus est manu aq̄ et celum et palmo. et vniuersam terram clausam manu. **Q**uis stauit montes in libra. et rupes in statera. et nemora in iugo. **Q**uis cognouit sensum domini. **A**ut quis consiliarius eius fuit. et val q̄ instruxit eum. et de quo etiam alibi legimus. quia tenet circuitum terre et terram velut nihilum fecit. **E**t **H**ieremias ait. **D**i qui non fecerunt celum et terram peribunt a terra. et de sub celo isto. **D**ominus qui fecit terram in virtute sua et correxit orbem in sapientia sua. et in sua prudentia extendit celum. et multitudinem aque in celo. et addidit. **I**nfatuatus est homo a sciencia sua. **C**ui enim corruptibilia mundi sequitur. **E**t ex his putat quod diuine possit nature comprehendere veritatem. et quomodo non infatuatur versute disputationis astutia. **C**um ergo tot oracula audias. quibus testificatur deus quod fecerit mundum. **N**oli eum sine principio esse credere. quia quasi spera mundi esse dicatur. ut principium eius nullum videat extare. **E**t cum intonat quasi in circuitu omnia commoueantur et vnde incipiat vbi desinat non facile comprehendas. et quod circuitus principium sensu colligere impossibile habet. neque enim sperere potes initium reperire. et vel vnde ceperit globus lune. vbi desinat menstrua lune defectio. **N**eq̄ vero si ipse non comprehendas idcirco non cepit aut nequaquam desinet. **S**i ipse circuitum vel atramento vel graphio ducas vel centro exprimas vnde ceperis. aut vbi desieris interuallo interposito. non facile vel oculis colliges vel mente repetes. et tamen et cepisse et desuisse. ipse tibi testis es. **N**am et si sensui subterfugit. et veritatem non subruit. que autem initium habent. et finem habent et quibus finis datur. et initium datum constat. **F**inem autem mundi futurum ipse saluator docet in euangelio dicens. **P**reterit enim figura huius mundi. et celum. et terra preteribunt. et infra. **E**cce ego vobiscum sum usque ad consummationem mundi. **Q**uomodo ergo coeternum

deo mundum asserunt ⁊ et creatori omnium sociant ⁊ atq; eãlem eẽ
 disputant creaturam corpusq; naturale mundi ⁊ inuisibili illi atq;
 inaccessibili nature diuine coniungendum putant ⁊ cum presertim
 secundum suam sententiam non possunt negare. Quoniam cuius
 partes corruptioni et mutabilitati subiacent ⁊ huius necesse eẽ vniuer
 sitatem eisdem passionibus quibus proprie portiones eius sunt ob
 noxie subiacerẽ. **P**incipium igitur esse docet ⁊ qui dicit. **I**n princi
 pio fecit deus celum et terram. **P**incipium aut ad tempus refertur
 aut ad numerum ⁊ ad fundamentum ⁊ quomodo in edificanda
 domo initium fundamentum eẽ. **P**incipium quoq; et peruersionis
 et deprauacionis dici posse. scripturarum cognoscimus auctoritatẽ
Est et principium artis ⁊ ars ipsa ex qua artificum diuersorum dein
 ceptus cepit operatio. est etiam principium bonorum operum finis op
 timus ⁊ ut misericordie principium eẽ deo placere quod facias ⁊ **E**t enĩ
 ad conferendum hominibus subsidium maxime prouocamur. **E**st
 etiam virtus diuina que hac exprimitur appellatione. **E**t ad tẽp^{us}
 refertur si velis dicere in quo tempore deus fecit celum et terram id eẽ
 in exordio mundi quando fieri cepit ⁊ sicut ait sapientia. cum para
 reret celũ. cũ illo eram. **A**d numerũ aut si referas ⁊ ita conuenit vt
 accipias. in primis fecit celum et terram. **D**einde colles. regiones.
 fines inhabitabiles. vel sic ante reliquas visibiles creaturas. diem
 noctẽ. ligna fructifera. animatiũ gẽna diuersa. celũ et terrã fecit. **S**i
 vero ad fundamentũ referas ⁊ principium terre fundamentũ esse legi
 sti dicente sapientia. **Q**uando fortia faciebat fundamenta terre ⁊ crã
 penes illũ disponens. **E**st etiam bone principium discipline. sicut eẽ
 illud. **I**nitiũ sapientie timor domini. quoniam qui timet dominũ
 declinat errorem et ad virtutis semitã vias suas dirigit. **N**isi enim
 quis timuerit deum ⁊ non potest renunciare peccato. **Q**uod eque
 etiam de illo possumus accipere mēsis hic mensũ erit vobis. quãuis
 et de tempore istud accipiatur. quia de pascha deum loquebatur qd
 veris initio celebratur ⁊ in hoc ergo principio mensũ. celũ et terram
 fecit inde mundi capi oportebat exordium. vbi erat oportuna omĩb;
 verna temperies. vnde et annus mundi imaginem nascentis exp̃s
 sit ⁊ vt post hibnas glacies atq; hiemales caligines serenior solito vni
 temporis splendore luceat. **D**edit ergo formam futuris annorum

curriculis • mundi primus exortus • vt ea lege annorum vices sur-
gerent atq; initio cuiusq; anni p̄ouceret terra noua seminauit ger-
mina • quo primum dominus deus dixerat • germinet terra herbam
feni seminans semē secundū genus et secundū similitudinē • et lignū
fructiferum faciens fructum **E**t statim produxit terra herbam feni et
lignū fructiferum • in quo nobis et moderationis perpetue diuina
prouidentia et celeritas terre germinantis ad estimationem verne
suffragatur etatis. **N**am et si quocūq; tempore et deo iubere p̄mptū
fuit et terrene obedire nature • vt inter hibernas glacies et hiemales
pruinās • celestis imperij feni germinans terra fetum produceret nō
erat tamen dispositionis eterne • rigido stricta gelu in virides subito
fructus laxari arua atq; horrentibus pruinis florulenta misceri •
Ergo vt ostenderet scriptura veris tempora in cōstitutione mundi
ait • **M**ensis hic vobis initium mensium primus est vobis in mensi-
bus anni primū mensē vernū tempus appellans • Decebat enī
principium anni principium esse generationis • et ipsam gnationem
mollioribus auris foueri • **N**eq; enim possent tenera rerum exordia
aut asperioris laborem tollerare frigoris • aut torrētis est? iniuriā su-
stinere • simul illud aduertere licet • quia iure concurrat vt eo tempore
videatur in hāc generationē atq; in hos vsus ingressus tributus q̄
tempore ex hac generatione in regenerationem legitimus est transit?
Siquidem verno tempore filij isrl̄ egiptum reliquerunt et per mare
transierunt • baptizari in nube • et in mari • vt ap̄ls dicit • **E**t eo t̄pe
deum quot annis iheru cristī pascha celebratur • hoc est animarum
transitus a vicijs ad virtutem • a passionibus carnis ad gratiam so-
brietatemq; mentis imus; a malicie nequicieq; fermento ad verita-
tem et sinceritatem • **R**egñatis itaq; dicitur • **M**ensis hic vobis in-
itium mensium • primus est vobis in mensibus anni • **D**erelinquit
enim et deserit qui abluitur intelligibilem illum pharao printipem
istius mundi dicēs • abrenuntiabo tibi diabole et āgelis tuis operi-
bus tuis et imperijs tuis • nec iam seruiet ei vl̄ terrenis huius corporis
passionibus vel deprauate mentis erroribus • **Q**ui demersa omni
malicia vice plumbi bonis operibus dextra leuaq; munit? in offen-
so seculi huius freta studet vestigio transire • **I**n libro quoq; qui in-
scribitur de numeris ait scriptura • **I**nitium nationum amalech et

4

semen eius peribit . Et utiq; non omnium nationum primus est
Amalech s; s; quia per interpretationē **A**malech rex accipit iniquoz
iniqui autem gentes sunt, **V**ide ne principem mūdi huius accipere
debeamus . qui imperitat nationibus voluntatem suam facientib;
cuius semen peribit . Semen autem ei; impij et infideles sunt s; q̄b;
ait dominus **V**os ex patre diabolo estis . Est etiā mysticum initiū
ut illud est , **E**go sum prim⁹ et nouissim⁹ . initium et finis , **E**t illō
in euangelio precipue quod interrogatur dominus . quis esset respō
dit . initium quod et loquor vobis , **C**ui et secundum diuinitatem est
initium omnium . quia nemo ante ipsum . et finis . quia nemo vl̄
ipsum . **E**t secundum euangeliū . initium est viarum deum in opa
eius ut per ipsum disceret hominum genus vias deum sequi et ope
rari opera dei . **I**n ho: ergo principio . id est in cristo . fecit deus celū
et terram . quia per ipsum omnia facta sunt s; et sine ipso factum est
nihil . quod factum est in ipso vita erat . quia in ipso constant omnia
et ipse est primogenit⁹ omnis creature . **D**ive quia ante omnē crea
turam . siue quia sanctus . quia primogeniti sancti sunt . aut primo
genitus isrl̄ . non quia ante omnes . sed quia sanctior ceteris , **P**ādē
autem domin⁹ super omnē creaturam et secundū corporis susceptio
nem . quia solus sine peccato . solus sine natiuitate . **O**mnis autem
creatura subiecta vanitati est . **P**ossumus etiā intelligere . **I**n prin
cipio fecit deus celum et terram id est ante tempus . sicut initium vie
nondum via . et initium domus nondum dom⁹ . **D**eniq; ali; dixē
runt encephaleon quasi in capite . quo significat in breui et exiguo
momento summa operationis impleta . **S**unt ergo et qui princī
pium non pro tempore accipiant sed ante tempus et
caput . ut dicamus latine summam operis . quia rerum visibilium
summa celum et terra est . que non solum ad mundi hui⁹ spectare
videntur ornatum sed etiam ad iudicium rerum inuisibilium et q̄
dā argumentū eorū que non videntur s; ut est illud p̄pheticū . **C**eli
enarrant gloriā dei . et opera manū eius anuntiāt firmamentū .
Quod secutus apostolus alijs verbis in eandem conclusit sententiā
dicēs . quia inuisibilia ei⁹ per ea que facta sunt intelligunt̄ . **A**ucto
rem enī angelorū et dominationū et potestatum facile intelligim⁹
eum . qui momento imperij sui hāc tantam pulcritudinem mundi

ex nihilo fecit eē et que non erat et de nō extantibꝫ aut rebꝫ an causis
donauit habere substantiā. **E**st ergo hic mundꝫ diuine speāmen
operationis. quia dum opus videtur profertur operator. **N**amqꝫ vt
istaz artiū. alie sūt aduose que sūt in corporis motu. aut sono vocis
cessauit motus. aut sonus nihil superfuit nec remansit spectantibꝫ.
vel audientibus. **A**lie theoretice que vigorem mentis exerceāt. alie
huiusmodi. vt cessante quoqꝫ operationis officio. operis munꝫ appa
reat. vt edificatio atqꝫ textura. que etiā tacente artifice. peritiā eius
ostendant. vt operatori operis sui testimonium suffraget. **S**imilit̄
etiam hic mundus diuine maiestatis insigne est. vt per ipsum dei
sapiētia manifestetur. **Q**uem vidēs ppheta simul et ad inuisibilia
oculos mentis attolens ait. **Q**uā magnificata sunt opera tua domi
ne omnia in sapientia fecisti. **N**ec ociose factum vbiqꝫ legimꝫ quia
gentiles pleriqꝫ qui coeternum deo mundum volunt esse. **Q**uasi
adumbratione virtutis diuine asserunt eum sua sponte subsistere.
Et quamuis causam eius deū esse fateant̄. causam tamen factū vo
lunt. non ex voluntate et dispositione sua sed ita. vt causa vmbre
corpus ē. **A**dheret enim vmbra corpori et fulgor luminis. naturali
magis societate quā voluntate arbitra. **D**ulce gꝫ ait moyses. quia
fecit deus celum et terram. **N**on dixit. quia subesse fecit. non dixit
quia causam mundo vt esset prebuit. sꝫ fecit quasi bonꝫ. qꝫ foret
vtile. quasi sapiens qꝫ optimum iudicabat. quasi omnipotens qꝫ
amplissimū p̄uidebat. **Q**uomodo autem quasi vmbra esse poterat
vbi corpus non erat. sꝫ in corpore dei corporea adumbratio eē nō
possit. **Q**uomodo etiam incorporei luminis splendor possit esse cor
poreus. **S**ed si queris splendorem dei. filius ē imago dei inuisibilis
Qualis ergo deus. talis et imago. **I**nuisibilis deus. etiā imago in
uisibilis. **E**st enim splendor glorie paterne. atqꝫ eius imago substā
tie. **I**n principio inquit fecit deus celum et terram. **E**t factus ē ergo
mundus. et cepit esse qui non erat. verbū autē dei in principio erat
et erat semper. **S**ed etiā āgeli. dominationes et potestates et si aliquā
do ceperunt. erant tamen iā quando hic mūdus est factus. **O**mnia
namqꝫ creata et condita sunt visibilia et inuisibilia. siue sedes. siue
dominationes. siue principatus. siue potestates. **O**mnia inquit per
ipsū et in ipsū creata sunt. quid ē in ipsū creata. sꝫ quia ipse ē heres

5-

patris. eo quod a patre in ipsum transierit hereditas. sicut pater dicit,
Dolce a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam. **Q**ue tamen hereditas
a patre transiit in filium. et in patrem reuertitur a filio. **E**gregie itaque
Apostolus et hoc loco filium dixit auctorem omnium et maiestatem suam
continentem omnia. **E**t ad romanos de patre ait. **Q**uonia ex ipso
et per ipsum et in ipso sunt omnia. **E**x ipso principium et origo sub-
stantie vniuersorum id est ex voluntate eius et potestate. **O**mnia enim
ex eius voluntate ceperunt. quia vnus deus pater ex quo omnia etenim
tanquam ex suo fecit. quod vnde voluit fecit. **P**er ipsum continuatur finis
in ipsum. **E**x ipso ergo materia. per ipsum operatio. que ligauit. atque
constrinxit vniuersa. **I**n ipsum quia quamdiu vult. omnia eius vir-
tute manent atque consistunt. et finis eorum in dei voluntatem recurrit
et eius arbitrio resoluuntur. **I**n principio itaque temporis celum et
terram deus fecit. tempus enim ab hoc mundo non ante mundum. **D**ies
autem temporis portio est. non principium. **E**t quamquam lectionis serie possim
altruere. quod primo die deum fecerit dominum et noctem que sunt vices tempo-
rum. et secundo die firmamentum fecerit. quo discreuit aquam que sub celo est
et aerem que super celum tamen satis est ad presentem assertionem. quod in princi-
pio celum fecerit. **V**nde prerogatiua generationis et causa. et terram
fecerit in qua esset generationis substantia. **I**n his enim quatuor illa
elementa creata fecit. ex quibus generantur omnia ista que mundi sunt
Elementa autem quatuor. aer. ignis. aqua. et terra. que in omnibus sibi
commixta sunt. **S**iquidem cum et in terra ignem reperias. qui ex lapi-
dibus et ferro frequenter excutitur. et in celo cum sit ignitus et micans
fulgentibus stellis solus. aqua esse possit intelligi. que vel supra celum
est vel de illo superiore loco in terram largo frequenter imbre dimittit.
Que pluribus colligere possem. siquid ad edificationem ecclesie ista
proficere viderem. **S**ed quia his occupari infructuosum negotium
est ad illa magis intendam. in quibus vite sit profectus
eterne. **D**e qualitate igitur et substantia celi satis est ea promerere. que
in Esaię scriptis reperimus. qui mediocribus et vilitatis sermonibus
qualitatem nature celestis expressit. dicens. **Q**uia firmauerit celum
sicut fumum. subtilem eius naturam nec solidam cupiens declarare
Ad speciem quoque eius abundat. quod ipse de celi firmamento locu-
tus est quia fecit deus celum sicut cameram. quod infra celi ambitum

vniversa claudant. que vel in mari geruntur et terris, Quod simile significatur cum legitur. quia celum deus extendit. Extenditur enim quasi pellis ad tabernacula habitationesque sanctorum. vel quasi liber ut plurimorum scribantur nomina qui christi gratia fide et devotione meruerunt. quibus dicitur. **G**audete et exultate quia nomina vestra scripta sunt in celo. De terre quoque. vel qualitate vel positione tractare nichil profit ad spem futuri. cum satis sit ad scientiam. quod scripturarum diuinarum series comprehendit quia suspendit terram in nihilo. Quid nobis discutere. utrum in aere pendeat. an super aquam. ut inde nascatur controuersia. quomodo aeris natura tenuis et mollis. molem possit sustentare terrenam. aut quomodo si super aquas non demergatur in aquam grauis terrarum ruina. aut quomodo ei maris unda non cedat. et in latera eius sese loco suo mora diffundat. Multi etiam in medio aeris terram esse dixerunt. et molis sua immobilem manere quod equali motu hinc atque inde ex omni parte prepedeat. De quo satis putamus dictum a domino ad Iob seruum suum quando locutus per nubem ait. Vbi eras cum fundarem terram. indica mihi si habes scientiam quis posuit mensuram eius si nosti. aut quis est qui superinduxit mensuras super eam aut super quid circuli eius confixi sunt. Et infra, Conclusi mare poris. et dixi, Usque huc venies et non transibis. sed in te comminuentur fluctus tui. Nonne euidenter ostendit deus omnia maiestate sua consistere. in numero. potestate atque mensura. Regem enim creatura legem tribuit. sed accepit. ut seruet acceptam. Non ergo quod in medio sit terra. quasi eam lance suspendit sed quia maiestas dei voluntatis sue eam lege constringit ut super stabile atque inane. stabilis perseveret. Sicut dauid propheta testatur dicens. Fundauit terram super firmamentum eius non inclinabitur in seculum seculi. Non utique hic quasi tantummodo artifex deus. sed quasi omnipotens predicatur qui non centro quodam terram. sed precepti sui suspenderit firmamento. nec eam inclinare patiatur. Non ergo mensuram centri. sed iudicii diuini accipere debemus. quia non artis mensura est. sed potestatis. mensura iustitie. mensura cognitionis. quia omnia non tanquam immensa pretereant eius scientiam. sed cognitioni eius tanquam dimensa subiaceant. Regem enim cum legimus ego confirmaui columnas eius vere columnis eam subnixam possum?

est mare. sed ea virtute que fulciat substantiam terre. atq; sustineat.
Deniq; quia in potestate dei sit terre constitutio etiam hinc collige
quod scriptum est. **Q**ui aspicit terram et facit eam tremere. **E**t alibi
adhuc ego semel concutio terram. **N**on ergo libramenis suis immo-
bilis manet. sed frequenter dei nutu et arbitrio commouetur. sicut et
Job dicit. **Q**uia dominus commouet eam a fundamentis columne
autem eius exagitantur. **E**t alibi. **A**uda inferna in conspectu eius
non est morti in volucrum extendens boream p; nihilo. suspendens
terram in nihilum alligans aquas in nubibus suis. **C**olumne celi
auolauerunt. et expauerunt. ab increpatione eius. virtute mitigauit
mare. disciplina strauit celum. claustra autem celi timent eum. **V**olun-
tate igitur dei immobilis manet. et stat in seculum terra secundu[m] eccl[esi]a-
stes sententiam et voluntate mouetur et nutat. **N**on ergo fundamen-
tis suis fixa subsistit. nec fucris suis stabilis p[er]seuerat. sed dominus
statuit eam firmamento voluntatis sue continet. quia in manu eius
omnes fines terre. **E**t hec fidei simplicitas argumentis omnibus ante-
cellit. **L**audent alij q[uod] ideo nusquam decidat terra. quia secundum na-
turam in medio regionem possideat suam. eo q[uod] necesse sit eam manere
in regione sua nec in partem inclinari alteram quando contra naturam
non mouetur. sed secundum naturam. p[ro]dicet artificis diuini et opa-
toris eterni excellentiam. **Q**uis enim artificum ab illo non accepit
aut quis dedit mulieribus texture sapientiam. aut varietatis disci-
plinam. **E**rgo tamen qui profundum maiestatis eius et artis excel-
lentiam non queo comprehendere. non disputatorijs me liberamentis
committo atq; mensuris sed omnia in eius reposita existimo potestate
q[uod] voluntas eius fundamentum sit vniuersorum. et p[ro]pter eum adhuc
mundus hic maneat. **Q**uod ap[osto]lice quoq; licet astruere auctoritatis ex-
emplo. **S**criptum est enim quia vanitati creatura subiecta est. non
sponte. sed p[ro]pter eum qui subiecit in spe. **L**iberabitur autem et ipsa
creatura a seruitute corruptionis. cum gratia diuina remunerationis
affuserit. **D**e natura autem et qualitate substantie celi quid enu-
merem ea que disputationibus suis philosophi texuerunt. cum alij co-
positum celum ex quatuor elementis asserant. **A**lij quintam quadam
naturam noui corporis atq; constitutionem eius inducant atq; affigant
ethereum esse corpus. cui neq; ignis admixtus sit. neq; aer. neq; aqua.

neq; terra. q; huiusmodi elementa suum quendam habeant cursum
atq; usum. et motum nature. ut grauiora demergant et in pnum
ferantur. vacua et leuia in superiora se subigant. est enī ppus cuiq;
motus in spe autem circuitu ista cōfundi et vim sui cursus amittere.
quōz spera in orbem suū voluit et superiora inferioribus. superioribus
quoq; inferiora mutantur. **Q**uoz autem secundū naturam motus
mutati sunt. hoz necessario fuerunt mutari solere q̄litates sustātiarū
suarū. **Q**uid igitur defendem? etherium corpus eē. ne videat̄ corru-
ptio ī obnoxium ē. **Q**uō enī compositum ex corruptibilib? elementis
est. necesse est resoluat̄. **N**am hoc ipso q; diuerse eadem sūt elementa
nature. simplicem et inuolubilem motū habere non possunt. cū se
diuersis elementoz motus impugnet vnus enī motus omnib? aptus
esse non potest. et elemētis distantibus conuenire. **N**am qui leuibus
ac cōmodus est. fit incōmodus grauioribus elementis. **I**ta q; quando
ad superiora motus celi est. necessarius terrenis grauat̄. quādo ad ī-
feriora decursus expeditur igneus vigor ille violenter attrahit̄. etenī
contra nature sue vsū decursum cogit̄. **O**mne autem qd̄ ī contrariū
cogitur. nō nature seruiens. sed necessitati cito soluit̄ et in ea scindit̄
ex quibus videt̄ esse compositū. in suā quāq; regionem singulis re-
currentibus. **H**ec igit̄ alij considerantes stabilia esse non posse ethe-
rium corpus celi stellarumq; esse arbitrati sunt quintam quantā na-
turam corporis introducentes. q; diuturnā celi putarēt mansurā eē
substantiā. **S**ed non ista opinio pphetice potuit obuiare sententię.
quā diuina quoq; dñi hiesu cristi maiestas dei nostri in euangelio
comprobauit. **D**ixit enim dauid. principio terram tu fundasti domine
et opera manū tuarū sunt celi. **I**psi peribunt. tu autem permanes
et omnia sicut vestimētū veterascent. et tanquā amictū mutabis ea
et mutabunt̄. tu vero idem ipse es et anni tui nō deficient. **Q**uō ad deo
probaui in euāgelio dominus ut diceret **C**elū et terra p̄teribūt v̄ba aut̄
mea nō p̄teribūt. nihil i^o agunt q; ppter celi asserēdā p̄petuitatē quātū
corp? etheriū introducendū putarūt cū eque videā dissimile ceteris ad
iunctā membri vnus portionem labē corpori magis afferre consue-
uisse. **S**imul illud aduerte. quia ppheta dauid priore loco terrā no-
minauit. et postea celū credidit opus esse dñi declarandū. **Q**uando
enī dixit et facta sūt nihil interest qd̄ prius exprimas cū simul vtrūq;

7
fit factū simul ne eo saltem p̄rogatua celo diuine videat̄ adiudicata
substantie . vt primogenite creature . priuilegio potior estimet̄ . Itaq̄
illos suis relinquamus . contentionibꝫ qui mutuis disputationibꝫ
se refellunt . nobis autem satis est ad salutem non disputationū con
trouersia . sꝫ p̄ceptorū veritas . nec argumentationis astutia sꝫ fides
mentis vt seruiamus creatori potius quā creature . qui est deus bene
dictus in secula .

Erra autem erat inuisibilis et incomposita . Bonus artifex
prius fundamētū ponit . postea fūdāmēto posito edificatōis
membra distinguit . adiungit ornatū . Posito igitur fundamēto ter
re et confirmata celi substantia . duo enī ista sūt velut cardines rerū
subtexuit . Terra autē erat iuisibilis et icōposita . Quid ē erat ne forte
in infinitū et sine principio extendant opinionem suā et dicant Ecce
quia materia id est plen . sicut philosophi dicunt . etiā secundū scrip
turam diuinā non habuit initū . Verū hoc dicentibus respondebis
quia scriptū ē . Erat autem chain operarius terre . et de eo qui iubal
dictus ē habet scriptura . hic erat pater qui demonstrauit psalteriū
et citharā et homo erat in auscitiōi regione cui nomen iob . Defināt
ergo de verbo questionem mouere . presertim cum p̄miserit moyses q̄a
fecit deus terrā . Erat ergo ex quo facta est . Nā si sine principio eam
dicunt eē . iā nō solū deū sed etiam plen sine principio definiant . vbi
nā erat ? Si in loco . ergo etiā locus sine principio fuisse astruit̄ in
quo erat materia rerū . que principiū nō habebat . Quid si absurdū vi
detur de celo credere . videte ne forte volatilem terrā debeamꝫ estima
re . que non habens fundamētū alarum remigijs suspendebatur .
Vnde gº ei alas sumemꝫ nisi forte huic deriuemꝫ p̄phetici sermonis
interpretationem ? Penne terre p̄p̄igia audiuiamus . et illud . Ne
terre nauium penne sꝫ sed vt hic sic accipiamus in quo aere volabat
terra . sine aere enim volare non poterat . sed aer esse adhuc non pote
rat quia non erat . esse non poterat quia non erat sine rerum mate
ria elementorū facta distinctio cū ipsa adhuc elemēta nō essent . vbi
gº erat materia ista alarū suffulta remigijs . In aere non erat . quia
aer corpꝫ ē mundi . Corpus autē esse aerem docet lectio . quia emissa
sagitta in locum quem iaculator intendit incisus aer statim ī seipsū
resolutus ē . Vbi ergo erit plen nisi forte dicatur quadam dementi

intentione quia in deo erat & Ergo deus qui est inuisibilis nature
atq; inuolabilis. qui lucem habitat inaccessibilem. incōprehēbilis
et purissim⁹ spiritus locus erat materie mūdialis. et erat in deo mū-
di portio. cum de hoc mundo non sit mens seruulorū eius. sicut habemus
scriptum. de hoc mundo non sunt. sicut ego non sū de mundo &
Quemadmodū ergo inuisibilia inuisibilibus et ei qui ordinem ac
decorem donauit omnibus incōposita copulabant nisi forte q̄a dixit
Terra autem erat inuisibilis. et inuisibilem eam per substantiā cre-
dant. **E**t ideo quia aquis operata uisibilis corporeis oculis esse non
poterat quemadmodū pleraq; in profundo aq̄rū sita uisum oculorū
aciemq; pretereunt. **N**on enim deo aliquid inuisibile. sed creatura
mundi **C**reature utiq; estimatione censetur. **I**nuisibilis etiā terra.
q̄a nondū lux. q̄ illuminaret mūdū nōdū sol. postea enī luminaria
facta sunt celi. **Q**uod si solis radius plerunq; etiā aquis operata illumi-
nat et p̄fundo merisa splendore luminis sui prodit. quis dubitet deo
ea que in p̄fundo sunt inuisibilia esse non posse. **N**isi forte sic acci-
piamus inuisibilem terram. q̄ nondum uerbo dei et p̄tectione ui-
sitabat. que hominem non habebat p̄pter quem dominus respiceret
interram sicut scriptum est. **D**ominus respexit super filios hominū
si est intelligens aut requirens deum. **E**t alibi ait de celo iaculatus
est iudiciū. **T**erra tremuit et quieuit. **E**t merito inuisibilis quia
composita. que figuram et speciem congruentem adhuc non cepe-
rat a p̄po conditore. **E**t fortasse dicant. **C**ur enim deus sicut dixit
et facta sunt. non simul ornatus cōgruos rebus surgentibus dona-
uit elementis **Q**uali non potuit celum insignitum stellis subito ut
creatum ē refulgere. et floribus ac fructibus terra uestiri. **P**otuit utiq;
sed ideo primo facta postea composita declarant ne uere increata et
sine principio crederent. si species rerū uelut ingenerate ab initio nō
postea addite uiderent. **I**ncomposita terra legit. et hisdem a philoso-
phis eternitatis quibus deus priuilegijs honorat. quid diceret. si ab
initio eius pulcritudo uenisset & **D**emerisa aq̄s describit uelut cuidā
principiorum suorum addita naufragio. et adhuc a nōnullis facta
non credit. quid si decorem primogentū uendicaret & **A**ccedit illud
q̄ imitatores nos sui deus eē uoluit ut primo faciamus. aliq̄ postea
uenustemus **N**e dum simul utrunq; adorimur. neutrum possimus

implere. Fides autem nostra quodā gradu crescit. Ideo primo fecit deus postea venustavit. ut eundē credam⁹ ornasse qui fecit. et fecisse qui ornauerit. Ne alterum putemus ornasse. alterum creauisse. sed eundem vtrung⁹ esse operatum. ut primo faceret. postea componeret ne alterum sine altero crederet. **H**abes in euangelio. huius rei euidentis testimonium. nam resuscitaturus lazarū dominus iussit ut iudei remouerēt lapidem de sepulcro. ut mortuum videntes postea resuscitatū crederent. **D**einde vocauit lazarū et resurrexit et ligatis manibus et pedibus exiit foras. Nonne poterat remouere lapidē qui poterat mortuum suscitare? Et qui potuit defuncto vitam red- dere. non potuit nexus soluere vinculoꝝ? Cui vinctis pedib⁹ gres- sum dedit. huic non potuit ruptis vinculis incessum reddere? Sed vtiq⁹ aduertim⁹ qd voluit primo demonstrare mortuum. ut oculis suis crederet. deinde resuscitare. tercio iubere. ut ipsi vincula funeris soluerent ut inter ista fides infunderet infidelib⁹. et per grad⁹ quos- dam credulitas nasceret. **F**ecit ergo primū deus celum et terrā. et ea tamen nō quasi perpetua. sed quasi corruptibilis creature consumma- tioni voluit subiacere. **V**nde et ī esaie libro ait **T**ollite ī celū oculos vestros. et aspiciete terram deorsū. quia celū ut fum⁹ solidatū ē. terra autem ut vestimentū veterescet.

Hec est terra que ante erat incomposita. Nonnū. erant enim maria suo sine distincta. et ideo fago fluctu et pfūdo gurgite terra mundabat. **C**onsidera quia etiā nunc palustri vligine terra inborere consuevit. **N**ec patiens est vomeris vbi infusus terris hu- mor exundat. **E**rat ergo incomposita vtpote solertis agricolę iara- ta culturis. quia adhuc deerat cultor. **E**rat incomposita quia nuda gignentū nec toris herbosa riparū. nec opaca nemorib⁹. nec leta legentibus. nec vmbrosa supercilijs montiū. nec odora florib⁹ nec grā- vinctis. **M**erito incomposita que ornatibus indigebat. cui deerant vitium ferta gemmantū. **O**stendere enī voluit deus. quia nec mū- dus ipse haberet gratiā. nisi enī vario cultu operator ornasset. celū ipsum intextū nubibus horrorem oculis. mesticiā animis excitare consuevit. terra imbribus madefacta fastidio ē. maria pcellis turba- ta quos nō incutiunt metus. **P**ulcherrima est rerū species. s; quid esset sine lumine? **Q**uid sine temperie? **Q**uid sine aq⁹ cōgregatōe?

quibus ante demersa poli huius habeantur exordia . **Tolle** solem
terris . tolle celo stellarum globos omnia tenebris inhorrescunt . **Hic**
erat antequam lumen huic mundo dominus infunderet . et ideo scri
ptura ait , **Quia** tenebre erant super abissum , **Tenebre** erant . quia
splendor decrat lucis . **Tenebre** erant . quia aer ipse tenebrosus est . aq̄
ipsa sub nube tenebrosa est . quia tenebrosa aqua in nubibus aeris .
Erant ergo tenebre super abissos , **Non** enim malas intelligen
dum arbitror potestates q̄ dominus earum maliciã creauerit . cum
vtriq̄ nõ substantialis . sed accidēs sit malicia que a nature bonitate
deflexit . **Itaq̄** i cõstitutione mundi opinio malicie interi sequestret̄
ne diuine operationi et pulcherrime creature . ea que decolora sunt ad
miscere videamur . maxime cum sequat̄ **Et** spiritus dei super
ferebatur super aquas . **Quem** etsi aliqui p̄ aere accipiant . aliqui
p̄ spiritu . quem spiramus et rapimus aure huius vitalis spiritum
Nos tamen cū sanctorũ et fidelium sententia congruentes spiritum
sanctũ accipimus . ut in constitutione mundi operatio trinitatis elu
ceat . **Premissio** enim quia in principio fecit deus celum et terram id
ē in x̄po fecit deus vel filius dei deus fecit v̄l p̄ filiũ d̄s fecit . q̄a om̄ia p̄
ipsũ facta sũt . et sine ipso factũ ē nihil . supererat plenitudo operatio
nis in spiritu . sicut scriptũ est . **Verbo** domini celi firmati sunt . et spũ
oris eius omnis virtus eorum **Itaq̄** quemadmodũ in psalmo doce
mur operationem verbi quod est verbum dei . et virtutem quã dedit
spiritus sanctus **Ita** hic p̄pheticum resultauit oraculum . quia deus
dixit . et deus fecit . spiritus quoq̄ dei ferebat̄ super aquas . **Ornãdo**
enim polos celi germinaturis terris **Pulchre** spiritus superferebat̄ q̄a
per ipsum habebant nouor̄ partuum . semina germinare . secũdum
quod dixit p̄pheta . **Emittes** spiritum tuũ et creabunt̄ . et renouabis fa
ciem **Deniq̄** sp̄rus qui vicinus hebreo est et sermone consonat . in ple
risq̄ . **Et** congruit . **Hic** habet et spiritus dei fouebat̄ aquas . **Id** est
viuificabat . ut in nouas congreget creaturas . et fetu suo animaret
ad vitam **Nam** etiã spiritum sanctũ legimus creatorem dicente **Job**
Spiritus diuinus qui fecit me . **Siue** ergo sanctus spiritus superfe
rebat̄ super aquas **Tenebre** contrariarum virtutũ sup eas esse non
poterant . vbi locũ sibi tanta gratia vendicabat . **Siue** ut quidã vo
lunt aerem accipiant respondeãt qua ratione spiritũ dei dixerit cū

9

satis fuerit spiritum nuncupare. **Si** ergo volunt a domino deo nostro
quatuor primum elementa generata. celum et terram. mare aerem. eo
quod cause rerum ignis et aer. terra. et aqua sint. ex quibus mundi species
constat et forma. **Ubi** igitur tenebre nequiciarum. spiritualium locum
habere potuerunt cum auguste huius decorum figure mundus induerit.
Numquid simul maliciam deus creauit. **Sed** ea ex nobis orta. non
a creatore deo condita morum leuitate generat. **Non** ullam creature
habens prerogatiua. nec auctoritatem substantie naturalis. sed muta-
bilitatis vicium et errorem prolapsonis. **Eradicari** hanc deus vult
de animis singulorum. **Quomodo** eam ipse generaret. **Cum** clamet
propheta desinite a malicijs vestris. **Et** precipue sanctus dauid. desine
a malo et fac bonum. **Quomodo** ei initium a domino daret. **Sed** hec
opinio feralis eorum. qui perturbandam ecclesiam putauerunt. **Hinc**
marcionis. hinc valentini. hinc pestes ille manicheorum. funesta factio-
rum mentibus temptauerunt inferre contagia. **Quid** nobis ipsi in
lumine vite tenebras mortis inquirimus. **Scriptura** diuina salutem
suggerit vite odorem flagrat. ut suauitatem legens capias. non preci-
pitium discrimen incurras. **Simpliciter** lege. **O** homo non tibi ipse foueam
prauum interpretes effodias. **Simplex** sermo est quia fecit deus celum
et terram. **Fecit** quod non erat. non quod erat. **Et** terra erat inuisibilis. **Ex**
quo facta est erat. et erat inuisibilis. quia exundabat aqua et operie-
bat eam. **Et** erant super eam tenebre superfuse. quia nondum erat lu-
men diei nondum solis radius. qui solet sub aquis latentia declara-
re. **Quid** ergo dicunt quod deus creauit malum cum ex contrarijs et ad-
uersis nequaquam sibi aduersa generent. **Nec** enim vita mortem ge-
nerat. nec lux tenebras. **Non** enim sicut mutabilitates affectum ita
etiam generationum progressionem sunt. **Ille** ex contrarijs in contra-
ria oppositi de flexione vertunt. **Iste** non ex contrarijs in aduersa de-
flectuntur. **Sed** ex eiusdem generis vel auctoribus vel causis crea-
te in similitudinem sui referunt auctoris. **Quid** igitur dicimus. **Si**
enim neque sine principio est quasi increata neque a deo facta. unde ha-
bet naturam maliciam. **Nam** mala esse in hoc mundo nullus sa-
piens denegauit. cum sit tam frequens in hoc seculo lapsus ad mor-
tem. **Sed** ex his que iam diximus possumus colligere quia non est
viva substantia sed metis atque animi deprauatio a tramite virtutis

deuia. que in curioꝝ animis frequẽter obrepit. **N**on igit̃ ab ext̃neis
est nobis q̃ a nobis ipsis magis periculum. **I**ntus est aduersarius
intus auctoꝝ erroris. intus inquam clausus in nobismetipsis ꝓꝓo-
situm tuum speculari. habitum tue mentis explora excurias obten-
de aduersum mentis tue cogitationes et animi cupiditates. **T**uipse
tibi causa es improbitatis. tuipse dux flagitioꝝ tuoꝝ atq; incetor
criminum. **Q**uid alienam naturam accerfis ad excusationem tuoꝝ
lapsuum & vitiam teipse non impelleres. vitia non ꝓcipitares. vitia
nam non inuolueres aut studijs immoderationib; aut indignatõe
aut cupiditatibus que nos innexos velut quibusdam reibus tenet̃
Et certe in nobis est moderari studia cohibere iracundiam coecere
cupiditates. **I**n nobis est etiam indulgere luxurie adolere libidines
inflammare iracundiam. vel inflammati aurem acomodare. **E**le-
uari magis superbiam effundi in leuiciam q̃ reprimi humilitate
diligere mansuetudinem. **Q**uid naturam accusas. **H**omo & habet
illa velut impedimenta quedam senectutem et infirmitatẽ. s; senect;̃
ipsa in nobis bonis morib; dulcior. in consilijs vtilior. ad constan-
tiam subeunde mortis paratior. ad reprimendas libidines firmior.
Infirmas quoq; corporis sobrietas mentis est. **V**nde ait apostolus
Cum infirmoꝝ tunc potens sum. **I**tag; non in virtutibus sed i infir-
mitatibus gloriabat̃. **R**esponsum quoq; diuinum refulsit oraculo sa-
lutari. quia virtus in infirmitate consummat̃. **I**lla cauenda que ex
nostra voluntate prodeunt delicta iuuentutis. et irrationabiles pas-
siones corporis. **Q**uoꝝ igit̃ nos sumus domini. hoꝝ principia extri-
secus non requiramus. nec deriuemus in alios. s; agnoscamus ea
que ꝓꝓe nostra sunt qd̃ enim possumus non facere si nolumus. **H**oc
electionem mali nobis potius debem; quã alijs ascribere. **I**deo
etiam in iudicijs istis voluntarios reos. non ex necessitate compul-
sos culpa stringit pena condemnat. **R**egẽ eni si per furorem alijs
innocentẽ perimit obnoxius morti est. quinetiã ipsius diuine legis
oraculo si quis ꝓ imprudentiã intulerit necem. accipit impunitatis
spem refugij facultatem vt possit euadere. **H**oc igit̃ de eo q; ꝓꝓe ma-
lum videt̃ dictum sit. **M**ala enim non sunt. nisi que crimine mentẽ
implicant et conscientia ligant. **C**eterum pauperiem ignobilitatem
egritudinem mortem nemo sapiens mala dixerit. nec in malorum

10

forte numerauerit . quia nec cōtraria istis ī bonis habent maximis
quorum alia nobis ex natura . alia ex commoditate accidere vident
non ociose nobis excursus iste processit . vt p̄barem⁹ tenebras et ab-
issum simpliciter accipienda . Erant enī tenebre de obumbratōe celi
quia omne corpus vmbra facit quia obumbrat . vel finitima vel
inferiora . et ea maxime que operire atq; includere videt . **I**ncludit
autem celi polus quia celum sicut camera extendit quemadmodum
supra demonstrauimus . **N**on ergo principalis erat tenebrosa substā
tia sed quasi vmbra secuta est mundi corpus caligo tenebray . Itaq;
momento diuine preceptionis mundus assurgens intra se includit
vmbra **V**t si quis in campi medio quem sol meridian⁹ illuminet
locum aliquem repente obsep̄iat . et densis ramorum frondib; tegat
Nonne quo splendor foris species loci eius effulgeat . hoc horrenti de-
super scemate gurgustium eius intus obscurus fit & aut vnde antrū
clausum vndiq; huiusmodi locum vocarūt . nisi q̄ atro inhorrescat
situ atq; offusione tenebrarum . **I**ste ergo tenebre sup aquay abissos
erant **N**am abissum multitudinem et p̄fundum aquarū dicit lectio
euangelij docet . vbi rogabant saluatorem demonia . ne iuberet illis
vt in abissum irent . **S**ed qui docebat voluntates demoniorū nō eē
faciendas . p̄cepit illis vt irent in porcos **P**orci autem se in stagnum
aerarū precipitarunt vt q̄ recusabant demonia non euaderent sed
digno precipitio demergerentur . **E**rat ergo hec mundi incomposita
species et forma **E**t spiritus inquit dei ferebat̄ super aquas . **E**t
dixit de⁹ **F**iat lux **M**erito permittus ē spirit⁹ dei vbi diuina incipere
habebat operatio **F**iat inquit lux . **V**nde vox dei in scriptura diuina
debut inchoare nisi a lumine & **V**nde mundi ornat⁹ . nisi a luce ex-
oritur lumeret & **F**rustra enim esset si nō videret̄ . **E**rat quidē deus
ipse in lumine . qui lucem habitat inaccessibilem . **E**t erat lumē vox
quos illuminat omnem hominē venientem in hunc mundū . **S**ed
eam lucem fieri voluit . que oculis corporalibus comprehenderetur
Qui edificium dignum habitaculo patrifamilias struere desiderat
antequā fundamentū ponat . vnde lucem ei infundat explorat . **E**t
ea prima est gratia . **Q**ue si desit tota domus deformi horret incultu
Lux est que reliquos domus commendat ornatu . **F**iat inquit lux
plena vox luminis nō dispositionis apparatus significat h̄ operatōis

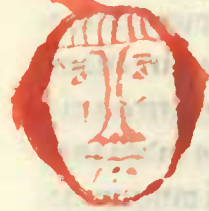
resplendet effectum. **N**ature opifex lucē locutus ē. et creauit. **S**ermo dei voluntas est. opus dei natura ē. **L**ucē creauit. **T**enebras illuminauit. **E**t dixit deus fiat lux, **E**t facta ē lux, **N**on ideo dixit vt sequeretur operatio sed dicto absoluit negotium, **V**nde pulchre dauiticum illud dixit et facta sunt **Q**uia dictum impleuit effectus **A**uctor ergo lucis deus. **L**ocus autem et causa tenebrarū mundus est **D**eus bonus auctor ita lucem dilexit. vt mundum ipsum infuso aperiret lumine atq; eius speciem venustaret **R**esplenduit igitur subito aer. et expauerunt tenebre noui luminis claritate. **R**espexit eas. et quasi in abissos demersit repente p̄ vniuersa mundi fulgor lucis infusus pulcre itaq; et ipse dixit. **F**acta est lux **S**icut enim cito lux. celum. terras. maria illuminat et momento temporis sine ulla comprehensione reiectis surgentis diei splendore regionibus nostro se circumfundit aspectui. ita ortus eius cito debuit explicari. **Q**uid miramur si deus locutus est lucem et caliganti mundo lumen emicuit **Q**uando si quis inter aq̄s merfus oleum ore emiserit. clariora faciat ea q̄ p̄fundi tegebantur occultis. **D**ixit deus non vt per vocis organa quidam sonus h̄mōnis exiret nec vt lingue motus celeste formaret alloquium atq; aerem istum quidam verborum strepitus verberaret. sed vt voluntatis sue cognitionem proderet operationis effectus. **E**t discreuit inter lucem et tenebras. **E**t vidit deus lucē quia bona est. **D**ixit et sonum vocis nullus audiuit. **D**iscreuit et operationis molimina nemo deprehēdit vidit et oculorum eius intentionem nullus aspexit. **E**t vidit inquit deus lucē quia bona ē. **N**ec id qd̄ ignorabat vidit nec id qd̄ nesciebat ante aut non viderat comprobauit. sed bonorum operum p̄p̄um est vt externo commendatore non egeant. sed gratiam suā cum videntē ipsa testentur. **P**lus est qd̄ probat aspectu. q̄ qd̄ sermone laudatur **S**uo enim vtitur testimonia. non alieno suffragio. **Q**uod si apud nos oculis iudicium emittit. quibus simul et gratia venustatis. et rerū mēsurā cōprehēdit. q̄nto magis deus omnia que p̄bat videt et q̄ videt p̄bat h̄m qd̄ scriptū est **Q**uia oculi domini super iustos. **L**ucis natura huiusmodi est. vt non in numero. non in mensura. non in pondere vt alia. sed omnis eius in aspectu gratia sit. **P**roprijs itaq; sermonib; naturam lucis expressit. que videndo complacet quoniā ipsa videndi officium subministrat **N**ec immerito tantū sibi p̄dicatozē

potuit inuenire a quo iure prima laudat, Quoniam ipsa fecit ut etiam cetera mundi membra digna sint laudibus. **V**idit ergo deus lucem et vultu suo illuminauit et vidit quod bona est. **N**on ex parte dei sed ex generali iudicium est. **I**taque non in splendore tantummodo sed in omni utilitate gratia lucis probatur. **V**nde et discretio fit inter lucem et tenebras ut separata lucis natura atque tenebrarum, nihil videatur inter se habere confusum. **E**t vocauit deus diem lucem et tenebras vocauit noctem. **V**t et nomine ipso diem noctemque distingueret, aduertimus itaque quod lucis ortus, antequam solis diem videatur aperire. **P**incipia enim diei noctis exitum claudunt, finisque temporis et status limes nocti et diei videatur esse prescriptus. **D**iem sol clarificat lux facit, frequenter celum nubibus tepit ut sol tegatur, ne ullus radius eius appareat, lux tamen diem demonstrat et tenebras abscondit,

Factum est vespere et factum est mane, dies unus. **Q**uerunt aliqui cum prius vespere postea mane scriptura memorauerit, ne forte noctem prius quam diem significare videantur. **N**ec aduertunt primo quod premiserit diem dicendo, et vocauit deus diem lucem, et tenebras vocauit noctem. **D**einde quod vespere finis diei sit, et mane finis noctis. **E**rgo ut prerogatiuam et primatum natiuitatis diei daret, prius finem diei significauit post quem secuta nox est deinde postea finem noctis adiunxit. **S**ouusque autem noctem diei scriptura anteferre non potuit ut et diei et noctis tempora diei appellatione concluderet et tanquam principalis auctoritatem nominis vendicauerit, **E**t hanc scripture esse consuetudinem ut potiori appellatione deputet frequentibus exemplis probamus. **S**iquidem et iacob dixit, **D**ies vite mee pusilli et mali. **E**t iterum **O**mnes dies vite mee. **E**t dauid posuit dies annorum meorum. **N**on dixit et noctes. **V**nde aduertimus ea que nunc in specie historie tradunt vim statuisse legis in posterum. **P**incipium ergo diei vox dei est fiat lux, **E**t facta est lux. **F**inis diei vespere est, **I**am sequens dies ex noctis fine succedit. **S**ententia autem dei euidentis, quia diem primo vocauit lucem, et secundo vocauit tenebras noctem. **P**reclare etiam omnium non primum diem dixit, **N**am secuturo secundo et tercio die et deinceps reliquis, primum potuit dicere, et hoc ordinis videbatur ad legem statuit, ut xxiiij hore diurne atque nocturne diei tantum nomine definiantur. **V**t si diceret xxiiij horarum mensura unius diei

tempus est. Sicut enim viroꝝ generatio computat̃. et intelligit̃ etiam feminarum quia nectunt̃ secunda potioribus. Ita etiam dies numerant̃ et noctes estimantur adiunde. Sicut igit̃ circuitus vñz ita vnus dies. Nam pleriq; etiã ebdomodã vnã vnũ diem dicunt quod i se quasi in vnũ redeat diem. et quasi septies in se recurrat. Est autem hec circuitus figurarum a se incipere et i se reuerti. vnde et seculum vnũ interdũ scriptura dicit. Nam et si alijs locis secula appellat̃. videt̃ magis diuersitates statũ publicoꝝ vel negotioꝝ significare. qm̃ seculoz successiones aliquas terminare. Quia dies dñi magnus et preclarus. et alibi. **U**t quid vobis querere diẽ domini et hic tenebre et non lux. Manifestum est enĩ qd̃ male cõscijs et indignis dies ille tenebrosus sit. qd̃ fulgebat innocentia. et mens noxia cruciabit̃. Ceterum qd̃ sine interpolatione noctiũ. et successione tenebrãz dies perpetuus. ille remunerationis eterne futurũ sit. scriptura nos docet. Pulchre autem vicem vtranz vnũ diciturus diem matutino eum sine conclusit. vt et a luce inchoare diem doceret et in lucem desinere. Non enim est integrũ diei tempus et noctis. nisi fuerit expletũ. vnde et nos semper quasi in die honeste ambulemus. et abijciamus opera tenebrãz. Noctem enĩ ad quietem corporis datam esse cognoscimus. non ad muneris alicuius et operis functionem. que somno et obliuione transcurrit̃. Non sit in nobis commessatio. et ebrietas. cubile. impudicia. Non dicamus tenebre et parietes operiunt nos. et quis scit si videbit altissimus. Sed sit in nobis amor lucis. et cura honestatis. vt tanq; in die ambulantes. opera nostra coram deo lucere cupiamus. Cui est honor. laus. gloria. potestas. cũ domino nostro iesu cristo. et sancto spiritu a seculis. et nunc et semper. et in omnia secula seculozum Amen

Explicit dies primus. Incipit feliciter secundus

IEOM / PRIMVS / VEL / POTIVS
 vnũ. maneat enĩ ei pphetici prerogatiua sermonis. vt potuimus absoluumus. In quo conditũ celũ terrã creatam aquaz exundantiã circumfusum aerẽ discretiõnem factã lucis atq; tenebrãz. dei omnipotentis. et domini iesu

cristi . spiritus quoq; sancti operatione cognouimus . **Q**uis ergo nō
 miret̄ dissimilibz̄ membris disparem mundū in corpus vnū assur-
 gere . et insolubili concordie caritatisq; lege insocietatem et connexio-
 nem sui tam distantia conuenire . vt que discreta natura sunt in vni-
 tatis et pacis vinculū velut indiuidua compassione nectant̄ . **A**ut
 quis hec videns possibilitatē rationis infirmo ingenio rimeť . **Q**ue
 omnia vis diuina incomprehensibilis humanis mentibus . et ines-
 fabilis sermonibus nostris . voluntatis sue auctoritate contexuit .
Fecit igit̄ deus celum et terram . et ea quasi auctor esse precepit . non
 tanq̄ figure inuentor . sed tanq̄ operator nature . **N**am quomō sibi
 conueniunt operatoria impassibilis dei virtus . et passibilis materie
 natura tanq̄ altera ab altera quo indiguerint mutuātes . **N**am si ī
 creata materia videt̄ . ergo deo creande potestas materie defuisse . et
 ab ea operationi subiacentia mutuatus . **S**i vero incomposita mirū
 admodū coeternā deo materiem . decorem sibi non potuisse conferre
 que substantiam non a creatore acceperit . h̄ sine tempore ipsa posse-
 derit . plus ergo inuenit operator omnium . qm̄ cōtulit . **I**nuenit ma-
 teriem in qua possit operari . **C**ontulit autem figuram . que decore
 inuentis rebus afferret . **V**nde excipiendo a ceteris tanq̄ dies vnus
 non conferendus cum ceteris tanq̄ dies primus est quo fundamēta
 rerū omniū posita . et cause esse ceperunt . quibus mundi huius
 atq; vniuersę visibilis creature sulca substantia ē . **Q**uare ad secū-
 di diei admiranda opera sermo nobis p̄deat quorum eminentia nō
 secundum tractatus nostri possibilitatem . sed secundū scriptorū ad
 laudem referenda ē creatoris . **V**os igit̄ queso . vt naturaliter estima-
 re . que dicimus p̄babiliter ac simplici mente et sedulo ingenio pen-
 sare dignemini . non secundū philosophie traditionem . et inanem
 seductionem . suasoria verisimilia colligentes . sed secundū regulam
 veritatis . que oraculis diuini sermonis exprimit̄ . et contemplatione
 tante maiestatis fidelium pectoribus infundit̄ . quia scriptum est . cō-
 firma me ī verbis tuis . **N**arrauerunt mihi iniusti exercitationes . h̄
 non sicut lex tua domine . omnia p̄cepta tua veritas . **N**on ergo se-
 cundum elementorū naturas sed secūdu cristū . qui omnia que volu-
 it fecit abundans plenitudine diuinitatis sue . **C**ōsideremz̄ que facta
 sunt . et nature possibilitatē interrogemz̄ . **N**eḡ enim cū ī euangelio

leprosum curaret. cecis visum refunderet. populus q̄ aderat et specta-
bat illum medicine ordinē recognouit. sed potestatem domini mira-
tus. dedit vt scriptum est deo laudem. **R**eḡ secundum numeros egip-
tior̄ et in concursus siderum mensuras elementor̄ extendit manum
suam moyses. vt diuideret mare rubrum. h̄ diuine imperio potesta-
tis obtemperans. **V**nde et ipse ait. **D**extera manus tua domine glo-
rificata est in virtute. dextera manus tua domine cōfregit inimicos
Illo igit̄ sancta plebs eleua mentem tuam. et totum animum tuum
eo confer. **N**on sic deus videt quemadmodum homo deus in corde
homo in facie. **N**on sic igit̄ homo videt quemadmodū deus. **A**udi-
quia deus vidit et laudauit. **N**oli igit̄ tuis oculis estimare. q̄ facta
sunt. opinionibz̄ colligere. sed que deus vidit et p̄bauit. ea tu retra-
danda non putes. **E**t dixit deus fiat firmamentū inter mediā
aquam. et sit discernens inter aquam. **E**t factū ē sic. **A**udi verba dei
Fiat dicit. **I**ubentis est non estimantis. **I**mperat nature non possi-
bilitati obtemperat. non mensuras colligit. nō pondus examinat.
voluntas eius mensura rerū ē. sermo eius finis est operis. **F**iat inq̄t
firmamentum inter mediam aquam. **F**irmum est omne qd̄ statuit deus
Et satis pulchre premisit. **F**iat firmamentū anteq̄ subiceret inter
mediam aquā. vt tu prius crederes firmamentū ex p̄cepto dei factū
qm̄ de aquarū proflua qualitate dubitares. **S**i naturam elemētōz̄
consideres. quomodo inter aquas solidatum ē firmamentū. **I**lle p̄-
fluunt. illud constringit. **I**lle currunt. hoc manet. **E**t sit inquit
discernens inter aquam. **S**ed aqua confundere non discernere
solet. **Q**uomodo iubet qd̄ scit secundum elementor̄ rationem esse
contrarium. **S**ed cum sermo eius. ortus nature sit iure vsurpat da-
re legem nature. qui originem dedit. **S**ed prius consideremus quid
sit firmamentum. s̄ vtrum ipsum sit qd̄ in superioribus celum appel-
lauit. an illud. et si duo celi an plures. **R**am sunt qui vnū celum eē
dicant nec alterius celi faciendi cum esset vna ilen. vt ipsi aiunt po-
tuisse suppetere substantiam. **Q**uoniā cū omnis superiori celo esset ex-
pena. **N**ihil reliqui fuit. qd̄ ad edificationem secundi celi terciij ue p̄-
ficeret. **A**lij vero innumeros celos. et mundos esse asserunt quos ir-
rident sui. **N**on enim nobis cum illis maior qm̄ cū suis pugna est
qui geometricis numeris. et necessitatibus contendunt p̄bare quod

aliud celum esse non possit. nec pati naturam ut aut secundum aut
tercium sit. nec operatoris virtutem idoneam. ut multos celos faceret
Et quis non hanc eorum artificem facundiam irrideat. qui cum ex una
atque eadem causa plura eiusdem generis ab hominibus fieri posse non
abnuant de creatore omnium dubitent. utrum plures celos facere po-
tuerit de quo scriptum est **D**ominus celos fecit et alibi, **O**mnia que
cumque voluit fecit. **Q**uid enim difficile ei. cui velle fecisse est. **F**luitat
igitur illis impossibilitatis ratio. cum de deo disputant. cui vere dicitur
quia impossibile tibi nihil est. **I**taque nos non solum secundum. sed etiam terci-
um celum. esse negare non possumus. cum apostolus raptum se ad tertium
celum scriptorum suorum testificatione confirmet. **D**avid autem celos celorum
in illo laudantium dominum constituat choro. **Q**uem imitantes philo-
sophi septem stellarum et solis et lune globorum consonum motum introduce-
runt. **Q**uorum orbibus vel potius globis connexa memorant omnia
quos sibi innexos. et velut insertos versari retro. et contrario ceteris
motu ferri arbitrantur. eorum in pulsu et motu ipsorum orbium dulcem
quendam et plenum suavitatis et gratissimi modulaminis sonum reddi.
quonia scissus aer tam artificii motu et acuta cum grauibus temperate
ita varios equabiliter concensus efficiat. ut omnem supergrediatur
musici carminis suavitatem. **H**uius rei fide si requiras atque expectas
sensu nobis et auditu probari hesitant. **N**am si vera forent quomodo
tanto motu orbium concrepante. cum ille celestis orbis. cui affixos ferunt
stellarum cursus qui sine intermissione volunt concitatiozem habeat
conuersionem atque acutum sonum excitet. hic autem lunaris grauissimum
non audiret a nobis. cum leuiora audire soleamus. **F**idem ergo eius
disputationis si testimonio nostro. et auditus munere exigamus pro-
bari referunt obscuruisse aures nostras. et hebetiorem nobis sensum
audiendi factum. preter illam a principio nostre generationis concep-
ti sonitus consuetudinem. **E**t exemplum asserunt. eo quod nilis flumiuorum
maximus eo videlicet loco ubi se ex altissimis montibus in catadita
illa precipitat. magnitudinem fragoris sui aures accolam obstruat.
ut audiendi munere carere dicantur. **D**eo facile his ipsa respondet ve-
ritas. **N**am qui tonitrua audimus nubiium collisione generata tanto-
rum orbium conuersiones. qui maiore utique sicut motu fieri estimantur
ita vehementiores sonitus excitarent non audiremus. **A**dunt

preterea ideo sonum hunc nō peruenire ad terras. ne capti homines
per suauitatem eius atq; dulcedinem. quem celerrimus ille celorum
efficit motus ab orientalibus partib; vsq; in occasum. p̄p̄a negocia
atq; opera derelinquerent. et omnia hic ociosa remanerent quodam
humane. ad celestes sonus mentis excessu. **A**t ea que sunt aliena a
studio nostro et a diuine lectionis serie. his qui foris sunt relinqm̄
nos inhereamus scripturarū celestium magisterio. **P**ropositū igit̄
nobis est. quia dixit deus. **F**iat firmamentum in medio aque. et sit
discernens inter aquā et aquā. **E**t hinc tractatus utrum hoc firma-
mentum appellet qđ ante iam fecit de quo scriptū est. **I**n principio
fecit deus celum et terram. **N**ec fallit. qđ aliqui ante nos ita acceperūt
eo qđ supra creatū auctore deo. et conditū celum scriptura expresserit.
hic expositionem operis creationisq; diffuderit. ut ibi quasi summa
operis breuiter comprehensa sit. hic operationis qualitas per ipsas
concurrētium rerū digesta sit species. **S**ed mouet nos quia et nomē
aliud significat. et species solidior. et causa discernit. et p̄sona coope-
ratoris adiungit̄. **S**ic enī scriptum est. **E**t discreuit deus inter mediū
aque que erat sub firmamento. **E**t inter mediū aque. que erat super
firmamentum. **E**t primo volunt id destruere. qđ frequenti scriptura
rum lectione inolitū nostris et impressū est mentibus. quia aqua
super celos esse nō possit. dicentes rotundū esse orbem illū celi cuius
in medio terra sit. et in illo circuitu aquā stare non posse. qđ necesse
est defluat et labat cum de superiorib; ad inferiora decursus ē. **Q**uo-
modo enī aqua super orbem stare ut aiunt potest. cū orbis ipse vol-
uat. **H**ec est illa versutia dijalectice. **D**a mihi vnde tibi respondeā
Quod si non deē. nullū verbū referē. petunt sibi concedi axem celi
torqueri motu circito orbem autem terre eē immobilem ut astruant.
aqua super celos esse nō posse. qđ omnes eas voluendo se axis effū-
deret. **Q**uali vero ut concedā illis qđ postulant. et secundū eorū opi-
niones. illis respondeā. negare possint. in illa altitudine. et p̄fundo
et longitudinem esse et latitudinem. quā nemo potest comprehendere
nisi is qui implet in omnem plenitudinem dei ut ap̄lus ait. **Q**uis
enim facile potest esse diuini operis estimator. **E**st ergo latitudo in
ipsa celi altitudine. sunt etiā ut de his dicamus. que scire possumus
pleraq; edificia foris rotunda int̄ quadrata. et foris quadrata int̄

rotunda quibus superiora plana sunt in quibus aqua herere soleat
Que tamē ideo dicimus. ut aduertant opiniones suas. opinionibus
 verisimilioribus reuinci posse. et desinant tantū opus dei humane
 operationis. et nostre possibilitatis. cōtemplatione metiri. **R**os autē
 scripturay seriem atq; ordinem querimus sequim. et opus contēpla-
 tione estimam. auctoris. quid dictū sit. et quis dixerit. et cui dixerit
Fiat inquit firmamentū in medio aque. et sit discernens inter aq̄s
Audio firmamentū fieri preceptū quo diuideret aqua. et ab inferio-
 re superior discerneret. **Q**uid hoc manifestius. **Q**ui iussit discerni
 aquā interiecto et medio firmamento prouidit quemadmodū diui-
 sa atq; discreta manere possit. **S**ermo dei virtus nature est. et diuini-
 tatis substantia. quoad velit eā manere. que statuit sicut scriptū ē
Statuit ea in seculum seculi. preceptū posuit et non preteribit. **E**t
 ut scias quia de istis aquis hoc dixit quas tu negas posse in superio-
 ribus celi eē. audi superiora. **L**audate eū celi celoz et aque q̄ sup celoz
 sūt laudent nomen domini. **N**onne quasi aduersanti tibi dixit. quo-
 niā ipse dixit et facta sunt. ipse mandauit et creata sunt. **S**tatuit ea
 in seculū seculi preceptū posuit et non preteribit. **A**n non videt tibi
 auctor idoneus. qui legem suo operi dare. **D**eus est qui dicit. vene-
 rabilis natura inestimabilis magnitudine immensus ī remunera-
 tionibus incomprehensibilis in operibus **C**uius altitudinem sapiē-
 tie quis infestigare facili. **I**ste dicit filio. id ē dicit bra:hio suo dicit
 virtuti sue. dicit sapientie sue. dicit iusticie. **E**t fecit filius quasi potēs
 fecit quasi vire dei. fecit quasi sapientia dei. fecit quasi iusticia diui-
 na. **C**um hec audis. quid miraris si supra firmamētū celi potuit tā-
 te maiestatis operatione vnda suspendi. **D**e alijs hec collige. de his
 que viderunt oculi hominū. **Q**uomodo ad iudeoz transitū si ratio-
 nem queris se vnda diuiserit. **N**on solet hoc esse nature. ut aqua se
 discernat ab aqua. et in p̄fundo interfusiones aquay terre medio se-
 parent. **S**elauerunt inq̄t fluct. et firmamenti specie cursū suū in so-
 lito sine frenarunt. **N**onne potuit etiam aliter hebreozum populum
 liberare. **P**ed tibi voluit ostendere. ut eo spectaculo etiam illa que
 non vidisti estimare eē credēda. **J**ordanis quoq; reflexo amne in suū
 fontem reuēit. **D**erere aquam cū labit et sursum redire insuperiora
 sine vllō repagulo impossibile habet. **S**ed quid impossibile ei qui

pedit posse quibus voluit & Dedit posse infirmitatibus. ut infirmis
dicat. Omnia possum in eo qui me confortat. **D**icant certe quem
admodum aer cogat in nubem. utrum pluuia nubibus generet an
sinu nubium colligat. **V**idemus plerumque exire nubes de montibus
Quero utrum de terris ascendat aqua. an ea quae super celos est largo
imbre descendat & **S**i ascendit. utique contra naturam est. ut ascendat
in superiora que grauior est. et potest aere cum aere subtilior sit. **A**ut
si conciti orbis totius motu rapit aqua. sicut uno orbe rapitur. ita
summo orbe difundit. **S**i fundi ut volunt non desinit. utique non de
sinit rapi. **Q**uia si axis celi semper mouetur. et aqua mouetur et aqua
semper haurit. **S**i descendit manet ergo iugiter supra celos quae habet
unde descendat. **D**einde quid obstat si confiteamur. quia aqua supra
celos suspensa sit & **N**am quo verbo dicunt terram in medio esse suspē
sam et immobilem manere. cum utique grauior sit quam aqua. **Q**ua ra
tione possunt dicere non precipitari aquam orbis illius celestis coniu
sione que super celos est. **S**icut enim terra inani suspenditur vel pon
dere librato undique immobilis perseverat. ita et aqua aut grauioribus
aut equis cum terra ponderibus examinatur. **I**teoque non facile suspē
dit mare terris. nisi cum iubetur exire. **D**einde cum ipsi dicant volui
orbem celi stellis ardentibus refulgentem. nonne diuina prouidentia
necessario prospexit. ut in eum orbem celi. et supra orbem redundaret aqua
que illa feruentis axis incendia temperaret & **P**ropterea quia exun
dat ignis et feruet etiam aqua exundauit in terris. ne eas surgentis
solis et stellarum micantium ardor exureret et tenera rerum exordia in so
litus vapor lederet. **Q**uanti fontes flumini lacus irrigant terras quae
eas internus quidam ignis vaporat. **U**nde enim aut arbores germi
narent aut frumenta vel sata prumperent. vel horra coquerent nisi
ea interior quoque ignis animaret. qui etiam de saxis frequenter excu
tit et de ipso sepe dum cedit ligno exilit & **E**rgo sicut necessaria est ig
nis creatura ut ordinata et disposita permaneant celi clementia tem
peret aquarum rigorem. **I**ta etiam aquarum redundantia non superflua
nec alterum altero consumeret. **Q**uia nisi conueniens utriusque men
sura sit sicut ignis aquam exsiccat. ita et aqua restinguit ignem. **I**teoque
pondere et mensura examinavit uniuersa. **N**umerata enim sunt ei
et stillicidia pluuiae. sicut in libro iob legimus. **S**ciens vel rerum

15

facilem defectum fore vel solutionem vniuersitatis. **S**i alterum ex
 superaretur ab altero. ita vtriusq; temperauit dispendia. ut neq; plus
 ignis excoqueret neq; exuberaret aqua. q̄ imminutio fieret vtriusq;
 moderata. que et superfluū detraheret. et necessariū referuaret. **I**taq;
 cum tanta de terris erumpant maximoz fluenta amniū. nilus effu-
 so egiptum stagnans flumine. danubius de occidentali bus partib;
 barbaroz atq; romanos interfecans populos donec ponto ipse con-
 dat. **R**henus de iugo alpium vsq; in oceani profunda cursus suos
 dirigens romani memorandus aduersum feras gentes murꝫ impe-
 rij. **R**adus maritimoz commeatiū italicis subsidijs fidus inuector
 rhodanus rapido concitus cursu tirreni equozis freta scindit in quo
 nō mediocre fert̄ nauigantiū periculum dum inter se maris fludus
 et amnis fluenta decernunt itēq; de septentrionali pte fasis caucaseis
 montibus sulus cum pluribus alijs in euxinum se precipitat mare
Prolixum est singuloz persequi fluuioz nomina. qui vel in nostrū
 mare deriuant̄ vel exinaniunt oceano. **C**um tanta igit̄ vbertas
 aquaz sit. tamen plerunq; terra meridiane plage torret̄ ardozibus
 atq; estu soluta fatiscit in puluerem. miserandi agricolae labore con-
 sumpto. **V**t frequenter ad potum fixatis puteis arido gurgite subli-
 dium vitale deficiat **E**t erit quidem quando dicat abisso deserta erit̄
 et omnes fluuios sicabo. sicut per **E**saiā futurꝫ annunciauit. **S**ed
 etiā antequā ille dies adueniat. diuino prestitutus arbitrio non mi-
 nimum inter seipsa elementoz natura decernit. **C**rebro itaq; aut in
 undationibus mundus hic quatit̄ aut nimio estu et ariditate vexat̄
Noli igit̄ incredibilem opinari aquaz multitudinē. sed respice ad
 vim caloris. et incredulus non eris. **M**ultū est qđ ignis absorbet vel
 qđ ex illo nobis debet eē manifestū cum medici vasa quedam angu-
 sta ore pleniora desup. intus concaua leui lucerne concepto lumine
 affigunt corpori. quemadmodū calor ille omnem in se rapiat humo-
 rem. **Q**uis igit̄ dubitet qđ ignitus ether. et magno fruens vapore
 inflammaret atq; exureret omnia. nisi lege quadam sui cohiberetur
 auctoris. ut nec flumina. nec lacꝫ. nec ipsa maria vim eius possent
 restinguere. **E**t ideo desuper aqua impetu quodā descendens in tā-
 tos plerunq; imbres rumpit̄. ut flumina lacus repente repleantur
 ipsa maria exundēt **V**nde frequenter et solem videmꝫ maditū atq;

rozantem . **I**n quo euidentis dat indicium qđ alimentum sibi aquarū
ad temperiem sui sumpsit . **T**antum autem inest illis impugnāde
veritatis studium . ut solem ipsum negent calide nate esse eo qđ albu
sit . non rubicundus . aut rutilus in speciem ignis . et ideo aiunt qđ
nec ignitus natura sit . et siquid habet caloris ferunt ex nimio motu
conuersionis accidere . **Q**uod ideo dicendū putant . ut nihil videat
humoris consumi . quia calorem quo humor vel minuit vel plerū
qđ exhaurit non habet naturalem . **S**ed nihil agunt cū ista cōponūt
quia nihil interest . vtrum ex natura calorem quis habeat an ex pas
sione aliqua atqđ ex causa . quia ignis omnis consumptor humoris
est vel huiusmodi materie quā flamma consuevit exurere . **N**am siue
ex lignis . haud quāqđ semiustuatis . sed in se collis ignis excussus
excipiat folijs eque flammā adolet ac si de igne accendat facem siue
de flamme lumine lumen accendat . eadem species et natura ē lumi
nis . ac si illud non naturalis ignis adoleuerit . sed quem accidens
causa generauerit . **V**el hinc saltem contemplant solis calorem qđ diu
sa ei deus cōstituit cursus sui loca et tempora . ne si semper in hisdem
moraretur locis . cotidiano ea vapore exureret . **Q**are ipsum ideo ferūt
ipsi saltem atqđ amarā aquā habere qđ ea que fluuijs in freta in
fluat calore assumat . **T**antūqđ vapore diurno consumi . quantū cot
tidie ex diuersis fluuiorū cursibus inuehat . **Q**uos ex solis quadā di
iudicatione fieri phibet . qui qđ purū ac leue est sibi rapit . qđ graue
atqđ terrenum . relinquit . **E**x quo remanet salsum illud . atqđ aridū
qđ sine vsu . et suauitate potandū sit . **S**ed reuertamur ad ppositū . **F**iat
firmamentū inter medium aque . **N**on moueat sicuti iam dixi . quia
supra celum ait . hic dicit firmamentū . **N**am et dauid ait . **C**eli enar
rant gloriam dei et opera manuum eius annuntiat firmamentum .
Hoc est mundi opus . cum videt suum laudat auctorem . **I**nuisibil
enim maiestas eius . per ea que vident agnoscit . **E**t videt mihi no
men celorū cōmune eē . quia plurimos celos scripta testificat . **N**omē
autem esse speciale firmamentū . **S**iquidē et hic ita habet **E**t vocauit
deus firmamentū celum . **V**t videat supra generaliter dixisse . **I**n p
ncipio celū factum . ut omnem celestis creature fabricā comprehenderet
Dic autem specialem firmamenti huius exterioris soliditatem . qđ di
cit celi firmamentū . sicut legimus in hymno pphetico . **B**enedictus

es in firmamento celi, **N**am celum quod grece dicitur latine quia impressa stellarum lumina velut signa habeat tanquam celatum appellatum sicut argentum quod signis eminentibus refulget celatum dicimus autem dicitur quod videatur riget terre que obscurior est vranos nuncupatur quia lucida est tanquam visibilis Unde puto et illud dictum volatilia celi semper vident faciem patris mei qui in celis est Et volantia circa firmamentum celi eo quod potestates que sunt in illo visibili loco spectent hec omnia et subiecta suis habeant conspectibus Denique celum clusum dictum est temporibus helie quando in achab et iezabel perfidia regnabat cum populus regalis ac religio defecisset eo quod nemo ad celum oculos erigebat nemo eius auctorem venerabat sed ligna et lapides adorabant Unde hoc colligimus quia et in maledictionibus populi israel dixit deus Erit tibi celum super caput tuum aereum et terra tua ferrea quando precium perfidie iudei populus iudeorum intemperie celi et terre infecunditate multatur De celo enim causa fertilitatis Denique et moyses benedictiones tribuit ioseph a finibus celi et rore et abissis fontium deorsum venientibus et secundum horam a solis cursu et a duentibus mensibus et a vertice montium et collium eternorum dedit eo quod moderatione celestium terrarum fertilitas nutriatur Ferreum ergo celum quod nullum exudat humorem quando nullis nubibus imber rumpitur Est etiam ferreum celum subobscurus aer pressus atque nubilosus colore ferrugineo Quando rigore frigoris stringitur terra tunc veluti super caput nostrum humor suspensus videtur et per momenta imminere Plerumque etiam glacialibus ventorum flatibus rigentes aque solidantur in niuem et rupto aere nix funditur Neque enim firmamentum hoc potest sine aliquo rumpi fragore aut penetrari Ideo et firmamentum dicitur quod non sit inualidum nec remissum Unde et de tonitruis que concepto intra sinum nubium spiritu cum se vehementer eruptura illiserit magno concrepant sonitu ut ait scriptura Firmans tonitrua. A firmitate ergo firmamentum est nuncupatum vel quod divina virtute firmatum sit sicut scriptura nos docet dicens Laudate eum in firmamento virtutis eius Nec preterit retulisse aliquos celos celorum ad intelligibiles virtutes firmamentum ad operatorias et ideo laudare celos vel enarrare gloriam dei et opera manuum eius annunciare firmamentum Sed non

quasi spiritalia. sed quasi opera mundi enarrant. quæa modū sup̄
dixim⁹. Alij quoq; purificatorias virtutes interpretati sunt. aqua⁹
que super celos sunt. Accipimus hec quasi ad tractat⁹ decorem. nob̄
tamen non alienum videt̄. atq; absurdum. si aq̄s veras p̄pter illā
causam. quā diximus intelligamus. Nam et ros. et gelu. et frig⁹. et
est⁹ secundum hymnum p̄pheticum benedicunt dominum. benedicūt
et terra. et illam non ad intelligibiles naturas referim⁹. sed ad veri
tatem. Laudant etiā dracones dominum. quia natura eorū et sp̄s
cum videt̄. non minimum vel decoris offundit. vel inesse rationis
ostendit.

O T vidit deus quia bonum est. Facit fili⁹ qđ vult pat̄. laudat
pater. qđ facit filius. Nihil in illo nature degeneris inuenit̄
cui⁹ op⁹ a paterna non degenerat voluntate. Vidit vtiq; non ocul⁹
corporalibus intendit. sed definiuit plenitudini gratie conuenire. vt
mibi eius iudicium cognosceret̄. Nos enim solemus etiā de his q̄
diuina sunt disputare. Et quid mirum. si de opere retractare possunt
qui de ipsius operatoris generatione faciunt questiones. Ipsum iu
dicium vocant. ipsum inequalē atq; degenerē asserere conant̄. Ideo
legis et dixit deus et fecit deus. Eodem pater et filius maiestatis ho
norat̄ nomine. Et vidit deus quia bonum. Dixit tanq; omnia que
pater vellet scienti. et vidit tanq; omnia que filius faceret scientia te
nens et efficiens operatione consorti. Vidit deus quia bonū. Non
vtiq; cognouit qđ nesciebat. sed p̄bauit qđ sciebat. Non quasi incog
nitum placuit opus. quia nec quasi incognitus pater. qui compla
cuit in filio. sicut scriptum est. Hic est filius meus dilectus in quo m̄
complacui. Scit autem semper filius voluntatem patris et pat̄ filij
et audit patrem semper filius. et pater filium. per vnitatem nature
voluntatis atq; substantie. Deniq; testat̄ hoc in euangelio suo filius
dicens ad patrem. Sciebam qđ semper me audis. Imago est enim in
uisibilis dei filius. omnia patris quasi imago exprimit. omnia eius
quasi splendor glorie illuminat nobis atq; manifestat. Videt et fili⁹
opus patris sicut et pat̄ filij. sicut ipse domin⁹ declarauit. Non pot̄
fili⁹ facē a se quicq; nisi qđ viderit facientē p̄z̄ videt g⁹ facientē p̄z̄
et vidit p̄ secretū inuisibilis nat̄e et audit similiter. Deniq; ait. sicut
audio et iudico. et iudicium meum verum est. quia non solū solus

sed ego et qui misit me pater. Hoc mysticum est. illud morale. **V**idit
 mihi probabit mihi. **Q**uod deus probauit tu reperbensibile ne dixeris
Quonia qd deus mundauit. tu commune ne dixeris. scriptum tibi
 esse meministi. **E**rgo bonum dei nemo blasphemet. **S**i firmamentu
 bonum. quantomagis bonus eius creator. **E**tiam si arriam nolint
 eunomiam reclamant radicis degeneris fructus deterior. **V**idit in-
 quit deus quia bonu. **S**olent artifices singula prius facere et postea
 habili commissione connectere. **V**t qui vultus hominum vel corpora
 excutiunt de marmore. vel ere fingunt. vel ceris exprimunt. no tame
 sciunt quemadmodum sibi possint membra singula couenire. et qd
 gratie afferat futura connexio. et ideo. aut laudare non audent. aut
 p parte laudat. **D**eus vero tanq estimator vniuersitatis preuidens
 que futura sunt quasi perfecta iam laudat. que adhuc i primi ope-
 ris exordio sunt finem operis cognitione preueniens. **N**ec mirum
 apud quem rerum perfectio non in consummationem operis sed in
 sue predestinatione est voluntatis. **L**audat singula quasi conuenie-
 tia futuris. **L**audat plenitudinem singulorum venustate composita
Illa est enim vera pulchritudo et in singulis membris esse qd deceat
 et in toto. **V**t in singulis gratia in omnibus forme conuenientis ple-
 nitudo laudet. **S**ed iam etiam secundus nobis claudat dies. **N**e-
 dum opus astruimus firmamenti. infirmiores eos qui audiunt dicē-
 di plixitate faciamus dum in noctem hmo pducit. que adhuc care
 lune stellaz lumine. nondum enim luminaria creata sunt celi. ob-
 scuritate possunt afferre remeantibus simul. ut cibo potuz curent
 corpora. ne animis epulantibus fragilitas carnis. de noctno quoq
 ieiunio queratur.

Explicit Dies Secundus.

Incipit Dies Tercius.

Dies tercius nobis hodie in sermone nascat. Qui ortus
est in lectione preclarus, Dies qui terram a naufragio
liberauit dicente deo. Congregetur aqua que est sub celo
in congregationem unam. De quo prefatione adoziri
placet. Congregetur aqua. Dicitur est et congregata est. Et frequenter
dicitur congregetur populus et non congregatur. Non mediocri pudor
est imperio dei insensibilia elementa parere et homines non obedire
quibus sensus ab ipso tributus auctore est. Et fortasse hic pudor fece-
rit ut hodie plures conueniretis ne quo die congregata est aqua in
congregationem unam eo die populus nequaquam congregatus
in ecclesiam domini videretur. Nec hoc solum obedientis aque exemplum
habemus. Nam et alibi scriptum est, Viderunt te aque deus viderunt
te aque et timuerunt. Neque enim verisimile non videtur de aquis di-
ctum quando alibi quoque idem propheta ait, Mare vidit et fugit ior-
danis conuersus est retrorsum hoc enim vere factum quis ignorat
quod ad hebreorum transitum mare fugerit quando se vnda diuisit tran-
siit populus vestigio puluerulento vestigio perisse mare credens
fugisse fluctus. Denique credidit hoc egiptius et ingressus est sed illi
redit vnda que fugerat. Mouit ergo aqua et congregari et timere et
fugere quando deus precipit. Hanc imitemur aquam et unam congre-
gationem domini unam ecclesiam nouerimus. Congregata est hic
quondam aqua ex omni valle ex omni palude ex omni lacu. Vallis
est heresis vallis est gentilitas quia deus est montium non vallium.
Denique in ecclesia exultatio est in heresi et gentilitate fletus et meror
Vnde ait Disposuit in valle fletus. Ex omni igitur valle congregatus
est populus catholicus. Iam non multe congregationes sunt sed
una est congregatio una ecclesia. Dicitur est et hic congregetur aqua
ex omni valle et facta est congregatio spiritualis et factus est vnus
populus ex hereticis ex gentilibus repleta ecclesia est. Vallis est scena
vallis est circus ubi currit mendax equus ad salutem ubi humili-
ter et abiecta contentio ubi litium feda deformitas. Ex his igitur qui cir-
co inherere consueuerant fides creuit ecclesie cottidianus ceteris augetur
Palus est luxuria palus est intemperantia palus est incontinentia.
In qua volutabra libidinum sunt bestiarum murmura latibula pas-
sionum. Vbi versantur quicumque inciderint et non emergunt. Vbi

labunt pedum vestigia fluitant singulorum incessus **V**bi fulice se dum
lauant polluant. ubi flebiles desuper gemitus columbarum, **V**bi pig
testudo cenoso heret in gurgite. Demum aperit in palude. ceruus ad fon
tes **E**x omni igitur palude ubi quasi rane veterem querelam canebat
congregata est fides. congregata est puritas animi mentisque simpli
citas. **C**ongregata est aqua ex omni lacu et ex omni fouea. ut nemo
fodiat foueam fratri suo in quam ipse incidat. sed omnes se inuicem
diligant omnes se inuicem foueant et quasi unum corpus diuersa
se membra sustentent. **Q**uos non mortiferi cantus et acromata scem
corum que mentem emolliant ad amores. sed concentus ecclesie et conso
na circa dei laudes populi vox et pia vita delectent. **Q**uibus non
purpurea peripetasmata. non aulea preciosa spectari voluptati sit.
sed hanc pulcherrimam mundi fabricam hanc distantem inter se ele
mentorum copulam. celum sicut cameram extensum ut inhabitantes.
in hoc mundo tegat. terram ad operandum datam. diffusum aerem
clausa maria. populum hunc diuine operationis organum **I**n quo
diuini modulamen resultet oraculi. et dei spiritus intus operetur. tem
plum istud sacrarium trinitatis. sanctitatis domicilium. ecclesiam san
ctam in qua refulgent aulea celestia de quibus dictum est. **D**ilata
locum tabernaculorum tuorum et auleorum tuorum clauos fige. ne par
cas. longiores fac funiculos tuos. et palos tuos confirma. **A**dhuc in
dexteram et sinistram extende. **E**t semen tuum gentes hereditate
possidebit et ciuitates desertas inhabitabis. **H**abet et ergo aulea quibus
attollit bonam vitam. peccata tegit. culpam obumbrat. hec est ecclesia
que super maria fundata est et super flumina preparata **S**upra vos
enim confirmata est. et preparata. qui sicut flumina puro in eam fo
nte mundi decurritis **D**e quibus dictum est. **E**leuauerunt flumina
romine. eleuauerunt flumina vocem suam. a voce aquarum multarum.
Et addidit. **M**irabiles elationes maris. mirabilis in excelsis dominus
Bona flumina hausistis enim ex illo phenni et pleno fonte a quo flu
itis quibus fluitis. qui ait vobis. **Q**ui credit in me sicut dixit scriptura.
flumina de ventre eius fluent aque viue. hoc autem dicebant de spiritu
quem incipiebant accipere. quibus credituri erant in eum. **S**ed iam iam quasi
boni iordanes reuertimini mecum in originem.

Congregetur inquit ergo aqua que sub celo est in congregatione
vnam. et appareat arida. **E**t factum est sic. Fortasse parum
crediderit aliquis superioribus sermonibus nostris. quibus tractauimus
inuisibilem ideo fuisse terram. quod aquis operata tegeretur. ut corporeis
oculis non posset videri. **N**on enim propheta retulit. hoc est ad nostram
conditionem. non ad diuine maiestatem nature. que utique omnia
videt. **S**ed ut aduertatis quia non quasi nostri ingenij probandi
gratia. sed nostre causa instructionis suscepimus. hunc tractandi la-
bozem. ad stipulantem nobis lectionis serie testificamur. **Q**ue aperte
probat. post congregationem aque. que erat super terram. et post
deriuationem eius in maria apparuisse aridam. **D**efinatur nobis ergo
dialecticis disputationibus mouere negocia. dicentes. **Q**uomodo
terra inuisibilis. cum omni corpori naturaliter. species et color in sit
Omnis autem color sit subiectus aspectui. **C**lamat dei vox **C**ongregetur
aqua. et appareat arida. **E**t iteque scriptura dicit. **C**ongregata est aqua in
congregationem vnam. et apparuit arida. **Q**uid opus fuit iterare
nisi occurrendum questionibus indicasset propheta. **N**onne videtur
dicere. non dixi inuisibilem secundum naturam. sed secundum super
fusionem aquarum. **D**enique addidit sublato velamine apparuisse
aridam. que ante non videbatur. **I**terum quoque questiones alias
asserunt dicentes. **S**i in congregationibus diuersis. aqua erat. quo
modo si ille congregationes in superioribus erant. non defluebat
aqua. ad eum locum ad quem postea domini imperio deriuata est. **N**atura enim aquarum sponte in inferiora plabitur. **S**i vero in
inferioribus erant ille congregationes. quomodo contra naturam
suam aqua ad superiora conscendit. **I**taque aut secundum naturalem
cursus imperio non eguit. aut contra naturam imperio perficere non
potuit. cui questionis facile respondebo. si mihi ipsi ante respondeant
ante preceptum domini. hanc aquarum fuisse naturam. ut laberet ut flu-
eret. **N**on enim ex usu hoc habet. ceterorum elementorum. sed speciale
et proprium. non ex quodam ordine. sed magis ex voluntate. et operatio-
ne dei summi. **Q**uid iusserit deus audiunt. **V**ox autem dei efficiens
nata est. eam vocem effectus operationis impleuit. **C**epit labi aqua
et in vnam confluere congregationem. que ante erat diffusa per
et plurimis receptaculis inherebat. **C**ursum eius ante non legi motum

eius ante nō didici. nec oculus meꝛ vidit nec auris audiuit. stabat
aqua diuersis locis. ad vocem dei mota est **N**onne videtꝛ quia natu
ram ei huiusmodi vox dei fecit. et secuta est creatꝛa preceptũ et vsum
fecit ex lege ꝛ **P**rima enim constitutionis lex. Formam in postꝛeꝛ dere
liquit. **D**enigꝛ semel diem fecit. et noctem. **E**x illo manet vtriusqꝛ
diuturna successio. et diuturna reparatio **N**ulla est etiam aqua tꝛere
ĩ congregationem. **E**x illo currit fontes labuntꝛ in fluuios. In freta
currunt flumina. lacus deriuantꝛ in maria. **I**psa se aqua pꝛcedit. vr
guet. et sequitꝛ **V**nus est ductus. vnum corpus. **E**t cum sit altitudo
diuersa. indiscreta tamen dorſi eius equalitas. **V**nde et equor appel
latum arbitror. qđ superficies eius equalis sit. **R**espondi secundum
illoꝛum pꝛpositum. **A**lli nunc respondeant mihi. si vnqꝛ viderunt fon
tes ex inferioribus scaturire de pavimento aquam surgere. **Q**uis
eam cogit ꝛ **V**nde pꝛumpit ꝛ **Q**uemadmodũ nō deficit ꝛ **Q**uomō
fit vt pꝛma solidiora vndam vomant ꝛ nec secundum occulte secreta
nature. **C**eterum quis ignorat qđ rapido pꝛerungꝛ impetu. in ima
descendens. In superiora se subrigat. atqꝛ in supercilium montis at
tollat. **P**lerungꝛ etiam canalibus manu artificis deriuata. quantũ
descēderit. tantum rursus ascendat ꝛ **I**taqꝛ si vel impetu suo frtꝛ. vel
artificis ingenio deriuata contꝛ natam suã ducit et eleuat miramini
si diuini operatione pꝛcepti. aliquid ad vsum natꝛe eius accessit qđ in
vſu ante non fuerit ꝛ **D**icant nunc mihi. quomodo tanqꝛ in vtrꝛe
congregauerit aquas maris. vt scriptũ est. quomodo eduxerit de pe
tra aquam ꝛ **Q**ui potuit de petra educere aquam que non erat nō
potuit aquam educere que erat ꝛ **P**ercussit petram et fluxerunt aque
Clamat dauid et torrentes inundauerunt. **E**t alibi. **S**uper mōꝛgy
stabunt aque. **H**abes in euangelio. **Q**uod cum grauis esset pꝛcella
et magnus ĩ mari motus. ita vt trepidarent apostoli naufragij peri
culum excitauerint dormientem in puppe dominũ hiesum. et surgẽs
imperauit vento et mari. **S**edata tempestas est refusa tranquillitas
Qui potuit imperio mare totũ sedare. non potuit aquas imperio
mouere ꝛ **R**et qui ĩ diluuiio sic accipimus qđ eruperint abissi fontꝛy.
et qđ induxerit postea spiritũ. et sicauerit aquã **S**i nolunt obedisse
natꝛam vsumqꝛ elementi imperio dei esse cōuersum. vel hoc concedãt
potuisse immisso vento aquas currere. qđ cotidie videmꝛ in mari

ut inde aq̄ crāt vn̄ flauerit ventē. **S**i t̄pe moyſi excitato aultro va-
lido liccatū ē mare eodē modo liccari nō potuit. cōggatō aq̄ et ī ma-
re p̄fluere aq̄ q̄ p̄ea diuīsa ē a p̄fūdo ē. h̄ discāt nat̄az posse cōūti.
q̄ndo p̄t̄ aq̄s fluxit. et fery aq̄s sup̄natauit. **Q**uō utiq̄ heliseus orādo
facē meruit nō ip̄ado, **S**i ī heliseus fery leuauit cōt̄ nat̄az. xp̄s aq̄s
mouē nō potuit ē h̄ mouit. q̄ potuit dicē. lazare veni foras et mortuū
suscitauit. **H**ec enī q̄ iubet fecit. **I**taq̄ pari exēplo dētm accipe. cōg-
get aq̄ et cōggata ē. **D**icēdo autē cōggēt. nō solū mouit eā de loco h̄
etiā statuit ī loco. ut nō p̄fluere h̄ maneret. **H**oc itaq̄ maioris mi-
raculi ē q̄mō omēs cōggatioēs ī vnā cōggatoēz defluerit. et vna cō-
ggatio nō ad īpleta sit. **M**ā et scripta hoc int̄ mirabilia cōstituit dicē
do oēs torrētes eūt ī mare. et mare nō adimplet. **U**trūq̄ ī ex p̄cepto
dī. ut et fluat aq̄. et nō sup̄fluat. **C**ircūscripta ī ip̄posito fine maria
claudūt. ne sup̄fusa trīs iundēt oīa. et destituto aruoz cultu mun-
d̄t̄rene fecūditatis īpediāt. **C**ognoscāt ī diuini eē p̄cepti opationisq̄ ce-
lestis. **A**it enī dñs p̄ nubē ad iob int̄ alia. etiā de maris claustrō. po-
sui ei fines apponēs. claustra et portas. **D**ixi autē ei. **U**sq̄ huc venigy
nec transgredieris. h̄ ī teipso cōt̄rent̄ fluctus tui. **N**ōne ipsi vident̄
mare frequēt̄ vndolū. ita ut ī altū fluct̄ ei. tāq̄ mōs aq̄ p̄rupt̄ in-
surgat vbi īpetū suū ad lit̄ illiserit. ī spumas r̄solui. r̄pagul̄ q̄bdā
barene humil̄ r̄pulsū h̄m q̄ scriptū ē. aut nō timebitis me dicit dñs
qui posui barenā fines mari ē. **I**n firmissimo itaq̄ omīū vil̄ sabulī
puluē vis maris ī tēpestare cohibet. et velut habenis q̄bdā celestis
īperij p̄scripto sibi fine ruocat. violēt̄iq̄ eq̄ris mot̄ ī sele frangit atq̄
ī reductos sin̄ suos scindit. **C**eterū nisi vis statuti celestis. īberet. q̄d
obstaret q̄n p̄ plana egipti. q̄ maxime humilioribz iacēs vallibz cā-
pestris asserit mare rubz egiptio pelago misceret ē. **D**eniq̄ docēt h̄ q̄
voluerūt hec duo sibi maria cōnectē. atq̄ ī se trāsfūdē. se lostris sane
egipti q̄ atiq̄or fuit. et varī med̄ q̄ maioris cōtuitu potēt̄ie ī effectm
voluit adducē. q̄d ab īdigena fuerat āte tēptatū. **Q**ue res īdicio ē q̄
lupi ē mare īdicū. ī q̄ mare rubz q̄ equoz egiptiū. q̄ īfrī a bluit
Et fortasse ne lat̄ se mare effūdēt. d̄ sup̄ioribz ad īferiora p̄cipitans.
ideo molimina sua rex v̄tq̄ reuocauit. **Q**uero nē cū dixēt. colligat̄
aq̄ ī collectioēz vnā. q̄mō diffusas p̄ lac̄ paludes. stagna aq̄s. et sup̄-
fusas vallibz. et cāpis amnibusq̄ planioribz locis crēt̄ibz fōtibz atq̄

fluminibus una potuerit recipere collectio. a quo una collectio cum hodie
 quae diuisa sint maria. **N**am et oceanum mare dicimus et tyrrhenum et adriaticum
 cum et ionicum et egyptium et ponticum et proponticum et euboeum et egeum io-
 nicum. atlanticum plerique etiam ethiopicum et septentrionale caspium appellant ma-
 re. **V**nde considemus scripte uerba. quae librato sunt trutinata examine. colligat
 igitur aquae in collectionibus una. **U**na autem aquarum iugis et continua congregatio est
 huius diuisi sine maris. ut quaedam descriptionibus forestibus ait. **N**amque portus ma-
 ris nostri sine amplissimus. **M**eritoque in diuisis locis diuisa sunt nomina. quae uo-
 cabula aquae ex regionum uocabulis adhaeserunt. **U**na autem congregatio aquarum
 riuorum. eo quod iugis uisum atque continua. ab ionico mari usque ad gaditani-
 horam litoris et inde in mare rubrum. extrema circumfuso orbe terrarum includit oce-
 ano. **I**nteriusque tyrrhenico adriaticis haudie cetera maria miscentur. nomi-
 bus distincta non fluctis. **V**nde pulchre habes. quae de congregatiōe aquarum
 uocauit maria. **I**ta et una est generalis collectio quae dicitur mare. et multae
 collectiones quae maria per regionibus nuncupantur. **S**icut enim multae terrae. ut afri-
 ca. hispania. thracia. macedonia siria. egyptus. gallia. atque italia. per
 regionum appellantur uocabula. et una est terra ita multa dicitur per locorum appel-
 lationibus maria. et unum est mare. sicut ait propheta dicens. **T**ui sunt caeli
 et tua est terra. orbem terrarum. et plenitudinem eius tu fundasti. aquilonem et mare tu
 fecisti. **E**t ad iob ipse dominus ait. **C**onclusi autem mare portus. **N**unc quae de una
 collectione diximus. illud occurrat. utrum cum per omnes fere terras. et super terram fuerit
 diffuse aqua per uallestria aliae per ualles et per tuta agrorum uocauit motuum pla-
 nicitumque caporum modo equis effusa congregatio una potuerit omnes illas aquas reci-
 pere atque exinanire terras. quae ante fusio puniuisum fluminis stagnabant. **N**am si
 ita operata erant omnia. non enim dicitur uisa est terra. nisi recte uellet locis omnibus de-
 monstrare. **S**i diluuium noe tempore abscondit et motus quando aquarum. iam et super
 celos et infra firmamentum fuerat facta discretio quantum magis dubitauerit non
 potest etiam motuum uertices illa superfusione latere se. **Q**uo in illa omnis aquarum
 fundantia deriuata est. **Q**uae receptacula eam tam continuam atque conexam ab-
 sorbere potuerunt. **D**e quo multum nobis potest sermo suppetere. primum quia potuit
 latet omnium. et ipsarum terrarum spacia diffundere. quod aliquando ante nos confirman-
 tes. propheta posuerunt sententia. **E**rgo quod facere potuerit non premitto. quod fe-
 cerit quod apte scripturarum auctoritate non didici quasi secretum pretereo ne for-
 te etiam hinc alias sibi quaestiones requirant. assero tamen secundum scripturas quae
 potuit locorum humilia. et caporum aperta diffundere. sicut ipse ait. **E**go autem

te ambulabo et montes planos faciam. **P**otuit etiam ipsa aquarum vis profundiora ea facere que infederat. tanto fluctuum motu. tantoque estu cōtationis elementi. qui cotidie vna pelagi torquere et harenas vertere solet de profundo. **Q**uis deinde sciat quantum se illud magnum et inausum nauigantibus atque intemptatum nautis fundat mare. quod britannias frementi includit equore. atque in ulteriora. et ipsis fabulis inaccessa seeta se porrigit. **Q**uis deinde non colligat quantum lucrino et aureno in italia tiberiadi quoque in palestina et ei lacui qui inter palestina et egyptum arabie deserta praedit. portubusque diuisis augusti atque traiani ceterisque puniuis orbem infusum. adiderit mare. **S**ed sunt etiam non confusi lacus et stagna qui non miscent fluctibus. ut laris. et benacus. albanusque alijque plures quomodo vna congregatio aquarum. **S**ed quemadmodum dicitur quia fecit deus duo luminaria. id est solem et lunam. cum sint vtrique et stellarum luminaria. ita et vna aquarum congregatio dicitur cum sine plume. **N**eg enim annumerantur qui non conferunt. Sed ut videtur quoniam de mari loquarum aliquantum exudauimus. ad oppositum reuertamur. et consideremus. quod sit quod ait dominus. **C**ongregetur aqua in vna congregatione. et appareat arida. et non dixerit terra. **Q**uod preclare positum. quod non aduertat. **T**erra enim potest et luto esse permixta aqua madida. cuius species superflua aqua non appareat. **A**rida autem non solum ad genus. sed etiam ad speciem terrarum refertur. ut sit vtilis sicca habitabilis. et apta culturis. simul prospectum est ne videatur sole magis quam dei precepto esse siccata. quia arida facta est antequam sol crearetur. **V**nde et david discernens mare et terram. ait de domino deo. **Q**uoniam ipse est mare et ipse fecit illud. et aridam. manus eius fundauerunt. **A**rida enim expressio nate est terra appellatio simplex quodam negotij qui in se habeat proprietatem. Sicut enim animal generis significatio est cui inest proprium aliquod. et excellens. rationale autem proprium est hominis. ita et terra potest communiter dici vel scaten aqua. vel deserta et inuisa. et sine aqua. **E**rgo et illi que scatet aqua inest ut habeat ariditatem. **R**emota enim aqua incipit esse arida. sicut habes scriptum. **P**osuit flumina in deserto. et exitus aquarum in siti. **H**oc est de terra aquosa arida fecit. **H**abet ergo terra propriam qualitatem suam sicut et singula elementa habet. **N**am et aer humidam qualitatem. et aqua frigidam. et ignis calidam. **E**t hoc est principale proprium elementis singulis. quod ratione colligimus. **C**onprehendere autem sensibilitatem et corporalitatem siue limus. velut conexa et composita reperimus. ut sit terra arida et frigida. aqua frigida et humida. aer calidus

et humidus. ignis calidus et siccus. et sic sibi per has iugales qualitates
singula miscentur elementa. **M**ā terra cū sit aride et frigide qualitatis cōne
ditur aq̄ p cognationē qualitatis frigide et p aquā aeri q̄a humidus ē aer
Ergo aq̄ tanq̄ brachijs quibus dā duobus frigidis et humoris. altero t̄
ram altero aere videtur amplecti. frigidus trā. aere humido. **A**er q̄ me
dius in duo cōpugnātia p natura. hoc ē in aq̄m et ignē utruq̄ illud
elementū cōciliat sibi. q̄a et aq̄s humore et igni calore cōiungit. **I**gni
q̄ cū sit calidus et siccus natura. calore aeri annectit. siccitate autē i con
munionē terre ac societate refundit. **A**tq̄ ita sibi p hunc circuitū et
choro quedā cōcordie societatisq̄ cōueniūt. **V**nde et ḡce dicunt
q̄ latine elementa dicunt. q̄ sibi cōueniāt et cōcūnant. **N**ūc autē p̄ges
si sumus q̄a scripta ait. q̄ deus vocauerit terrā aridā. hoc ē q̄a q̄ p̄nci
pale eius ē nuncupauit p̄petate nature. **N**aturalis enī p̄petas siccitas ē
terris. hec et p̄rogatiua seruata ē. **P**ripcipal ergo siccitas subē etiā ut
sit frigida. s̄ nō p̄ferunt secūda primis. **V**t autē humida sit aq̄z affi
nitatem sortit. **E**rgo illud suū. istud alienū. suū q̄ arida. alienū q̄
humida. **A**uctor itaq̄ nature q̄ primo donauit hoc tenuit. q̄a istud ex
natura illud ex causa. **D**e p̄ncipalibus igitur nō ex accidentibus terre debu
it p̄petas definire. ut secūdu p̄rogatiuā qualitatis eius informaret natura
cognitio. **E**t vidit deus q̄ eēt bonū. **N**ō p̄terim q̄a aliq̄ nec i hebreo
putant eē. nec i ceteris interpretationibus. q̄a cōgregata est aq̄ i collecti
ones suas. et aparuit arida. **E**t vocauit deus aridā terrā et collectiōes
aq̄z suas vocauit maria. **C**ū enī dixerit deus q̄a factū ē sic satis eē pu
tant vocē operatoris ad celebrare operationis indicium. **S**ed q̄a i alijs
q̄ creatis habet difinitionē p̄ceptionis et repetitū operationis. vel i
dicium. vel effectū. ideo nos nō putamus absurdū. id q̄ phibet additū
Enī si ceteris interpretibus. vel veritas doceat suppetere. vel auctoritas
Multa enī nō ociose a septuaginta viris hebraice lectionis addita et
adiuncta cōperim. **V**idit ergo deus q̄a bonū mare et pulchra species
sit huius elementū vel cū surgentibus albescit cumulis. ac v̄ticibus v̄ndaz
et cautes. niuea rotāt aspgine. vel cū eq̄re crispātī clemētioribus auris
et blādo serene trāquilitalis p̄pura scētē p̄fert colorē. q̄ eminē spectā
tibus frequenter offūdit q̄ndo nō volētis fluctibus vicina tūdit litora s̄
velut pacificis ambit et salutat amplexibus q̄ dulcis sonus q̄ iocūndus
fragoz q̄ grata et cōsona resultatio. **E**rgo tamē nō oculis estimatum.

creare decorē arbitror . h̄ sc̄dm̄ rationē opationis iudicio operatoris
cōuenire . et cōgrue definitū . **B**onū igit̄ mare . p̄mū q̄a tr̄as necessa
rio suffulcit humore . q̄b̄ p̄ venas q̄sd̄a occulte succū quēdā haud inu
tilē subministrat . **B**onū mare tanq̄ hospitū fluuioꝝ fōs imbrū de
riuatio alluionū inuectio omeatuū . q̄ sibi distātes populi copulāt
q̄ prelioz̄ r̄mouent̄ pericula . q̄ barbaric̄ furoꝝ claudīt . **S**ubsiū in
necessitatib̄ refugiū in picul̄ . ḡtia ī voluptatib̄ salubritas valetu
dinis . sepatoz̄ cōiūctio . itineris cōpendiū . transfugiū laborātū . subsi
diū vedigaliū . sterilitatis alimētū . **E**x hoc pluuia in terras transfū
dit̄ . **S**iquidē de mari aq̄ radijs solis haurit̄ . et q̄ subtile eius est rapit̄
deinde q̄nto altiū eleuat̄ tantomagis etiā nubū obumbratione fri
gescit . et imber fit q̄ non solū terrenā temperat siccitatē . h̄ etiā ieiuna
arua fecūdat . **Q**uid enumerē īfulas q̄s velut monilia plerūq̄ p̄tex
it̄ . **I**n q̄b̄ hi q̄ se abdicāt intēperātie secularis illecebris fido cōtinētie
p̄posito eligūt mūdū latere . et vite huiū declinaē dubios amfractus
Mare ē ergo secretū tēperātie . exercitiū cōtinētie ḡuitatis successus por
tū securitatis . tranq̄llitas seculi mūdi huiū sobrietas . cū fidelib̄ viris
atq̄ deuotis incentiuū deuotionis . ut cū vndaz̄ lenit̄ alluētū sono
certēt cantū psallētū . plaudāt insule tranq̄llo fluctuum sc̄toꝝ choro
p̄mnis s̄ctoꝝ p̄sonet . **V**nde mihi et om̄e pelagi pulchritudinē cōpre
hendā quā vidit opator . **E**t q̄o p̄la . **Q**uid aliud ille cōcent̄ ē ple
bis . **V**nde bene mari plerūq̄ cōparat̄ ecclesia . q̄ p̄mo in ḡoieris ppli
agmine . totis vestibul̄ vndas vomit . **D**einde moratione totiū pleb̄
tanq̄ vndis refluētib̄ stridet . tū respōsorijs psalmoz̄ . cāt̄ viroz̄ mu
licz̄ virginū . puuloz̄ . cōson̄ vndaz̄ fragoz̄ resultat . **N**ā illud quid
dicā q̄ vnda peccatū abluīt . et sc̄i spiritū aura salutis aspirat . **D**et
vob̄ dñ̄ illa successuū flumina p̄speroz̄ ligno cr̄e tuto portu cōsistē
et neq̄tie spirital̄ ḡuiora q̄ ferre possū temptamēta nescire . **F**idei
ignorare naufragia . habē pacē p̄fūdā . **E**t siquādo aliq̄ sit q̄o ḡueꝝ
nob̄ seculi huiū excitet fluctū . euigilantē p̄ nob̄ habre gubernatorem
dominū hiesū . q̄ verbo imperet et potestates mitiget trāquillitatem
maris refūdat . **C**ui ē honor et gloria p̄petuitas a seculis et nunc et
semper in omnia secula seculoz̄um **A**men .

Ascendente aqua cōueniebat vt species terre daret et gratia vt inuisibilis et incōposita defineret esse. nam pleriq; etiā hoc dicunt esse inuisibile quod specie non habet. **E**t ideo accipiunt terram inuisibilem fuisse non quia videri nō possit a summo deo vel angelis eius, **N**am adhuc homines creati non erant vel etiam pecudes sed quia sine sua specie erat. **S**pecies autem terre est germinatio et viriditas agri. vnde vt visibilem eam et compositam faceret deus ait **G**erminet terra herbam virentem feni seminans semen secundum genus suum et lignum fructiferum faciens fructū secundum genus suū cui? semen suū in ipso sit. audiamus verba veritatis quorum series salus est audientū. **P**rima enim illa vox dei singulis creaturis impartita gignendis lex nature est que terris in omnem eū remansit future successione datura. prescriptum quē admodū vel generandi vel fructificādi in reliquum vsus adoleceret. **P**rima itaq; generatio est quando nascentia videntur erumpere deinde cum erumperit et profecerit germen fit herba, **H**erba quoque vbi parvulum processerit fit fenum; q̄ utilis q̄ vehemens vox germinet terra herbam feni. **H**oc est ipsa per se germinet terra; nullum alterius querat auxiliū non cui?quam indigeat ministerio. **S**olēt enim pleriq; dicere nisi clemētior solis calor tepescerit terras et quod: ammodo radijs suis fouerit nō potest germinare terra. et propterea gentes diuinum honorem deputant soli quod virtute caloris sui terrarum penetret sinus sparsa q̄ foueat semina vel rigentes gelu venas arborum relaxet. audi ergo deum velut hanc vocem emittētem **C**onticescat ineptus sermo hominū q̄ futur? ē fatiscat vana opinio antequā solis fiat luminare herba nascatur. antiquior sit eius progatiua q̄ solis. **N**e error hominum conualescat germinet prius terra quam fetus solis accipiat. sciant omnes solem auctorem non eē nascentium dei clemētia terras relaxat id indulgentia prumpere facit fruct? **Q**uomodo sol viuendi vsus ministrat oriundis quanto illa prius diuine operationis viuificatione sunt edita q̄ sol in hos viuendi vsus veniret iunior ē herbis iunior feno. **E**t forte miretur aliq; cur prius pecori pabulum q̄ cibus homini sit creatus in quo primum pfundum dei debemus aduertere quod etiam minima queq; nō negligat sicut in euangelio sapiētia dei dicit. **R**espicite volatilia

celi quoniam non serunt neque metunt. neque congregant in horrea. et pater vester celestis pascit illa. nonne vos plures estis illis? Cum enim illa pascuntur dei gratia nemo sibi debet de sua industria et virtute blandiri; deinde quia simplicem victum et naturalem cibum. reliquis cibis debuit anteferre. hic enim sobrietatis cibus est. reliqui deliciarum atque luxurie. hic communis omnibus animantibus cibus ille paucorum. Exemplum itaque frugalitatis. magisterium parsimonie est. Verbe simplicis victu holeris quod vilis aut pomi contentos esse omnes oportere. quem natura obtulit. quem liberalitas dei prima donavit. ille salubris ille utilis cibus. qui morbos repellat qui resecet cruditates. nullo hominum operatus labore. sed diuino effusus munere. sine fatione fruges. fructus sine semine tam dulcis tam gratus ut etiam repletis voluptati atque vsui sit. Denique ad primas datas melas. ad secundas remansit. Quid autem creature huius artem miraculum et sapientie operatricis argumentum exprimam? In hac enim germinum specie et illo virentis herbe munere. imago est vite humane et nature conditionis quod nostre insigne quoddam spectat et speculum elucet. Illa herba et flos feni figura est carnis humane. sicut bonus diuinitatis interpres organo. sue vocis expressit dicens clama. quid clamabo? Omnis caro fenum et omnis gloria hominis ut flos feni. Aruit fenum et flos decidit. verbum autem domini manet in eternum. Dei sententia vox humana est. deus dicit clama. sed in ipso. Esaias loquitur. ille respondet. quid clamabo? et tanquam quid loqueretur audisset adiunxit. Omnis caro fenum et vere. viret enim gloria hominis in carne quasi fenum. et que putatur esse sublimis exigua quasi herba est prematura ut flos. caduca ut fenum. germinat vita viriditatem in speciem. non in fructu soliditate hilarioris vite quasi flos pretendens iocunditatem. breuiore spacio occasura. sicut herba feni quod priusquam euellatur arefcit. Que enim firmitudo in carne. quam salubritas potest esse diuturna? Hodie videas adolescentem validum pubescentis etatis. virtute florentem. grata specie. suauis colore. crastina die tibi facie et ore mutatus occurrit et qui tibi pridie lautissimus decore forme visus est gratia. alio die visus est tibi miserandus egritudine alicuius infirmitate resolutus. plerisque aut labor fragit. aut inopia macerat. aut cruditas vexat. aut vicia corrumpunt. a senectute

debilitat : aut euiratos delicia reddunt . luxuria decolorat . **N**onne
 verum est quia aruit fenum et flos decioit . **A**lius ab auis atavis
 q̄ nobilis et maiorum honestatus infulis . profapie veteris clarus
 insignibus amicis habundans . stipatus clientibus . et v̄:runq̄ lat̄
 rectus producens secum maximam ac reducens familiam . repente
 aliqua accidentis periculi mole turbatus destituitur ab omnibus . a
 sodalibus derelinquitur . impugnatur a proximis . **E**cce verum est
Quia sicut fenum vita hominis prius q̄ euellatur arefcit . **E**st etiā
 qui dudum v̄bertate affluens copiarum . liberalitatis fama . per ora
 volitans singulorum . clarus honoribus . preminens . potestatibus .
 tribunalibus celsus solio sublimis . beatus populis estimatus . dum
 preconum clamore deducitur : subita rerum conuersione . in eū ca:
 cerē rapit̄ quo alios ipse detruserat et . iter reos suos imminētis pene
 deflet erumnā . **Q**uantos pridie caterua plaudentium . et inuidio
 sa fauentis populi pompa domum frequens deduxit : et nox vna
 gloriose . illum splendorē deductionis . aboleuit . ac repentinus la:
 teris dolor . effulis gauicij . ludosam grauis successionem meroris ad
 miscuit . **D**iuusmodi igitur est gloria hominis . sicut flos feni . **Q**ue
 etiam cum defertur . nihil operibus adiungit : in qua nullus fruct̄
 acquiritur et cum amittitur euanescit : omnem scenam hominis . et
 quam desuper obumbrabat repente destituens . **E**t quam in:
 tus amabat atq̄ v̄tinam imitaremur hanc herbam . de qua domin̄
 ait . **G**erminet terra herbam feni . seminans semen secundum
 similitudinem . **S**eminemus igitur semen secundum genus suum .
 quos sit genus . audi dicentem . **O**portere nos querere illud diuinū .
 siquo modo illud tractare possimus aut inuenire . **Q**uāuis non lō:
 ge sit ab vno quoq̄ nostrum . **I**n ipso enim viuim̄ . et sum̄ . et mo:
 uemur sicut quidam nostrum inquit dixerunt . cuius et genus sum̄
 secundum hoc genus seminemus semen . non in carne sed in spiritu
 Non enim carnalia sed spiritalia seminare debemus . qui ad vitam
 peruenire volum̄ eternam . **Q**ue sit autem similitudo nō ignoras
 quia ad imaginem et similitudinem factus es herba generi respōdit
 suo . tu non respondis generi tuo : **T**ritici granum sparsum terre ge:
 neris sui gratiam reddit . et tu degeneras : **F**ruget non adulterant
 sui sinceritatem tu adulteras puritatem anime . vigorem mentis .

corporis castitate. **N**on agnoscis opus esse te cristi? **Q**uamibus suis
ut legim? te ille formauit? et tu manichee alteru tibi asseicis aucto
rem. **P**ater deus dicit ad filium. **F**aciamus hominem ad imaginē
et similitudinem nostram. et foriniane dicis. quia in constitutione
mundi adhuc non erat cristus. et tu eunomiane dicis. quia dissimi
lis est patri filius? **N**am si imago nō dissimilis utiq; s; totū ex toto
exprimens patrem. quē pater sustantie sue vnitare signauit. **P**ater
dicit faciam? et tu cooperatore negas? **Q**uod dixit pater filius fecit
et tu eqlem negas. i quo complacuit patri? **G**erminet inquit terra
herbam feni secundum genus. **I**n omnibus que dicuntur nascentia
terre primum germen est. ubi se paululum sustulerit fit herba. postea
fenum inde fit fructus. Sunt nascentia que de radice germinant ut
arbores. que non sunt late. que ex aliarū arborum radice nascuntur
In harundine videm? quomodo in extremo eius velut qdā fit nodus
e latere. et inde alia harundo germinat. **E**st ergo in radice quedā
vis seminarij et insitua quoq; in superioribus germinant. **A**lijs g^o
a radice. alijs diuerso munere series successionis acquirunt. inest enī
nascentibus singulis. aut semen. aut virtus aliqua seminaria. et ea
secundum genus ut quos nascit ex ea. simile eorū que sata sunt vel
quorū de radice sit germinant. de tritico triticū. de milio milium. de
piro pirū albo flore prumpit. castanea quoq; surgit de radice casta
nee **G**erminet inquit terra herbam feni secundū genus et continuo
parturiens terra. nouos se in partus fudit et inouit se amictū viridi
tatis gratiam fecunditatis assumpsit. diuersisq; compta germinib?
pprios suscepit ornatus. **M**iramur quod tam cito germinauerit? et
quanto maiora sunt miracula si spectes singula. quemadmodum
vel iacta in terram semina resoluantur. **Q**ue nisi mortua fuerint nul
lum fructum afferant. **S**i vero fuerint quadam sui morte resoluta
in vberiores fruct? resurgant? **D**ulcipit igitur granum tritici putris
gleba et sparsū cohibet occasio ac velut materno terrā gremio fouet
et comprimunt. **I**nde cū se granū illud resoluert herbā germinat gra
ta ipsa iam species herbescentis viriditatis que statim genus satiuū
similitudinem sui prodit. ut in ipso sue stirpis exordio cui? generis
herba sit recognoscas. atq; in herbis fructus appareat? paulatimq;
adolescit. ut fenū culmoq; pubescens erigitur et assurgit. **A**st ubi se

geniculata iam spica sustulerit . vagine quedā future frugī parant̄
in quibus granū format̄ interi⁹ ne tenera eis primordia aut frig⁹ le
dat . aut solis estus exurat . aut ventorū inclementia . vel imbrium
vis . seua decutiat . **S**uccedunt quidā ordines specie mirabili arte for
mati . vel ad speciem grati . vel ad tutamē nexu . quodā inter se natu
ralis colligationis astricti . quā prouidentia diuina formauit . et ne
frugis numerosi pondere . velut quedā cedāt fultura culmorū vagi
nis quibusdā ipse culmus includit̄ . vt geminatis viribus frugem
possit multiplicē sustinere . ne impar oneri curuet̄ in terram . tum
supra ipsam spicā vallū struit̄ aristarū . vt quasi quadā in arce pre
tendat ne auium minorū moribus spica suis exuat̄ fructibus . aut
vestigijs p̄traat̄ . **Q**uid dicā quemadmodū clemētia dei humane p̄
spexerit vtilitati ⁊ **R**eneratū restituet terra quod acceperit et vsurarū
cumulo multiplicatū . homines sepe decipiunt . et ipsa feñatorē suum
forte defraudant . terra fidelis manet . **E**t siquādo nō soluerit . si forte
auerfata fuerit frigoris inclementia aut nimia siccitas aut immēsa
vis imbrium . alio anno superioris anni damna compensant . **I**ta
et quando prouentus spem destituit agricolae nihil terra delinquit .
Et quando aridet vbertas fecūde matris se part⁹ effundit . vt nūq̄
vllum dispendiū suo inferat creditori **Q**ue vero species pleni agri ⁊
qui odor ⁊ **Q**ue suauitas ⁊ que voluptas agricolarū ⁊ **Q**uid dig
ne explicare possum⁹ . si nostro vramur alloquio ⁊ **S**ed habemus
scripture testimonia . quibus agri suauitatem benedictioni et gratie
sanctorum aduertimus comparatam . dicēte sancto **I**saac **O**dor filij
mei sicut odor agri pleni **Q**uid igit̄ describam purpurascētes
violas . candida lilia . rutilātes rosas . depicta rura . nūc aureis nūc
varijs nunc luteis florib⁹ in quibus nescias vtrum species ampli⁹
florum an vis odora delectet̄ ⁊ **P**ascuntur oculi grato spectaculo . lon
ge lateq̄ odor spargit̄ ⁊ cui⁹ suauitate complemur . **V**nde diuine do
minus ait . **E**t species agri mecum est . **C**um ipso est enim . quā ipse
formauit . **Q**uis enim alius artifex qui possit tanta rerū singularū
exprimere venustatem ⁊ **C**onsiderate lilia agri quantus sit candor
in folijs ⁊ quemadmodū stipata ipsa folia ab imo ad summū videā
tur assurgere . vt scyphi exprimāt formā . vt auri quedam species
intus refulgeat que tamē vallo ī circuitu floris obsepta nulli pateat

iniurie, **S**iquis hunc florem decerpat. et sua soluat in folia. que tantū est artificis manus que possit lilij speciem reformare & **Q**uis tantū imitator nature. ut florem hunc reintegrare presummat. **C**ui dominus tantū testimoniū dedit ut diceret nec salomon ī omni gloria sic vestiebatur. sicut vnū existis. **R**ex opulentissimū et sapientissimū inferior iudicatur. quā huius floris pulcritudo est. **Q**uid enumerē succus herbarū salubres. quid virgultorū ac foliorum remedia. **C**ervus eger ramusculos oleæ mandit. et sanus fit. **L**ocustas quoq; folia oleæ arrosa liberant ab egritudine. **R**ubi folia supiacta serpenti interimūt cum. pulices non tangent te. si absinthij herbā cum oleo coquas et eo te perunxeris. **S**ed forte dicat aliquis. **Q**uid quod cū vitibus etiā letalia et pernicioſa generantur & **C**um tritico qđ inter alimenta vite noxiū reperitur. et nisi preuisū fuerit cōsuevit salutē nocere. **I**nter alia quoq; nutrimenta vite elleborū deſpēdit a contra quoq; fallunt frequenter et decipiunt colligentem & **S**ed hoc ita ē ac si reprehendas terram. quia non omnes homines boni. **S**ed qđ plus ē accipe quia nō omēs boni āgeli in celo. sol p̄ nimio calore spicas torret. adurit autem gignentiū prima exordia. luna quoq; viā tibus iter demonstrat. latronū p̄dit insidias. **N**um igitur dignū est ut in his. que vtilia sunt post habentes conditoris gratiā cōfiteri p̄pter aliqua alimentorū noxia creatoris p̄spiciēte derogem? qđsi vero omnia gule causa debuerint p̄creari. aut exigua sint que ventri nostro diuina indulgentia ministrauerit. **D**efinite omnibus nobis esce sunt et note omnibus que. et voluptatē generent et corporis salubritatem **S**ingula autem eorum que generantur e terris. specialem quandam rationem habent. que p̄ virili portione complet vniuersę plenitudinem creature. ergo alia esui. alia alij nascuntur vsui nihil vacat. nihil inane germinat terra. **E**t quod tibi putas inutile. alijs vtile ē immo ipsi tibi frequenter alio est vsu vtile. quod escā non adiuuat. medicinā suggerit. et sepe eadem que tibi noxia sunt auibus aut feris innoxium ministrant pabulū. **D**eniq; sturni velcuntur coniu. nec fraudi est eis. quoniā qlitate sui corporis. venenum succi letalis euadunt. **F**rigida enim vis eius est succi qđ subtilibus poris in cordis sui sedem ducentibus pre coci digestionem p̄ueniūt. priusquā vitalia ipsa p̄emptet **E**lleborū autē periti loquūt escam

esse et alimoniam coturnicum eo q̄ naturali quodā tēpamento sui
 corporis vim pabuli nocentis euitent, **E**tenī si rationem medicine
 plerūq; ad salubritatem humani quoq; corporis temperat̄. cui videt̄
 esse contrariū. quantomagis pprietatē nature ad cibū p̄ficit. quod
 medica manu conuertit ad salutem. **P**er mandragorā quoq; sōn̄
 accersit̄ frequenter vbi vigiliarū egri afflictant̄ incomodo. **N**am
 quid de opio loquor. quod etiam nobis cottidiano p̄pe vsu in notuit
 quōz dolores eo grauissimi interiorū sepe v̄scerū sopiunt̄. nec illud
 p̄tereo q̄ conio plerunq; furores libidinū marcuerūt. et **E**lleboro ve-
 tuste passiones egri corporis sunt solute. **N**on solum igit̄ nulla in
 his reprehensio creatoris ē. s; etiā incrementū est gratiarum. **S**i q̄p̄
 quod ad periculū putabas eē generatū. ad remedia tibi salutis ope-
 rat̄. **N**am et illud quod periculi est per p̄uidentiā declinat̄. et id q̄
 salutis. p̄industriā non amittit̄. **A**n vero oues et capre. ea que tibi
 noxia sunt declinare didicerūt. et solo odore p̄ quod naturale mis-
 terium cum sint rationis expertes. **R**ationem tamen euadendi
 piculi. vel tuende salutis agnoscunt noxia queq; pariter ac p̄futura
 distinguunt. ita vt plerunq; cū armata venenis tela senserint. notas
 petere herbas atq; his remedium vulneri dicant̄ adhibere. **C**ib; ill
 ergo medicina ē. vt resilire sagittas videas e uulnere. et fugere. vene-
 na non serpere. **D**eniq; ceruis cibus v̄enenū ē. **C**oluber ceruū fugit
 leonem interficit. draco elefantem ligat. cui? ruina mors victoris ē
Et ideo sūme vtrunq; certat̄. vt ille pedem alliget in quo casus victi
 sibi nocere non possit. iste ne posteriore extremus pede a calle capia-
 tur angusto. vbi vel ipse se non queat retorquere. et draconem gūi
 p̄terere vestigio vel sequentis elefanti auxilium nō habere. **E**rgo
 si irrationabilia animalia norunt quibus sibi aut medicentur her-
 bis aut subsidijs opem afferant. homo nescit cui ratiōabilis sensus
 innascit̄. aut tam alienus a vero ē. vt que cuiq; apta sint vsu mini-
 me deprehendat. **A**ut ita nature ingratus bonis. vt quam taurini
 haustus sanguinis letalis ē homini p̄pterea putet laboriosū animal
 aut nasci nō debuisse. aut sine sanguine debuisse generari. cui? vir-
 t̄ ad cultū agrorum utilis. aut ad vsū plaustrorū abilis ad alimo-
 niā suavis. diuerso munere fulcit̄ agricolas. quibus deus sibi bona
 sua norint vniuersa donauit dicens **G**erminet terra herbam fini

Spirans semen secundum genus & Non solum enim spontaneam
alimoniam comprehendit. que in herbis et radicibus atq; arborū re
liquisq; fructibus. h̄ etiam ea que industria comparatur et cultu ru
sticani laboris acquiritur, Quam decorum autem q̄ non statim
fundere terras semen iussit et fructus. h̄ primum germinare deinde
herbescere campos statuit. postea secundum pprietatem sui generis
semen adulescere; ut nunq̄ arborū vacaret gratia. que grato p̄mū
decorum vernarent. postea fructuum suggeret utilitatem. Sed forte
quis dicat quomodo secundum genus terra profert semina. cum ple
runq; semina iacta degenerent. et cum bonum triticū fuerit semina
tum de colore eius species et inferior forma reddatur & Sed hoc siquā
do accidit. non ad translationem generis. sed ad egritudinem quā
et inequalitatē seminis videtur esse referendum. Non enim desinit
esse triticum si aut igne aduratur. aut imbre madidetur. sed specie
magis quam genere. colore quoq; et corruptione mutatum, Deniq;
frequenter madidata frumenta in sui generis speciem reuertunt. si
aut sole aut ignibus torreantur. aut diligentib; commissa culturis
aeris temperie trrrarumq; feracium vbertate foueant. Itaq; reparat̄
in sobole q̄ degenerauerat in parente. Vnde non p̄dicamur ne p̄
ceptum illud dei cui? vsus nature inoleuit. in reliquum successionis
vicio destitutū sit. cum hodieq; in seminibus generis sui sinceritatis
reueretur, Nam lolium et reliqua adulterina semina que frugib;
sepe miscentur zizania nūcupari Euangelij lectione cognouimus. h̄
ea pprium quoddā genus habent. nō ex tritici semine in aliud genē
seminis decolora mutatione translata degenerem traxere naturam.
Deniq; hoc docet dominus dicens. Simile est regnum celorū homi
ni qui seminavit bonum semen in agro suo. Cum autem dormirēt
homines. venit inimicus eius. et super seminavit zizania inter triti
cum, Aduertimus utiq; quod zizania et triticum ut nominibus ita
et genere videatur esse discreta. Deniq; et serui dixerunt ad patrem
familias. domine nonne bonum semen seminasti in agro tuo. vnde
ergo habet zizania & Et ait illis. Inimic? homo hoc fecit. Aliud enī
semen est diaboli. aliud semen est cristi. q̄ seritur ad iusticiā, Deniq;
aliud filii? hominis. Aliud diabolus seminavit. a deo diuersa nata
vtriusq; seminis. ut strari? seminator sit, Quod seminat x̄ps regnū

est dei. quod seminat diabolus peccatū est. Quomodo igitur potest
 vnius generis esse regnum atq; peccatum? Sic est inquit regnū dei
 quemadmodum si homo iacet semen super terram. Est et homo qui
 seminat verbum. de quo scriptum est. Qui seminat verbum super
 terram. Sic homo verbum seminavit sup terram quando dixit. ger-
 minet terra herbam. et subito terrarum germina pullularunt. diuer-
 seq; rerum species refulserunt. Hinc pratorum virens gratia abun-
 dantiam pabuli ministravit. inde camporum spica flauescens ima-
 ginem pelagi fluctuātis cōmotionem segetis vberiores expressit spōte
 omnes fructus terre suggestit. et sic arata sine cultore esse non pote-
 rat. Nondum erat formatus agricola. inarata tamē opimis mel-
 libus reundabat. et haud dubium an maiore prouentu. siquidem
 nec cultoris desidia terrarum destituere poterat vbertatē. Nunc enī
 fecunditas vnicuiq; pro merito laboris acquiritur vbi cultus spectat
 agrorum et negligentia vel offensa aut diluuijs pluuiarum aut ter-
 rarum ariditatibus. aut grandinis iactu. aut quacūq; ex causa soli
 vberis sterilitate multatur. Tunc autem prouentu spontaneo terra
 fructus locis omnibus inuehebat. quoniam his perceperat qui vni-
 uersorum est plenitudo. Verbum enim dei fructificabat in terris nec
 vllō adhuc erat damnata maledictio. Antiquiora enim mundi na-
 scentis exordia. quam nostra peccata sunt. et recentior culpa ppter
 quā condemnati sumus in sudore vultus nostri panem manducare
 sine sudore alimenta nescire. Deniq; hodieq; fecunditas terre. veterē
 affluētiam spontaneo vsu fertilitatem operatur. Quam multa sūt
 enim que adhuc sponte generantur. sed etiam in his ipsis que manu
 queruntur. magna ex parte manent nobis diuina beneficia. vt fru-
 menta ipsa quiescentibus inferantur. Quod pposite lectionis docet
 exemplum dicente domino. Quia sic ē regnum dei. quemadmodū
 si homo iacet semen super terram et obdormiat inquit. Et exurgat
 nocte et die et semen germinet. et increseat. dum nescit ille. Vltro enī
 terra fructificat primo herbam deinde spicam. deinde plenum triticū
 ī spicam. et cum produxerit fructum statim mittit falcem. quōz adest
 messis. Dormienti igitur tibi o homo et nescienti fructus suos vltro
 terra producit. dormis et surgis. et frumenti p noctem incremēta mi-
 raris. Diximus de herba feni. nunc dicamus de ligno fructifero

faciente fructum secundum genus. Cuius semen eius in ipso. Dixit
et facta sunt. et subito ut supra floribus. herbarumque viriditatibus. Ita
hic nemoribus terra vestita est. Concurrerunt arbores. cōsurrexerunt
silue. vertices repente montium fronduerunt. **H**inc pinus. hinc cu-
pressus in alta se extulerunt cacumina. cedri et picee cōuenerunt. **A**bigy
autem quoque non contenta terrenis radicibus. atque aërio vertice. etiā
casus marino tuto subitura remigio. nec solū vērīs hētiam fluctibus
creatura processit. nemon et laurus assurgens odorem suum dedit.
nunquā suo exuenda velamine. **V**mbrose quoque ilices verticem pro-
tulerunt inhorrendam comam hibernis quoque temporibus seruature.
Hoc enim in singulis priuilegium natura tenuit in reliquum quod sub
iectu mundi surgentis accepit. et inde manet sua ilicibus prerogatiua
manet cupressibus. ut nulli eas venti crims sui honore despolient.
Surrexerant ante floribus immixta teneris sine spinis rosa et pulcē
rimus flos sine vlla fraude vernebat. postea spina sepsit gratiā floris
tanquā humane speculum preferens vite. que suauitatem pfunctio
nis finitimis curarum stimulis sepe compungat. **V**allata est enim
elegantiā vite nostre et quibusdam sollicitudinibus obsepta. ut tristi-
cia adiūcta sit gratiē. **V**nde cum vnusquisque aut suauitate. ratio
nis aut prosperioris cursus successibus gratulatur. meminisse eū culpe
conuenit per quam nobis in paradisi amenitate florentibus spine mē-
tis animique sentis. iure condemnationis ascripti sunt. **I**rrutiles igitur
licet o homo aut splendore nobilitatis. aut fastigio potestatis. aut ful-
gore virtutis semper tibi spina proxima est. semper inferiora tua respice
super spinas germinas nec plura gratia manet. **B**reui vnde quis-
que decursu etatis flore marcessit. sane ut caduca tibi noueris com-
munia esse cum floribus. ita etiam leta cum vitibus. quibus generant
vinum quos cor hominis letificat. **A**tque utinā o homo huius generis
imitaris exemplum. et ipse tibi leticiā iocunditatēque fructifices. et in
teipso suauitatis tue gratia est. ex te pullulat in te manet. intus tibi
id est in teipso querenda iocunditas tua est consciencia. et ideo ait
bibe aquam de tuis vasis. et de puteorum tuorum fontibus. **P**rimū
omnium nihil gratius florentis odore vitis. siquidem de flore earum
sucus expressus poculi genus conficit. quos et voluptati et saluti sit
Deinde quis non miretur vitem usque in arboris summum cacumē

prumpere quam velut quodam amplexu fouet et quibusdam brachijs
 ligat et circumdat lacertis pampinis vestit fertis coronat vuarum q̄
 ad imitationem vite nostre, **P**rimum viam defigit radice deinde
 quia natura flexibilis et caduca est. quasi brachijs quibusdam ita
 clauiculis quicq̄ comprehenderit stringit. his que se erigit et attollit
Quius est similis plebs ecclie. que velut quadam fidei radice plantat̄
 et reprimitur humilitatis ppagine de qua pulcre ait ppheta, **V**inea
 de egypto transtulisti et plantasti radices ei⁹ arbusta eius cedros dei
 et replesti terrā. **O**peruit montes umbra eius. et arbuscula eius cedros
 dei. **E**xtendit palmites eius vsq; ad mare. et vsq; ad flumē ppagines
 eius. **E**t per esaiam ipse dominus locutus est dicens. **V**inea facta ē
 dilecto in cornu ī loco vberi. et maceria circūdedi et circūfodi vineā
 sozech et edificauī turrīm in medio eius. **C**ircumdedit enī eam velut
 vallo quodam celestium preceptorum et angelorū custodia. immittit
 enim angelus domini in circuitu timentium eum et posuit in ecclia
 velut turrīm apostolorū et pphetarum atq; doctorū qui solent p ecclie
 pace pretendere. **C**ircumfodit eam quando exonerauit terrenarum
 mole curarum. **N**ihil enim magis mentem onerat quā istī⁹ mūdi
 sollicitudo. et cupiditas vel pecunie vel potentie. q̄ tibi demonstratur
 ī euangelio cum legis q̄a ī illa muliere que habebat spiritū infirmi
 tatis inclinata erat. vt sursum respicere non possit. **C**uruata enim
 erat eius anima. que inclinabatur ad terrena compendia et celestem
 gratiam non videbat. **R**espexit eam **I**hesus et vocauit et statī mu
 lier onera terrena deposuit. his cupiditatibus etiam illos honeratos
 fuisse demonstrat. q̄b; ait. venite ad me omēs q̄ laboratis et honerati
 estis et ego vos reficiam. **E**rgo illa anima mulieris q̄si circumfossa
 respirauit et erecta est. **S**ed eadem vitis vbi circumfossa fuerit reli
 gatur et erigitur ne reflectatur ī terram. alia ppagantur. redeuntur
 alia sarmenta. **R**eciduntur que inani effusione luxuriāt ppaganē
 ea que bonus agricola iudicauerit fruduosa. **Q**uid ego adminicu
 lorū ordines iugationisq; describam gratiam. **Q**ue vere atq; mani
 feste equalitatem docent in ecclia esse seruandam. vt nemo se diues ā
 honozat⁹ extollat nemo pauper decidat ignobilisq; desperet. **O**mib;
 sit in ecclia par atq; vna libertas. omnibus impertiatur iusticia com
 munis et gratia. **I**deo turris ī medio ē q̄ exemplū de illis rusticanis

de illis circumferat piscatoribus qui virtutū arcem tenere meruerūt
Quorum exemplis noster irrigatur affectus. neq̄ humili vilis et de-
spicibilis iaceat sed vniuscuiusq̄ mens ad superiora se subrigat. vt
audeat dicere. nostra conuersatio in celis est, **V**nde ne aliquibus p̄
cellis sc̄li possit reflecti. et tempestate reduci clauiculis illis et circulis
quali amplexibus caritatis p̄ximos quosq̄ complectit et in eorū con-
iunctione requiescunt. **C**aritas igit̄ ē que nos superioribus nectit ce-
losq̄ inserit. **Q**ui enim manet in caritate. deus in eo manet. **V**nde
et dominus ait. **M**anete in me et ego in vobis. **S**icut palmes non
potest fructū afferre a se nisi manserit in vite. sicut et vos nisi in me
manseritis. **E**go sum vitis vera et vos palmites estis. **E**uidenter ī
exemplum vitis ad nostre vite institutionem arcessendum esse
signauit. que p̄imum veris tepesacta temperie germinare prohibet̄
deinde ex ipsis sarmentorū articulis fructū emittere. de quibz oriens
viva format̄ paulat̄q̄ auget̄ immaturi partē retinet acerbita-
tem nec potest nisi matura iam et cocta dulcescere. vestitur int̄ crea-
viridantibus p̄p̄inis vinea quibus et aduersum frigē omnemq̄ ī-
iuriam non exiguo munit̄ subsidio et a solis ardore defenditur quō
autē eo vel spectaculo gratius vel fructu ē dulcius. **V**idere ferta pen-
dentia velut quedā speciosi ruris monilia carpere ouas vel aureo co-
lore vel purpureo rementes. **I**acintos ceterasq̄ gemmas fulgere ex-
istimes. coruscare lapides indicos albarū emicare gratiam gemarū
nec aduertis ex his admoneri te homo. ne immaturos fructus tuos
dies supremus inueniat. aut plene tempus etatis opera in parata
dedeāt. **A**cerbus enim fructus amarior esse consuevit. nec potest
dulce eē nisi q̄ ad amaritudinē p̄fectionis adoleuerit. **H**inc iuro p̄-
fecto nec frigus horride noctis. nec sol iniquitatis. nocere consuevit
quia obumbrat ei gratia spiritalis. et omnia mundane cupiditatis
et corporee libidinis restinguit incendia defendit ardores. laudent te
quicunq̄ cōspiciunt et agmina cōtē velut quedam palmitū ferta mi-
rentur. **S**pectent singuli pulcra animarū monilia. delectent̄ in ma-
turityte prudentie splendore fidei. confessionis decore. **I**usticie
pulcritudine vbertate misericordie. vt dicat̄ tibi. vxor tua sicut vitis
habundans in lateribus domus tue. eo q̄ redundantia vitis fructi-
fere copiose munere liberalitatis imiteris. **S**ed q̄d ego in sola vite

imozior cū omnia genera arborum vtilia sunt alia ad fructū nata
 alia ad vsum data. Nam et quibus non est fructus vberior. tamē
 vsum preciosior est. Cedrus suspendendis tectorum apta culminibus
 eo qd huiusmodi materies et p̄cetera sit spacijs. nec onerosa parietibus
Lacunaribus quoq; commādisq; fastigijs abilis ē cupressus. Vnde
 et ecclia dicit in canticis. Trabes domorum nostrarum cedri in lacu
 naria nostra cupressina inesse declarans decora sui ornamenta fasti
 gij qui quasi trabes verticem ecclesia sua virtute sustineāt et fastigiū
 eius exponant. **L**aurus et palma ad insignie victorie. lauro victo
 rum capita coronantur. palma manus victricis ornatus est. Vnde
 et ecclesia ait. Dixi ascendam in palmā tenebo altitudines eius. que
 eminentiam verbi. videns et spirans qd ad eius altitudinem possit
 ascendere. et scientie summitatē dicit ascendam ī palmam. ut omnia
 relinquat inferiora et ad superiora contendat ad brauiū cristi. ut sua
 ues eius fructus carpat et gustet. Suavis enim virtutis est fructus
Populus quoq; coronis arbor vmbrosa vidricibus et salix lenta vi
 tibus abilis vinciendis quid aliud mystice declarant nisi bona cristi
 esse vincula. q̄ nocere non soleant vincula gratie. vincula caritatis
 Vt vnusquisq; suis vinculis gloriatur. sicut gloriabat̄ et paulus di
 cens. Paulus vinctus hiesu cristi. his ligatus vinculis dicebat. q̄s
 nos separabit a caritate cristi vinculis abstinentie. vinculis caritatis
His ligatus vinculis. etiam David ait. In salicibus in medio eius
 suspendimus organa nostra. **B**uxus quoq; elementorum a picibus
 vtilis exprimēdis leui materia vsum manus puerilis informat vñ
 ait scriptura. Scribe in buxo simul ut admoneat te ipsa materia q̄
 sep̄ viret nec vnquā folijs exuit suis ne vnq; spei tue dissimulatiōe
 nuderis h̄ sepeper tibi per fidē germinet spes salutis. Quid ḡ enumerē
 quanta varietas arborum. q̄ diuersus in singulis et pulcer orna
 natus. q̄ patule fagi. q̄ prozere abietes q̄ comantes Pinus. q̄
 vmbrose ilices. q̄ populi bicolores. q̄ nemorosa et rediuiua casta
 nea. que simul vt excisa fuerit tanquā siluam ex se pullulare con sue
 uit quemadmodum in ipsis arboribus. etas aut senilis aut nouella
 dephenditur. **I**unioribus enim exiliores rami antiquioribus vali
 dioza et nodosa sunt brachia illis folia leuigata atq; diffusa istis v̄
 ctioza et aspera. Sunt etiam arbores que senili atq; mortua radice.

Successionem sui si forte cedantur. reparare non nouerunt, Alie quibus aut iuuentus uiret. aut natura fecundior est. quibus excisio lucro potius. quam detrimento sit ut per plures sui rediuiua successione renouent heredes. Est etiam quod mireris. ipsis sexus in pomis est. discretio sexus in arboribus. Nam uideas palmam que dactilos generat plerumque inclinantem ramos suos et subiacentem et concupiscentie atque amplexus speciem pretendentem ei arbori. quam marem palmam appellant pueri rusticorum. Illa ergo palma feminea est. et sexum suum subiectionis specie confitetur. Unde cultores locorum preiacunt ramis eius dactilorum vel palmarum semina masculorum. quibus illi feminee arbori. uelut quidam sensus perfuasionis infunditur. et expetiti concubitus. gratia representatur. quo munere donata rursus erigit et eleuat ramos suos. et in ueterem statum comam suam rursus attollit. De ficu quoque eadem est opinio. ideoque plerumque secundum domesticam et fructiferam ficum agrestem ficulneam ferunt inserere eo quod cito fructus fecunde illius et domestice ficus. uel aura temptati uel estu defluere ferantur in terram unde haud ignari huius remedij grossis arboris agrestis alligatis. ad illam feracem arborem. medentur eius infirmitati ut possit fructus proprios reseruare. Namque iam si defuerint remedia lapsuros. Quo admonemur uelut quodam enigmate nature. non fugere eos quia nostra fide. et consortio separati sunt. eo quod et gentilis qui fuerit acquisitus. quo grauior fuerit assertor erroris. eo uehementior possit fidei defensor existere. Et si quis de hereticis couertatur uelut confirmet eam partem. in quam se commutata opinione contulerit. maxime si habeat aliquod directum nature. ut uiuida possit eius esse sententia. si adminiculum ei attentio sobrietatis. obseruantia castitatis. profunde ergo circa eum sit studium tuum. ut similitudine fructifere illius ficus de presentia et conuictione agrestis illius arboris. tuam possis corroborare uirtutem. Ita enim nec tua dissoluet intentio. et diligentie fructus et gratia reseruabitur. Quam multa sunt autem. que doceant naturalem duritiam posse diligentie studio temperari. Quibus affert cultus ruralis exemplum. Nam plerumque cito floret malagranata. et fructum afferre non possunt nisi congruis peritorum remedijs medicis excolantur plerumque siuus uanescit interior. et foris species ei pretenditur. que non immerito comparatur ecclesie. ut habes incanticis ad ecclesiam dictum. et cortex

malipunici gene tue. et infra Floruit vitis floruerunt malagranata
 Ecclesia enim ei bonum fidei fulgorem confessionisq; pretedit tot mar
 tirum sanguine speciosa. et qđ est amplius cristi cruore dotata. simul
 plurimos intrasse fructus vsu isti? pomi sub vna munitione cōser
 uans. et virtutū negotia multa completēs. Sapiens enī in spū ce
 lat negotia Amigdalalis quoq; hoc genere medicari fuerunt agri
 cole. vt ex amarīs dulces fructus fiant vt terebient eius radicem ar
 boris. et in medium inserant surculum eius arboris quem greci

nos piceam dicimus, Et quo factō luci amaritudo deponit
 Ergo si agricultura conuertit stirpiū qualitatem. nonne studia do
 ctine et discipline attentio. mitigare possunt qualibet egritudines
 passionū? Nemo ergo positus vel in adolescentie vel intemperantie
 lubrico de sui conuersione desperet. Singula plerunq; in meliores
 vertunt vsus nō possunt hominū corda mutari? Docuim? nō solū
 inter diuersi generis arbores esse fructuum diuersitates Sed plerūq;
 in eadem specie arborū compugnare sibi fructus. Alia enim species
 masculorū alia feminarum fructuū sicut de dactilis supra diximus
 Quis autē possit cōprehēdere varietatē speciē gratiāq; pomorū sin
 gularum quoq; utilitatem arborū fructuum suorumq; appetatē. que
 cuiq; rei apta videantur. quemadmodū egris visceribus hominum
 amarioza poma medicentur. et inflationem asperitatemq; interio
 rem temperent quemadmodū rursus humorū aspera pomorum dul
 cibus temperentur Deniq; ea medicina antiquior que herbis cura
 re consuevit. et succis nec ulla firmior sanitas. quam que salubrib;
 reformatur alimentis. Vnde secundū naturā docemur. quia nobis
 sola esca medicina est. Herbis certē vlcera aperta claudunt. herbis
 curant interna Ideoq; medicorū est opus. herbarū potestates nosce
 re Hinc enim medendi vsus inoleuit Sed vt ad simplicia poma re
 uocemus stilū Alia sunt que coquunt sole alia que testis aut cortici
 bus clausa cōplent. mala et pira ouarū quoq; genera omnia nuda
 obiecta sunt soli. Nucis autem et node nucleiq; fructus et testa oper
 tus et cortice et aliter tamen ex ipso calore solis. nascit atq; nutrit. et
 quantum pine densitate nucleus abscondit. tanta deinde puidentiā
 domini vt vbi mollior fructus ibi folij crassitudo validi? tegimentū
 tuendo deferat pomo quod videmus in fructu ficulnee. Delicatioza

itaq; validiorib; minuenta sunt. vt et ipse qd̄ domin; per hieremiã
docet dicens. **S**icut ficus istas bonas recognoscam translato iuda
quos emisi de loco isto in terra chaldeorum in bona. et confirmabo
oculos meos sup illos in bona. **T**anquam delicatos eni velut quoda
misericordiæ sue validiori sepsit tegmine. ne teneri fructus maturius
interirent. **D**eniq; de ipsis etiam in posterioribus dicit. **D**elicati mei
ambulauerunt vias asperas quibus infra ait. **C**onstantes estote filij
et proclamate ad deum. **H**oc enim solum aduersum omnes pcellas
atq; iniurias inuolabile tegme impenetrabile munimentum e vbi
ergo teneri fructus ibi crassiora tegmina et munimenta folioꝝ. **C**on
autem vbi validior fructus est ibi teneriora folia. vt malus arbor do
cet. **F**ructus enim validus no multo indiget p̄tectionis auxilio. na
ipsa p̄tectionis crassioris vmbra pmo nocere plus possit. **D**eniq;
doceat nos p̄cipue nature gratia et diuine sapientie interna miste
ria. **V**idemus enim ita scissum atq; diuisum. vt trium folioꝝ specie
videat ostendere. **I**ta pars media distincta est vt nisi inferioribus he
reret separata. spectantibus videret. **E**a autem ratio videt seruata
nature. vt et solem facilius admittat et vmbra obtexat. **D**eniq; p̄
cerius media pars eius extendit et in ipsa summitate tenuat vt pl
pulcritudinis q̄ tegumenti preferat. **E**t enim brauij speciem videtur
effingere significans qd̄ vna inter pendentes ceteros fructus habeat
principatum cui tacito quoda iudicio nature sed euidenti iudicio in
nascitur species et prerogatiua victorie. secum igit̄ habet brauium
suu. quo et munimen sibi p̄bet aduersum iniurias vel aeris pariter
imbrũq; violentia et impedimentu no affertur ad recipiendu solis
calore quo tepesacta alitur colorat̄ auget. **F**iculnee quoq; folium eg
p̄ vt pampinus quadrisa interscindit diuisione. qd̄ eo clarius vi
detur quo maius est folium. **S**ane non ita vt pampinus vel ora
omni vl summitate crispanti. **S**icut eni in ficulnee folio crassitudo
validior. **I**ta in p̄pino spes elegatior. **C**rassitudo igit̄ folij p̄ficit ad
tempestatis iniuriam repellenda. intercilio ad fructus gratia vapo
randi. **D**eniq; hoc genus pomi grandinem no cito maturitatem sen
tit cito. quia et latere videt. aduersum iniurias et patere ad gratia.
Quid ergo folioꝝ describa diuersitates. quemadmodu alia rotunda
alia longiora. alia flexibilia. alia rigidiora sunt. alia nullis facile v̄eris

labentia. alia que leui motu decutiantur aurarū . **I**nexplicabile est
 singularū rerum exquirere p̄p̄tates . et vel diuersitates earū mani-
 festa testificatione distiguere vel latentes occultasq; causas ī deficiēti-
 bus aperire documentis . **V**na namq; atq; eadem est aqua et ī diuer-
 sas plerunq; sese mutat species . aut intra barenas flaua aut intra
 cautes spumea aut ītra nemoza viridantior . aut inē floruleta disco-
 lor . aut intra lilia fulgentior . aut intra roseta rutilantior . aut in gra-
 mine liquidior . aut in palude turbidior . aut in fonte p̄spicatioz . aut
 in mari obscurior assūpta locoz quibus influit colore decurrit Rigo-
 rem quoq; pari ratione commutat vt intra vaporantia ferueat . inē
 umbrosa frigescat . sole repercussa exstuet niuib; irrigata glaciali
 humore canescat **Q**uemadmodū aut̄ sapor eius ipse cōuertit̄ . vt nūc
 aspiōz nūc amariōz nunc uehementior nunc austerior nunc dulcior
 p̄ specierum quibus infusa fuerit qualitate variet̄ . **A**sperat̄ in ma-
 turiorib; sucis rūso cortice nucis folijsq; cōtritis amara sit absintheo
 vino uehementior austerior alho . grauis est veneno melle dulcescit Si
 vero ei lentiscū terebinthi quoq; fruct; vel nucis interior pars misce-
 atur in olei mollem naturam facile transfundit̄ . **C**um sit autem nu-
 trix omnium virgultoz diuersos singulis vsus ministrat . **R**adices
 alat vel nubibus fusa descendat . discretas dat omnibus vires . radicē
 impinguat caudicem p̄uehit . **R**amos diffundit . folia virescere facit
 fructuum alit semina . pomum augere consueuit . **E**rgo cū eadem
 sit nutrix . alia arborū genera tristiores ferunt sucos . alia dulciores .
 alia tardos alia p̄maturq; **I**pse quoq; inter se discrepant suauitates
Alia suauitas in vinea alia ī olea . alia in ceraso . alia in ficu in ma-
 lo discreta dispar ī dactilo **T**actus ipse aque alibi lenis . alibi aspiōz
 plerunq; pinguior est pondere quoq; distat frequenter vt specie . **N**ā
 plerisq; locis grauior . plerisq; leuior estimat̄ . **N**on mirū igit̄ si cum
 ipsa in se discrepet . discrepent etiā inter se lacrimae arborū que eiusdē
 aque alluione generant̄ . et cum vna sit omnibus causa . diuersoz
 singulorum vsus diuersa natura est **A**liā vim habet cerasi arboris
 lacrima alia lentisci . **D**isparē quoq; balsami guttam . odora oriētis
 ligna sudare p̄dunt̄ . diuersum quoq; lacrimarū genus virgulta fe-
 rularū in egipto ac libia quadā in nature secretionis illacrimant .
Quid autem tibi referam . clementem licet esse sermonem q̄ electrū

lacrima virgulti sit et in tante materie soliditatem lacrima durecat
Nec leuibz id astruit testimonijs . quando folia aut surculoz minu-
tissime portiones . aut exigua quedam animantiu genera in electro
sepe reperiant que vident cu ad huc gutta esset mollior recepisse et so-
lidata tenuisse . **P**ed quid ego vili sermone decerno cu alta atqz p̄cio-
sa ratione nature . cum iste sermo vno alať ingenio **N**aturam autē
omnium p̄uidencia diuina formauerit . **V**nde velut habenis q̄bul-
dam verborum cohibenda diffusio est ne qđ salomoni specialit̄ sapiē-
tie munere diuinitus videt esse collatum vsurpatorie videamur ex-
ponere differentias arborum et virtutes radicum . et quecunqz sunt
abscondita et imp̄uisa sicut scriptum ē . que nec ab ipso tamē mani-
festa p̄ouñt . vt mihi videat̄ eum disputare potuisse de virgultozū
generibus non potuisse tamen plenius . et omnes creature explicare
rationes . **Q**đ si irriguis aquarum plerunqz et segetes letiores sunt
et virides sibe et ortozum multiplex suscitāt et resuscitatur gratia . si
viridantibus toris fluuiozum exundantium . ripa decoratur quid ad
verbū domini qđ omni aquarū cursu redundātius subito creatura
virgultozum omnis effloruit . **F**estinarūt campi nō commissa sunt
frugem edere ignorata orti olerum genera florum . miracula germi-
nare ripe fluminum se vestire mirtetis . p̄perauerunt arbores cito sur-
gere cito se in flozem induere victum hominibz pecori babulū mini-
strare . **F**ructus communis est omnibus . vsus quoqz datus omnibz
Simul vtrunqz arbores germinarūt . **A**liud quo vesceremur . aliud
qđ refrigerante vmbra defenderemur a sole . **C**ibus in fructu vsus
amenitatis est ī folio **T**amen quia prescia erat p̄uidencia creatoris
qđ fructum sibi maxime hominum auuiditas vindicaret . reliquis p̄-
uidet animantibus . vt specialem his donaret alimoniam **I**taqz esca
his non mediocris est in folijs est . corticibusqz siluestribus . **E**a qđ
ad vsum medendi p̄ficerent id est suci lacrimae surculi pariter mini-
strata sunt **I**taqz illa que post expimento vsu . exemplo vtilia cogno-
uimus ea a principio creature cui vsui apta donabat p̄scientia ma-
iestatis diuine de sinu terrarum iussit exire **E**t quia iussit dominz
vt germinaret terra herbam feni virentem . et lignum fructiferum
faciens fructum secundum genus suum . **C**uius semē eius in medio
ne forte quis dicat in multis arboribz neqz fructum neqz semē mūdi

et putet diuinum in aliquo vacillare preceptum. ut a veritate sit
 dubium illud aduertat. quia nequaquam fieri potest. ut nō aut semi-
 nibus. ut autē vniuersa gignentia. aut habeāt aliqua. que videantē
 cum virtute seminū conuenire. **H**oc si quis diligenter intendat. ma-
 nifesta testificatione poterit comprehendere. **N**ihil videntē seminis
 habere salices habent tamen ī folijs granum quoddā qđ habeat vir-
 tutem seminis. ut eo commisso terris. tanquā posito surgat arbor de
 surculo et tanquā de semine se exsuscitet. **D**e grano itaq; illo radix p-
 mum calefcit de radice pullulat non solum salicis sed etiam reliqua-
 rum ad similitudinē huiusmodi generis arborū silua. **H**abent autē
 et radices virtutē seminis. **V**nde pleriq; ea latrone incrementū sui
 nemoris ppagauerunt. **M**agna dei virtus in singulis. **N**ec miretur
 quis si in virgultis magnam dei dixi eē virtutem. **S**iquidem mag-
 nam suam in locustis virtutem esse dixit et bruchus. eo qđ diuine ma-
 iestatis offensa magno moderamine sterilitatis iudaice atq; inopie
 solueret. **M**agna enim virtus patiētia. magna virtus puidētia. **I**n-
 digni etenim erant qui vterent fecunditate terrena qui terrarum lese-
 rant creatorem. **E**t vere magnus qui miserabili fame nefas tante ī
 pietatis vlscicit. **I**taq; si magna virtute dei. sterilem bruchum gene-
 rauit terra q̄ntomagis magna virtute q̄ fecunda sunt pcreat. **Q**uis
 pineam videns. nō stupeat tantam diuino precepto artem inolitā
 impressamq; nature quemadmodum ab ipso centro distantib; licet
 mensuris. pari assurgat glutino. quo ppos fouet fructus. **I**taq; per
 circuitum eadem species et ordo seruat. **E**t quidam in singulis pla-
 gis nucleorū partus excubat. atq; in orbē redit fructu et gratia. **I**taq;
 in pinea ista imaginem sui naturam videtē exprimere que a primo
 illo diuino celestiq; mandato priuilegia accepta custodit. et partus
 suos quadam annorum vice et ordine reseruat. donec consumatio
 temporis impleat. **S**ed ut in hoc fructu gratiam specie sui signat. ita
 etiam in miricibus id ē humilibus virgultis figuram improbe calli-
 ditatis expressit. **S**icut enim duplici corde viri vbiq; presto sunt. et
 gratiam simplicitatēq; apud bonos pretendunt et viciosissimis glu-
 tinant. ita etiam et in aquosis et in desertis contrario quodam vsu
 hec virgulta nascunt. vnde et **H**ieremias dubia mox atq; insincera
 miricibus comparauit. **G**erminet inquit terra herbam virentem et

statim omnes surgenti germine terra completa est . Et homini dicit
dilige dominum deum tuum . et non e caritas dei omnium infusa visce
ribus . **S**urdiora corda hominum sunt quam duritia saxorum . **T**erra in
debitos fructus nobis ministrat dum obsecundat auctori . **N**obis debi
tum munus negamus . dum non veneramus auctorem . **V**ide in par
uis que providentia sit dei . **E**t quia comprehendere non potes mi
rare . quomodo alia semper florentia reseruarit . alia mutationes ha
bere voluerit expoliationis et amictus . **I**n cana nivium . prius nas fri
gorum . viriditatem suam arua conseruant . et cum ipsa tecta sint gelu
partus sui tamen aut exigua speciem viriditatis obtexunt . **I**n ipsis
quoque generibus arborum . que diuturnis frondibus vestiuntur . non
mediocris distantia est . **S**eruat indumentum suum semper olea vel
pinus . sed tamen folia sua sepe commutant . nec ea quasi diuturna
sed quasi succedentia preterunt sue arboris pulchritudini perpetue integri
tate vestitus . vicem muneris obumbrantes . **P**alma autem virens
semper manet . conseruatione et diuturnitate . non in mutatione folio
rum . **N**am que primo germinauerit folia . ea sine ulla substitutionis
successione conseruat . **I**mitare ergo eam o homo ut dicat et tibi statu
ra tua similis facta est palme . **S**erua viriditatem puericie tue et illius
innocentie naturalis quam a primordio recepisti . ut plantatus secus de
cursum aquarum . fructum tuum in tempore tuo habeas preparatum et
folium tuum non defluat . **H**anc viriditatem gratie semper florentis in
christo sicut secuta ecclesia dicit . **I**n umbra eius confugi concupiui et sedi
Hanc prerogatiua doni virentis acceperant et apostoli . quorum nec fo
lium unquam potuit elabi . ut eorum etiam verba curaret egrotos . **O**bum
brabat enim firmitati corporis fides mentis . et florentia merita vir
tutum . **M**ane ergo plantatus in domo domini . ut in atrijs eius sicut
palma floreas . et ascendat in te gratia ecclesie . et sit odor narium tua
rum sicut mala . et fauces tue sicut vinum optimum . ut inebrieris in
christo . **B**ene autem admonuit ille versiculus repetere pene intra missum
quia diximus precepto domini . vitem etiam pullulasse . quam postea
post diluuium a **N**oe inuentam esse cognouimus . **S**ic enim habes quod
Noe agricola erat terre . et plantauit vitem . et bibit de vino eius et
obdormiuit . **N**on ergo noe est auctor vitis . sed plantationis . **N**ec
enim nisi eam reperisset ante generatam plantare potuisset . **C**ultor

ergo non auctori est vitium Deus autem qui sciret quod vinum sobrie potatum sanitatem daret. augeter prudentiam. immodice sumptum ad vicia causas daret creaturam dedit. abundantiam humano arbitrio reseruauit. ut parsimonia natura esset magisterium sobrietatis abundantiam noxiam lapsuque temulentie sibi ascriberet humana conditio. Denique et ipse est inebriatus noe. et obdormiuit consopitus a vino. Itaque per vinum patuit deformitati. qui per diluuium excreuit ad gloriam. Sed dominus et in eo creature sue gratiam reseruauit. ut eius fructum nobis conuerteret ad salutem. ac per eum nobis peccatorum remissio parueniret. Unde pie Isaac dixit. odor Jacobi odor agri pleni. id est naturalis odor. Quid enim pleno rure suauius est? Quid vitis odore iocundius est? Quid fabe flore gratius est? Unde quis ingeniose quis ante nos dixerit. non vitem aut ficum patriarcha olebat aut frugem. sed virtutum spirabat gratiam. Ego tamen et odorem ipsum terre simplicem atque sincerum. per gratiam benedictionis accipiam quem fraus nulla contempsit. sed veritas indulgentie celestis infundit. Denique inter benedictiones sacratissimas computat. ut tribuat nobis dominus arore celi. vim vini. olei atque frumenti. Cui est honor et gloria perpetuitas in seculis et nunc et semper et in omnia secula seculorum Amen.

INCIPIT DIES QUARTUS

VI VINDEMIAM COLLIGIT

vasa prius quibus vinum infunditur mundare consuevit ne solis aliqua vini gratiam decoloreret. Quid enim prodest ponere vitem ordine fodere quod annis. aut aratri sulcos ducere. putare. subigere adiungere vlmis et quodam conubio copulare. Si tanto labore vna quelita in vase coalescant, Matutinos quoque solis ortus liquiss spectare desiderat emundat oculos suos nequid pulueris neque pigmentorum. oculis eius infideat. quo intuentis habet obtut. ne ve aliqua caligo. nebulosa corporeos visus spectantis oboueat. Nobis in lectione exoriendus est sol qui ante non fuerat. Primum iam diem sine sole transuimus. secundum sine sole transegimus. Tertium sine sole confecimus. quarto

die iubet deus fieri luminaria · solem et lunam et stellas. Sol incipit
emunda oculos mentis **O** homo animiq; interioris obtutus . **R**eg;
festuca peccati · aciem tuī prestingat ingenij · et puri cordis turbet
aspectū . **E**munda aurem ut vase sincero scripture diuine nitida fluē
ta suscipias · neq; ingrediat cōtagio . **P**rocedit sol magno iubare diē
magno mundum complens lumine · vaporās colore . **C**ave o homo
solam eius perpendere magnitudinē · ne nimius fulgor eius · visus
tue mentis obcecet · ut qui e regione et radiū intendit · repercusso luīe
oēm subito amittit aspectum . **A**c nisi in ceteras partes vultū suum
oculosq; cōuertat · estimat se nil videre et intuendi munere esse frau-
datum . **S**i vero deflcat obtutū integrum · sibi officium perseuerat
Cave igit ne et tuum radius eius exorēs confundat affectū · et ideo
prius firmamētū celi aspice · qđ ante solē factū ē terrā aspice que anteq;
sol p̄dret · cepit esse visibilis atq; composita · germina eius aspice an-
teriora solis luīe **A**nterior rub; qm̄ sol · antiq; hēba qm̄ luna . **P**oli
ergo deum credere · cui vides dei munera eē prelata . **T**res dies tran-
acti sunt · et solem nemo quesuit · et luminis claritas abundauit · ha-
bet enī et dies suā lucē que precessor ē solis **N**on igit te splendori sol
tanto temere committas . **O**culus ē enim mundi iocunditas diei · celi
pulchritudo · nature gratia · prestantia creature . **S**ed quando hunc
vides auctorem eius considera · quando hunc miraris · lauda prius
ipsum creatorem . **S**i tam gratus ē sol · consois et particeps creature
qm̄ bonus est ille sol iusticie ⁊ **S**i tam velox iste · ut rapidis cursib;
die ac nocte lustret omnia · quantus ille qui vbiq; est semper · et ma-
iestate sua complet omnia ⁊ **S**i admirabilis qui iubet exire qm̄ sup
admirationem · qui dicit soli · et non exorūt ut legimus ⁊ **S**i magn;
est qui per horaz vices · locis aut accedit aut decedit cottidie · qualis
ille qui etiam cum se exinaniret ut nos eum possemus videre . **E**rat
lumen verum · qđ illuminat omnem hominem venientem in hunc
mundum ⁊ **S**i prestantissimus qui obiectu terre patit sepe defectus
quante maiestatis qui ait · **A**d huc ego semel · et ego mouebo terrā ⁊
Illum terra abscondit · istius motum nō potest sustinere · nisi volun-
tatis eius substantia fulciat . **S**i ceco dampnū est · huius solis gratiā
non videre quantum peccatori dānum veri luminis munere defrau-
datum · p̄petue noctis tenebras sustinere ⁊ **E**rgo cum vides solem

22

attende terram . que ante fundata est . attende herbam feni que prestat
ordinis priuilegio . attende ligna . que plaudunt q̄ priora luminibꝫ
celi eē ceperunt . **N**unquid merita feni maiora q̄m solis . **A**ut nūq̄
potior ligni prerogatiua ē . **A**bsit vt insensibilia tanti muneris pre-
feramus ministerio . **Q**uid igit̄ preuidet altitudo sapientie . et scientie
dei . vt prius inciperent ligna esse q̄m illa duo luminaria mundi . et
quidam celestis oculi firmamenti nisi vt cognoscerent omnes diuine
testimonio lectionis . terram sine sole esse posse fecundam ē . **N**am que
potuit sine sole prima rerum semina germinare . potest vtiḡ semina
accepta nutrire et x̄po fotu sine calore solis partus edere . **H**oc igit̄ vo-
ce quadam suoz munerum clamat natura . **B**onus quidē sol sed mi-
nisterio non imperio . **B**onus mee fecunditatis adiutor sed non crea-
tor . **B**onus itaq̄ meozum alitor fructuum . sed non auctor . **I**nterdū
partus meos et ipse adurit . frequenter mihi et ipse damno est . **P**leris
q̄ me in locis indotatam relinquit non sum ingrata . conseruo in
vsum data mihi mecum labori est mancipatus . mecum subiectus ē
vanitati . mecum corruptionis subditus est seruituti . **M**ecum conge-
miscit et cōparturit . vt veniat adoptio filiozū . et huamani generis
redemptio quo possimus et nos a seruitio liberari . **M**ecum assistens
laudat auctorem meū . himnum dicit domino deo nostro . **V**bi ma-
ior est gratia . ibi mecum est ei cōmune consortium . **V**bi sol benedi-
cit . ibi terra benedicat . **B**enedicunt ligna fructifera . benedicūt pecora
benedicunt volucres mee in mari positus illum nauta accusat . me
desiderat . in montibus illum pastor declinat . ad mea ḡrmina . ad
meas festinat arbores . quibꝫ exestuans obumbret̄ ad meos fontes
sitiens et lassus accurrit . s̄ ne oculoꝝ tibi exiguū videat̄ eē testimoniū
et emunda aurem . admoue eam celestibus oraculis . duobus enim et
tribus testibus stat omne verbum . **A**udi dicentem . **F**iant lumi-
naria in firmamento celi . ad illuminationem terre . **Q**uis hoc dicit ē
Deus dicit . **E**t cui dicit nisi filio ē **D**eus ḡ pat̄ dicit fiat sol . et filius
fecit solem . **D**ignum erat enī vt solem mūdi . faceret sol iusticie . **I**psē
ḡ eū in lumē adduxit ipse eum illuminauit . ipse ei donauit fundē
di luminis potestatem . **F**actus est ergo sol . ideo et ipse seruit . quoniā
dictum est . **F**undasti teram et permanet . dispositione tua permanēt
dies . quoniam omnia seruiūt tibi . **E**tenim cum dies seruiat . quomō

non seruit sol . qui factus est in potestate diei & Quomodo non seruit
luna et stelle . que facte sunt in potestate noctis & Etenim quanto ma
iorem his gratiam creator donauit . ut aer solito amplius . solis cla
ritate resplendeat . dies serenius luceat . noctis illuminent tenebre p
lune stellazq; fulgozem & Celum velut quibusdam coronatum flori
bus . ita ignitis luminarib; emicet . ut paradiso putes vernante de
pidu spirantiu rosaz viuis monilib; renitere **Q**uanto igitur ampli
us his decoris . videt esse collatum tanto amplius debet . **Q**ui eni pl
committit . plus debet . et ideo bene a plerisq; ornamentu celi est nu
cupatum . eo qd sit stellaz monile preciosum . **A**tq; ut sciamus . quia
fertilitas terrarum . non calori solis ascribit . sed indulgentie diuine
deputat ait ppheta . **O**mnia a te expectant ut des illis cibum in te
pore **D**ante te illis celligent sibi . aperiente te manum tuam vniuer
sa implebunt bonitate . **E**t infra . **E**mittes spiritum tuum et creabunt
et renouabis faciem terre . **E**t in euangelio . **C**onsiderate volatilia
celi . quia neq; serunt neq; metunt et pater vester celestis pascit illa . no
ergo sol . aut luna . fecunditatis auctores sunt . sed deus pater . per domi
num hiesum omnia liberalitate fertilitatis impartit . **D**ulchre autem
exposuit nobis ppheta quid sit qd ipse ait . quia fecit sole in potesta
tem diei . et luna in potestatem noctis **N**am in isto psalmo centesimo
tercio de quo supra diximus scripsit . **F**ecit lunam in tempora . sol cog
nouit occasum suum . **C**um enim dies horas suas complere ceperit .
sol debitum sibi agnoscit occasum **E**st ergo in diei potestate sol . et luna
in potestate noctis **Q**ue tempoz vicibus obedire compellit . et nunc
implet lumine atq; euacuat **L**icet pleriq; hunc locu mystice de cristo
et ecclesia videant accipere . qd agnouit cristus pprii corporis passionem
qui ait . **P**ater venit hora clarifica filium tuum . ut illo occasu suo oib;
vitam donaret eternam . qui pprie mortis urgebant occasu . et ecclesia
tempora sua habeat persecutionis videlicet et pacis . **N**am videt sicut
luna deficere . sed non deficit obumbrari potest . deficere non potest . q
aliquorum quidem in persecutionibus discessione minuit . ut marti
ru confessioib; impleat . et effusi p cristo sanguinis clarificata vido
rijs . maius deuotionis et fidei sue toto orbe lumen effundat . **N**anq;
luna luminis in minutionem . habet no corporis . **Q**uando p vicib;
menstruas . deponere videt suum lumen . ut mutuet a sole . **Q**o facile

puro acre atq; perspicuo. quādo nulla eū obducit nebula caligāte
 facit colligi potest, **O**rbis enim integer manet luna et si nō similiter
 totus. ut pars eius effulgeat. et qualis videri solet. cum plenus est
 luminis. talis est magnitudine. sed per vmbra quantā lumine suo
 ut viduatus apparet, **I**nde cornua eius refulgent. quia corpus eius
 diffundit. sed velut deficienter portionis luce sinuat. **M**ouere aut
 potest qd ait. **F**iant luminaria ad illuminationem super terram que
 discernant inter diem et noctem. quia et supra iam vbi lumen fecit
 dixerat. **S**eparauit deus inter lucem et tenebras, **E**t factus est
 vespere. et factum est mane dies vnus. **S**ed consideremus quia
 aliud est lumen diei. aliud lumen solis et lune. et lumen stellaz eo qd
 sol ipse radijs suis fulgorem diurno lumini videat adiungere. qd
 vel ortus diei potest prodere vel occasus. **R**am ante solem lucet qdem
 sed non refulget dies. qui amplius quoq; meridiano sole resplendet
Qd ostendit ppheta dicens, **E**t educet sicut lumē iusticiam tuā et iu
 diciū tuum sicut meridiem. **N**on solū enim luminis sed etiam in
 meridiano lumini sancti iusticiā comparauit **D**einde non solum
 vnum signū sed etiā duo voluit eē diurne discretionis atq; nocturne
 ut et lux discretionem faciat et solis exortus et iterum lucis defectus.
 et stellaz ortus int̄ occasum diei distinguat et noctis exordiū. **R**am
 vbi sol occiderit manet adhuc tamen aliquis reliquiaz diei donec
 tenebre terram operiant et tunc luna orit̄ et stelle. et de nocte quidem
 aperte liquet quia luna et stellaz illuminatio noctis spacia testant̄.
 siquidem per diem fulgore illum lunare stellazq; omniū sol exortus
 abscondit, **D**e die autem vel ipsa solis flagrantia docere nos potest
 diuersam diurni luminis et solis esse naturā et ipsā specie esse disco
 lozem **S**implex enī lucis est species ut lumen prebeat **A**t vero sol nō
 solum virtutem illuminandi habet. sed etiā vaporandi. **I**gneus est
 enim **I**gnis autem illuminat et exurit. **V**n̄ deus volens moysi ostē
 dere sue operationis miraculū. quo moysen ad obediendi studiū p
 vocaret. atq; ad fidem inflāmaret eius affectū ignis visus est ī rubo
 et rubus non exurebat. sed tantum splendere ignis species videbat̄.
Alterum igit̄ munus ignis vacabat. alterū operabat̄. **V**acabat ex
 ustionis vis operabat̄ illuminationis. **I**deo stupebat moyses. qz
 contra naturā suam ignis nō exurebat rubum qui etiā vehemētiore

materia exurere consuevit. Sed domini ignis illuminare solet exurere non solet. Ac forte dicas. Quomodo scriptum est. ego sum ignis consumens. Bene ammonuisti, Non solet consumere nisi sola peccata. In retributionibus quoque meritorum colligimus diuini ignis naturam. ut alios illuminet alios exurat. illuminat iustos exurat impios. Non eosdem quos illuminat exurit. et quos exurit illuminat. Sed illuminatio eius inextinguibilis est ad perfundionem bonorum. exustio uehemens ad supplicium peccatorum. Sed reuertamur ad discretionem diei ac noctis. Oriente diei lumine nox fugatur. decedente die nox infunditur. Non est enim luci societas ulla cum tenebris. Siquidem naturali lege hoc dominus in prima operatione constituit. Etenim quando lumen deus fecit. et discretionem fecit inter lumen et tenebras. Denique in ipso die iam sole infuso terris. videmus umbram vel hominis vel virgulti alicuius a lumine separari. ut mane ad occasum dirigatur. uespere retorquetur in orientem meridianis horis in septentrionem inclinatur. Lumini tamen non confunditur atque miscetur. sed cedit et refugit. Similiter et nox cedere videtur diei. et se ab eius lumine declinare. Est enim ut peritiores apparuerunt qui nobis vel etate vel munere precucurrerunt umbra terre. Naturaliter enim umbra corpori adheret atque adiungitur a deo ut etiam pictores umbras corporum priusquam pinxerint nitantur exprimere. idque artis esse asserant non intermittere vim nature. et quasi naturalis iuris preuaricator habeatur. cuius pictura non etiam umbram suam exprimat. Ergo sicut in die cum e regione solis aliquod corpus occurrit. ex ea parte qua lumine repercutitur umbra subsistit. sic cum decedente die e regione luminis eius. aut solis terre obiectus occurrit obumbratur aer. Unde liquet quod noctem faciat umbra terrarum. Fecit ergo solem et lunam et stellas. et prestitit in illis mensuras temporum solis diurnas lune stellisque nocturnas. ut iste augeat diei gratiam ille umbram tenebrasque illuminent. et sint in signa et tempora et dies et in annos. Diuisa tempora paresque mensuras habent per mensem vicibus sol et luna cum stellis. et sunt in signa. Non possumus negare quod ex sole et luna signa aliqua colligantur. Nam et dominus dixit et erunt signa in sole et luna et stellis. et querentibus apostolis signum aduentus eius respondit. Sol obscurabitur et luna non dabit lumen suum. et stelle cadent de celo. Nec dixit fore signa future consumationis.

s; conueniens debet cure nostre mensura seruari . Deniq; non nulli
 natiuitatum temptauerunt exprimere qualitates . qualis futurus sit
 vnusquisq; qui natus sit . cum hoc non solum vanũ sed etiã inutile
 sit querentibus impossibile pollicentibus . **Q**uid enim tam inutile .
 q̃ vt vnusquisq; persuadeat sibi hoc esse q̃ natus est & **N**emo enĩ de-
 bet vitam suam statum moresq; mutare enitĩ quo melior fiat . Sed
 mea psuasiõne neq; p̃bum potes laudare nec condemnare imp̃bũ
 qui necessitati sue natiuitatis respondere videat . **E**t quomodo dñs
 aut bonis premia p̃posuit aut improbis penas . si facit necessitas di-
 sciplinam . et conuersationẽ stellarũ cursus informat . **E**t quid ẽ aliud
 q̃ hominẽ de homine exuere . si nihil morib; nihil institutioni nihil
 studijs derelinquit & **Q**uam multos videmus ereptos criminibus
 atq; peccatis in meliorem statum esse reuersos & **R**edẽpti sũt apostoli
 et cõg̃gati expectatorib; . **N**on vtig; natiuitatis sue hora sed xpi eg-
 sanctificauit aduentus . et hora dominice passionis redemit a morte
Latro damnatus capitis ille cum domino crucifixus . non beneficio
 natiuitatis sue sed fidei confessione ad paradisi eterna gaudia trans-
 iuit . **J**onam in mare non vis natiuitatis sed dissimulatio diuine
 preceptionis precipitauit offensa eundẽq; cet; excipiens ad iudicium
 futuri misterij post triduũ reuomuit . et p̃phetice merito gratie refer-
 uauit petrum de carcere imminente morte perimendũ angelus cristi
 non stellarũ series liberauit . **P**aulum cecitas conuertit ad gratiam et
 percussus a vipara turbatumq; naufragio nõ remedia natiuitatis
 sed deuotionis merita seruarunt . **Q**uid de illis dicimus . qui eoz pre-
 cibus cum fuissent mortui resurrexerunt & **V**trũ illos sua natiuitas
 an apostolica gratia resuscitauit & **Q**uid op; fuit vt ieiunijs se per-
 iculisq; committerent . si quo volebant natiuitatis beneficio poterãt
 peruenire & **Q**uod si credidissent . dum expectant fatorum necessitate
 nunq; ad tantam peruenirẽt gratiam . **I**nutilis igit; ista psuasio
Quid qd; etiã impossibilis & **N**am vt de eoz aliquo disputatione
 sumamus redarguendi gratia non probandi **M**agnã vim dicũt ẽẽ
 natiuitatis eamq; minutis quibusdam et ceteris colligi oportere mo-
 mentis ac nisi verius colligat; summã esse distantia **B**reui enĩ arbo-
 mo exiguoq; momento distare natiuitatem inopis et potentis egen-
 tis et diuitis . innocentis et noxi et plerunq; eadem hora generari

longeuitati debitum . et prima puericie etate moriturum si reliqua
disparia sint et puncto aliquo discreta. **H**oc quemadmodum possint
colligere respondeant, **C**onstitute partum femine **O**bstitrix utiq; cum
prima cognoscat explorat vagitu quanti vita colligit . attendit utrum
masculus sit an femina . **Q**uod vis inter has moras preterire momen-
ta pone mathematicum preparatu . **N**unquid potest vir interesse
puericio & dum mandat obstitrix audit chaldeus . ponit horoscopiū
in alterius sortem, **I**am nati fata migrarunt. **D**e altero querit et al-
terius genitura pponit , **P**one veram eorum esse opinionū de nati-
uitatum necessitatibus non potest esse vera collectionem . **P**uncta
transeunt . fugit tempus irreparabile , **N**on est dubiu quod tempus in-
athomo et in momento et in ictu oculi sit **A**duco: ut credam quando
omnes in athomo in momento et in ictu oculi resuscitam . ut ap' u'
p' testat dicens **E**cce misterium vobis dico **O**mnes quidem insurge-
mus non omnes autem immutabimur . **I**n momento oculi in ictu
in nouissima tuba . **C**anet enim tuba et mortui resurgēt incorrupti
et nos immutabimur **I**n effusione et susceptione d'positioz pignori'
inter fletum eius et nunciū quot athomi transierunt & **E**t ut hoc sim-
pliciter ista texuerim , **N**am ut ipsi vitalem illum signoz duodecim
circuitum in duodecim partes diuidunt . **E**t quia triginta dieb' sol
duodecimam partem spere eius que in enarrabilis habet egreditur
quo girus solis anni circuitu compleat in triginta portiunculas quod
metras greci vocant . vnamquaq; duodecim illaz distribuunt por-
tionum . **I**psam quoq; portiunculam i sexaginta vices conferunt rursum
vnumquodq; de illis sexaginta sexagesies secant . **Q**uam incomprehen-
sibile est in quo tot sexagesimo sexagesime portiuncule natiuitatis
momenta constituent **E**t qui singulor signozum fit aut motus aut
species in natiuitate nascentis . **V**nde cum impossibile sit tam subtiles
minutias temporis comprehendere , **E**xigua autē minutia inuehat
vniuersitatis errorem . totum negotiū plenum est vanitatis . disputa-
tores eorum que sua sunt nesciunt quomodo aliena nouerunt & **Q**uid
sibi imminet ignorant . possunt alijs que futura sunt denunciare &
Ridiculum est credere . quia si possent sibi potius pviderent . **I**am
illud quod ineptū ut si quis signo arietis ortū esse se dicat ex usu pecudi'
estimeat pstantissimus consilio quod in grege huiusmodi emineat pecē

aut locupletior. eo q̄ vestitum habeat aeris naturalem et quot anni
 lucrum capiat indumenti eoz̄ viro illi familiaria videant̄ questuū
 esse compendia. **S**imiliter et de tauri et piscium signis argumētant̄
 vt ex natura vilium animantiū celi motuū et signoz̄ interp̄endas
 existiment potestates. **C**ibus ergo noster viuendi nobis decreta con
 stituit et alimenta nostra nobis idem aries taurus et piscis morum
 imprimunt disciplinā. **Q**uomodo igit̄ de celo nobis causas rerū et
 substantiā vite huius arces sunt. cū ipsis celestibz̄ signis causas mo
 tus sui ex qualitatibus esce vilis impartiant̄. **L**iberale aiunt signo
 ortū arietis eo q̄ lanā suā aries nō inuitus deponat. et huiusmodi
 virtutem malunt vilis animantis nature deputare qm̄ celo vnde
 nobis et serenitas fulget et pluuia sepe descendit. **L**aboriosos et pati
 entes seruitij quos nascentes taurus aspexerit. quia animal laborio
 sum et aluetum iugo spontanea seruituti colla submittens. **P**ercusso
 rem quoq̄ cuius natiuitatem scorpius in sua parte complexus sit.
 et malicie venerare vomentem eo q̄ animal venenatū sit. **Q**uid
 igit̄ auctoritatē viuendi daturū te signoz̄ celestiuū dignitate p̄tendi
 et de nugis quibusdā argumentū assertionis assumis. **N**am si de
 animalibus assūpte huiusmodi morū p̄petates celi motibus impri
 mūtur et ipsum videt̄ bestialis nature potestati esse subiectū ex qua
 causa vitalis substantie quas hominibus impartiret accepit. **Q**d
 si hoc abhorret a vero multo magis illud ridiculū v̄ri eos subsidio de
 stitutos hinc fidem sue disputationis arcessere. **D**einde illud confi
 deremus. qd̄ planetas illa ea signa apellant quaz̄ motibus formari
 asserunt vite nostre necessitates. **S**ive igit̄ vt nom̄ sonat semper va
 gent̄ siue vt ipsi dicūt. q̄ concito motu ferant̄ et decies millies ī diē
Aut si hoc incredibile videt̄. multiplicem speciem numera sui conū
 sione commutēt. **F**ide caret. qd̄ tam vago sui errore et tam celeri mo
 tu fixam nobis atq̄ immobilibem viuendi substantiā sortemq̄ decez
 nant. **F**erunt tamen non esse equales omniū motus. sed alioz̄ motz̄
 celeriores alioz̄ tardiores esse circuitus. vt in eadem hora et videant̄
 se frequenter et frequētē abscondant. dū aliud ab alio preterit̄. **A**iunt
 autē plurimū referre. vtrū ortū generati benefica signa videant an
 malefica et noxia. et in eo natiuitatis esse distantia qd̄ benefici signi
 aspectus plurimum conferat. malefici et noxi plurimū noceat. **S**ic

enim eadem signa que venerant appellare consueuerunt. **N**ecessse enī habeo eorum vti nominibus. quoz vroz assertionibus. ne ignorata magis qm̄ vacue facta atq; destructa sua argumenta commemozent. Itaq; cum illum vagum celēmq; motū. non queant comprehendere sepe fit. vt puncti per illā. et momenti incomprehensibilis subtilitatē ponant beneficij signi aspectū. **V**bi grauis atq; nocituri incurrat offensio. **4** **S**ed quid mirum. si homines ludunt vbi signa innoxia blasphemant. **Q**ue si nata noxia esse credunt. **D**eus ergo sūm? arguit. si fecit qd̄ malum est. et fuit imphitatis operator. **S**i vero ex sua voluntate putat ē assumphisse qd̄ noceat. insontibus et nullius adhuc facinoris pessimi sibi conscijs quibus pena ascribit̄ antequā culpa. quid tam irrationabile qd̄ etiā irrationabilium bestiaz excedat immanitatem vt vsus fraudis. aut gratie non meritis hominū deputet sed signoz motibus defraat. **N**ihil inquit ille deliquit. sed noxia eum stella conspexit satni. ei et sidus occurrit. auertit se paululum et erumnā abstulit et crimen aboleuit. **S**ed hec eoz sapientia telarane comparat. in quā si culex. aut musca incidit exuere se non potest. **S**i vero validior animantiū vllum genus incurrisse visū est pertransiuit et calles rupit infirmos atq; inanes laqueos dissipauit. **T**alia sunt retia chaldeozū. vt in his infirmi h:reant validiores sensu. offensionem habere non possint. **I**taq; vos qui validiores estis. cum videtis mathematicos dicite telā aranee texunt. que nec vsū aliquem potest habere nec vincula. **S**ic tu non quasi culex aut musca lapsum tue infirmitatis incurras. sed quasi passer aut colūba calles inualidos p̄petis volat? celeritate dissoluas. **E**t enim quis prudētū credat. qd̄ signoz motus. qui ad diem sepe mutant. et multiplici in se recurrunt insignia defrant potestati. **N**am si ita esset quante ad diem regalium natiuitatum expriment figure. **C**ottidie ergo reges nascerent. nec regalis in filios transmitteret successio. sed semper ex diuerso statu. qui vis imperialis acquirerent potestatis. ozirentur. **Q**uis igit̄ regum genituram filij sui colligit. si ei debeat imperium et non p̄po successionem regni in suos transcribit arbitrio. **R**egim? certe q̄ abia genuit asaph. et asaph genuit iosaphat. et iosaphat genuit iozam. et iozam genuit oziam. et reliqua omnis vsq; ad captiuitatem. per reges generis. **P**ariter et honoris ducta successio est.

Quoniam quia reges fuerunt . signis celestibus formandos motus
 suos imperare potuerunt & **Q**uis enim hominum potest in his ha-
 bere dominatum & **D**einde si ad necessitatem genitalem non ad in-
 stituta morum . actus nostri factaq; referant . **C**ur leges ipse sunt .
 iura etiam promulgata quibus aut pena improbis decernit . aut secu-
 ritas deferit innocens & **C**ur non venia dat reis . cum utique ut ipsi aiunt
 non sua voluntate . sed ex necessitate deliquerint & **C**ur laborat agri-
 cola . et non magis expectat uti inelaboratos fructus . priuilegio sue
 natiuitatis . inuehat receptaculis horreorum & **S**i ita natus est ut
 ei diuicie atq; opes affluant utique operiat ut sibi spontaneos reddat
 sine ullo semine atq; opere terra parturiant . non vomerem aruis im-
 pmat . non curue manu falci admoueat . non legende vindemie sub
 eat expensa . sed vltro ei in omnes serias fluentia vina fundant sponte
 ei oleum nullis inserta caudicibus siluestris olea bacca defudet . nec dif-
 fusi equoris transfretaturus periculum prope salutis sollicitus mercator
 horrescat . **C**ui ocioso potest . quadam ut aiunt sorte genitalem diuitiarum
 thesaurus illabi . **S**ed non hec est vniuersorum sententia . **D**enique impigro
 depresso aratro . terram scindit . agricola nudus arat . nudus serit . nu-
 dus sole feruenti . costas in area terit fruges . et negotiator impatiens
 flantibus curis in tuto plerumque nauigio sulcat mare **V**nde impor-
 tunitatem eorum temeritatemque condemnans . propheta ait . **E**rubescere
 sidon dixit mare . **H**oc est si pericula nos non mouent . vel pudor com-
 primat verecundia confundat . **E**rubescere sidon . in qua nullus virtuti
 locus . nulla salutis cura . nulla iuuentus pro excubijs patrie debi-
 ta . armisque exercitata sed omnis sollicitudo de questu . omne studi-
 um mercature . **S**emen inquit mercatorum sicut messis . **Q**ue autem mer-
 ces homini christiano . si non ex voluntate . sed ex necessitate curas suas
 et opera componit & ubi enim directa necessitas ibi inhonorata industria
Multa diximus plura volumus nequis ea que a nobis de
 illorum assertionibus usurpant ad refellendum ad recognoscen-
 dum assumpta arbitretur . **N**am que pueri risimus . ea senes comme-
 morare quod possumus & **N**unc ad ea que secundum lectionem supersunt .
 dirigamus stilum **S**int inquit luminaria in signa et in tempora
 et in dies . et in annos **D**e signis diximus **T**empora autem quod
 sibi nisi mutationum vices **H**emps . ver . estas atq; autumnus & **I**n

istis ergo temporibus aut velocius est transitus solis aut tardior alia enim prestringit radijs suis alia inflamat caloribus. Itaque cum sol in meridians partibus immoretur hiemps nobis precul est Nam cum sol longius abest terra rigescit gelu stringit frigore et prima noctis umbra terras operit ut multo plixiora sint noctis spacia quam diei. Hinc causa oritur ut hibernis flatibus nimia vis niuium pluuiarumq; fundat. Cum vero ex meridians decedens partibus supra terram redit noctis ac diei exequat tempora et quo magis moras suis adiungit cursibus eo paulatim temperiem aeris huius reducit et reuocat aurarum clementiam. Que fouens omnia repetendos cogit in partus ut terra germinet ac resoluta lucis semina reuiuiscant uirescant arbores ad perpetuam quoque conseruandi generis eorum que vel in terris sunt vel in aquis gaudent annuis fetibus successio propagat. Est ubi ad estiuas conuersiones in septentrione se subigit spacia diurna prouocunt noctes vero arat ac stringit Itaque quod magis usu assiduo aeri huic copulat atque miscet eo amplius et aerem ipsi vaporat et terrarum exsiccatur humorem adolefcere facit semina et tanquam in sucos uirtutes maturefcere poma siluarum. Tum quia flagrantior est minores umbras facit in meridiano quonia ex alto huc illuminat locum. Unde et sinagoga dicit in canticis cantitorum. Annuncia mihi quem dilexit anima mea ubi pascis ubi manes in meridiano ne forte fiam circumamicta super greges sodalium tuorum. Hoc est annuncia mihi criste quem dilexit anima mea. Cur non potius quem diligit. Sed sinagoga dilexit etiam diligit nec unquam circa cristum suum mutat affectum. Ubi inquit pascis ubi manes in meridiano. Sequi te cupio quam alumna que quasi copulata ante retinebam et greges tuos querere quia amili meos. In meridiano pascis hoc est in eadem loco ubi iusticia respundet ubi fulget iudicium sicut merides ubi umbra non cernitur ubi maiores dies sunt quod eis sol iusticie tanquam estiuis mensibus diuicius immoretur. Denique dies domini non est breuis sed magnus quia scriptum est Donec ueniat dies domini magnus. Unde et iacob ait Omnes dies uite mee quos ago maligni et breues. Est enim maligna lux dubia. Ergo dies breues dubie lucis sunt et umbrosi dies magni sine umbra sunt ut plurimi in aliquibus locis feruentioribus usu exemplorum cognouerunt. Sinagoga itaque in diebus

breuibus et malignis. cuius tipum gerit plerunq; iacob in persona
 sua exprimit. vel populi eius vmbra[m] habebat plurimam. que solē
 iusticie non vicebat. et videbat illum non ex alto sup[er] caput suum.
 sed ex meridiano illuminantem quando hiemps illi erat, **E**cclēsie
 autem dicit. hiemps abiit discessit sibi flores v[er]i sunt interea. temp[us]
 messis aduenit. Ante aduentum cristi hiemps erat. post aduentum
 cristi flores sunt v[er]is et messis estatis ex meridiano ergo et ex gentiū
 conuersione illum illuminantē videns obumbrat, **P**opulus autē
 gentium. qui erat confusionis gentilis. qui et sedebat in tenebris.
 lucē vidit magnā. **Q**ui sedebant in regione vmbre mortis. l. o. ē. e.
Magna lux diuinitatis qm̄ nulla vmbra mortis interpolat, **I**deoq;
 ex alto hunc illuminat. quia et hoc scriptum ē dicente **Z**acharia. **I**n
 quibus visitauit nos oriens ex alto. illuminare his qui in tenebris
 et in vmbra. m. s. **E**st sane et aliqua salutis vmbra. non mortis vt
 est illa **S**ubumbra alarum tuarum p[ro]tege me. **V**mbra quidem q̄a
 corporis est vmbra quia crucis. sed vmbra salutis. q̄a ī ea erat pecca
 torum remissio. et resurrectio mortuorum **E**xemplum ergo accipere
 possumus. **Q**uia hiemales dies breues. et vmbra[m] maiores habent
 estiuū dies maiores sed vmbra[m] minores habent, **M**edio quoq; die
 minor vmbra quā vel in principio est diei. vel fine. et hoc apud nos
 in parte occidentis. **C**eterum sunt qui p[er] duos totius anni dies sine
 vmbra fuerint partibus meridianis. eo q[ui] solem habentes super v[er]i
 cem suum v[er]o d[omi]n[us] per circuitum illuminent. vnde et ascij dicuntur
 greci, **P**leriq; etiam fuerūt sic e regione ex alto fieri solem. vt p[er] angu
 stam puteorum aquam que in p[ro]fundo est viderint refulgere. **E**sse
 autem dicunt in meridiano. qui ascij vocant. eo q[ui] vmbra[m] ex utro
 q; latere transmittant, **V**mbra enim e regione solis ambulantis
 post tergum est. vtputa si contra orientem pergas matutinis horis.
 si contra meridianā plagam contendas medio die. si contra occiden
 tem in occasu diei **E**x tribus igit[ur] partibus fit tibi obuius ex oriente
 ex meridiano ex occidente, **M**ane et sero post tergum ē. meridie quoq;
 a latere, **A**t vero a septentrione nunquam est sol. et ideo vmbra, **S**i
 contra septentrionem dirigas. siue mane siue sero. siue meridie non
 potest esse post tergum sol, **S**unt enim in hoc quem nos incolim[us]
 orbe terrarum circa meridiem positi. qui in australe plagā vident[ur]

umbra[m] transmittere. **H**oc autem fieri dicit summo estu. cum a d
aquilonem sol dirigit.

Postea nos autumnus excipiens. infringit quidem estiuam
magnitudinē. Sed paulisper relaxato ac deposito calore. per
temperiem mediꝝ moderaminis. sine fraude. nos atq[ue] vlla nox a fla-
tibus tradit hiemalibus. **S**int inquit etiam in dies non ut faciant
dies. sed ut in eis habeant principatum. ut ortum diei vberiore sol
illuminet gratia. ut per totum diem designandi eius habeat potesta-
tem. cursus sui munere. **S**ic accipiunt nō nulli qđ ait ppheta. Solem
in potestatem diei. lunam et stellas. in. p. n. **C**ircumferunt enī lumē
In annos quoq[ue] ordinati sunt sol et luna. Luna p[er] tricentos dies.
duodecim vicib[us] suum cursum conficiens. consummat annū scđm
hebreos aliquibus diebus adiectis. secundū romanos. bissexto semel
intra quinquēniū. vnius diei adiectione celebrato. **S**olsticial
quoq[ue] annus est. cum sol expleto per omnia signa circuitu in is vñ
principium sui cursus sumpsit recurrit. **A**nnua enī fert totius spacij
esse perfunctio. **F**ecit ergo duo deus hec luminaria. que magna
possumus accipere. non tam alioꝝ comparatione magna qm̄ suo
munere ut est celum magnū. et mare magnū. **N**am et sol magn[us]
qui complet orbem terrarū suo calore. vel luna suo lumine. nec solū
terras. sed etiam aerem hunc et mare celiq[ue] faciem. que in quacunq[ue]
parte fuerint celi. illuminant omnia et eque spectant a cunctis. ut
ea tanquam suis tantum regionib[us] immorari. et sibi tantum adēe
atq[ue] lucere singuli populi credunt. cum similiter luceant vniuersi.
ut nemo his propiorē. alium qm̄ ipse est arbitret[ur]. **E**xemplum
magnitudinis eorum euident. qđ omnibus hominibus orbis lune
idem videt[ur]. **N**am etsi interdum augeat[ur] lumen eius atq[ue] minuatur
tamen eadem nocte qualis mihi apparet talis et omnibus. **N**am si
longe positus minor videret[ur] propius constitutis maior refulgeret
p[ro]pter angustiarum et exiguitatis iudicium. **E**t enim reliqua alia
longe positi minora arbitramur. p[ro]pius contuentes maiora credim[us].
Quo magis finitimus fueris eo tibi eius rei quā cernis magnitudo
cumulat[ur]. **S**olis radius nulli p[ro]pior nulli longinquior est. **S**imiliter
et lune globus equalis est omnibus. **S**imilis sol et indis. et britanis
eodem momento videt[ur] cum orit[ur]. nec cum vergit in occasum minor

apparet orientalibus quod occidentalibus • nec occidentalibus cum oriente
 inferior quod orientalibus estimatur . Quantum distat inquit oriens ab
 occidente **H**ec sibi inuicem distant . Sed sol a nullo distat • nulli presen-
 tior nulli remotior est . **N**eg te moueat quod tanquam cubitalis tibi orbis
 videtur solis cum oriente • sed considera quantum intersit spatium inter solem
 et terras • quod aspectus nostri infirmitas sine magno sui non potest
 transire dispendio **C**aligat aspectus noster • nunquid sol caligat aut
 luna est **A**ngustus noster obtutus . **N**unquid ideo angustiora efficit
 que videntur est **S**pecies minuit • non magnitudo detrahitur • **N**eg enim
 infirmitatis nostre passionem passioni luminarium debemus ascribere
 mentis noster aspectus . **N**oli ergo fidele eius estimare iudicium • **S**it
 celestium minor spectaculi figura • non sui forma . **D**e summo vertice
 montium si subiectum oculis tuis campum spectare desideras • atque
 illic armenta pascuntia • nonne formicarum similia corpora iudicabis
Si mare spectes specula aliqua littorali • nonne tibi nauium maxime
 inter ceruleos fluctus et vela candentia refulgentes velut columbarum
 volitantium specie eminens posito videntur obtexere est **Q**uid est **I**psa
 insule que mare diuidunt terrarum arua diffundunt quam angusto estimantur
 sine conduci • quemadmodum rotunda apparent de asperis • spissa
 de raris est **H**as ergo infirmitates visus tui pende • et eorum que astrui-
 mus fidem ex teipso arbiter iustus accersi . **S**ed vis magnitudinem
 solis non solum oculo mentis sed etiam corporis estimare • considera
 quanti stellarum globi axem celi videantur intexere et innumeris insig-
 nire luminibus • non queunt tamen tenebras noctis et celi nubila
 detergere **S**imul ut sol ortus sui signa premiserit • omnes stellarum
 ignes sub vnus luminaris fulgore vaneant • aperitur aer celique facies
 purpurascenti rubore perfunditur . **A**dhuc spirans exordium etiam
 momentanea celeritate pleni luminis micat • splendor et surgentis sol
 prima aura dulcis aspirat . **D**ic mihi queso nisi magnus esset orbis
 quomodo magnum posset illuminare orbem terrarum est **Q**uid autem
 de tanto loquar reperameto et moderamine conditoris • qui eam me-
 suram numeri solis attribuit • ut neque vapor eius igneus • ut videtur
 terrarum venas sucos rerumque species infusus exureret • neque iterum
 per mundi tanta spatia refrigeratus nullum terris semen caloris inbe-
 reret • sed ieiunam atque inopem fructuum derelinquens ad nullam

fertilitatis gratiam vaporaret, **S**imilia de lune ratione conueniunt que de consoite eius ac fratre memoriauimus. **S**iquidem in id se in duit misterium in qđ et frater. vt illuminet tenebras foueat semina augeat fructus **H**abet etiam pleraq; a fratre distincta. vt quem toto die caloz humorem terre exsiccet eundem ex quo noctis tempore roę reponat, **N**am et ipsa luna larga rois asserit **D**eniq; cū senior nox est et luna pnox. tunc largioz ros fert arua perfundere. et pleriq; sub aere quiescentes quo magis sub lumine fuissent lune. eo plē humo- ris se capite collegisse senserunt. **V**nde et in canticis dicit cristus ad ecclesiam. **Q**uoniam caput meum plenum est roie. et crines mei guttis noctis **T**um deinde minuit et auget. vt minor sit cum resur- git noua cum sit immunuta cumulet. **I**n quo grande misteriu, **N**ā et defectui eius compatiunt elementa et pgressu eius que fuerint ex- inanita cumulant. vt animantium cerebrum maritimum humi- da **S**iquidem pleniores obstare reperiri ferūt **M**ultaq; alia cū globē lunaris adolescit **D**e arborum quoq; internis idem allegant qui hoc vsu ppo compererūt **V**idemus ergo ortum eius et defectum rationis esse nō infirmitatis. **N**unq; enim tantam rerum mutationem daret nisi prestantem virtutem haberet et gratiam a conditore collatam. **A**erem quoq; nō nulli etiam docti et cristiani viri allegauerūt lune ex ortu solere mutari. **S**ed si id mutationis lunaris quadam fieret violentia. ad omnes eius ortus intexeret nubibus celum pluuię fū- derent. **D**eniq; cum ante dies paucos esset sermo de pluuiā que fore utilis diceret ait quidā **E**cce neomenia dabit eā. et q̄uis cupidi esse mus imbrum. tamen huiusmodi assertiones veras esse nolebam. **D**eniq; sum delectatus qđ nullus imber effusus est. donec precibus ecclesie datus. manifestari nō de initijs lune eum sperandū eē. sed de puidencia et misericordia creatoris **S**ane euripi cū exundent vn dig; secundum reliquas species lune. **E**t acceptos fluctus refundant. vel etiam ipsi magno ferant impetu ī ortu tamē eius stant placidi quo- ad vsq; luna sine lumine est **A**t vero vbi eam diez accessus retexerit tunc in suos cursus refluos reuertunt. **T**anta potestas quoq; lune que in oceano esse phibet quia cum reliquis diebus ordinem suum seruare dicat. lunari ex ortu. euidentis mutationis sue fertur in dicitū dare. vt mare ipsum occidentale. ī quo spectat ampetis solito ampli2

accedat ac recedat. et maiore estu ferat tangit lune quibusdam aspi-
 rationibus retrorsum trahat. **E**t iterum hinc in pulsum ac retra-
 ctum in mensuram propriam refundat. **V**nde si miraris quomodo de-
 fectum luna patiat. cum tanta vi mutationis sue, **C**onsidera et in eo
 magnum esse misterium quod eius exemplo cognoscis. **O** homo nihil
 rerum humanarum esse posse. et mundane totius creature. quod non
 aliquando resoluat. **N**am si etiam luna cui tantum dominus commi-
 sit ministerium. ut illuminet orbem terrarum. et crescit et deficit omnia
 que ex nihilo orta usque ad perfectionem venerunt. et iterum perfecta
 minuunt. **C**elum enim et terra preteribunt. **C**ur non id moderationis
 assumimus ut neque in aduersis abijciamus animum. **Q**ui enim
 omnia fecit ex nihilo facile te quoque potens est ad summa et perfecta pro-
 uehere. **E**t rursus non extollamur in prosperis neque in potestate aliqua
 nos diuitijsque iactemus. neque in viribus corporis. aut pulchritudine
 gloriemur in quo facilis est corruptio. crebra mutatio. sed manentem
 in futurum animi gratiam persequamur. **N**am si te lune contristat occa-
 sus. que se semper reparat. ac reformat. multo magis contristari debet
 si anima profecto virtutis impleta cum fuerit postea per incontinentiam
 mentis. atque iniuriam. a suo deflexa proposito. studia sua sepe commutat
 quod est insipientie atque inscientie. **V**nde et scriptura ait. **S**tultus ut
 luna mutat. et ideo sapiens. non cum luna mutat. sed permanebit
 cum sole. **V**nde non luna particeps est stulticie. quia non luna mu-
 tat ut stultus. sed stultus ut luna. **D**enique semen iusti. sicut luna per-
 fecta in eternum manet. et testis in celo fidelis. **A**liud est enim fungi
 ministerio. aliud circumferri ingenio et sensus in firmitate fixam non
 habere sententiam. **L**una pro te laborat. et propter voluntatem dei sub-
 dita est. **V**anitati enim creatura subiecta est. non sponte. sed propter
 eum qui subiecit in spe. **I**lla ergo non sponte mutat tu sponte muta-
 ris. **I**lla congemiscit et parturit. in sua mutatione. tu non intelligis
 et gratularis semper. **I**lla tuam redemptionem frequenter expectat
 ut a communi totius creature liberet seruitio. tu et tue redemptioni
 et illius libertati affers impedimentum. **T**ue ergo non sue stulticie est
 quod dum expectaris et nec sero conuerteris. adhuc et illa mutat. **N**oli
 ergo lunam oculo tuo corporis estimare. sed mentis viuacitate. **D**inuert luna
 ut elementa repleat. **H**oc est vere grande misterium donauit hoc ei qui

omnibus donauit gratiam. exinaniuit eam. ut repleat. qui etiam
se exinaniuit ut omnes repleret. **E**xinaniuit enim se. ut descenderet
nobis. **D**escendit nobis ut ascenderet omnibus. **A**scendit inquit
super omnes celos ut impleret omnia. **I**taque qui exinanitus uenerat
de plenitudine sua apostolos adimpleuit. **U**nde unus ex his dicit
Nam de plenitudine eius nos omnes accepimus. **E**rgo annuncia
uit luna misterium cristi **N**on mediocris in qua signum posuit suum
Non mediocris que typum habet dilecte ecclesie. **Q**uod significat propheta
dicens **O**riet in diebus eius iusticia. **e. h. p. d. e. l.** **E**t in canticis domini
de sponsa sua ait. **Q**ue nam hec est prospiciens. tanquam diluculum. spe
ciosa sicut luna electa ut sol. **E**t merito speciosa sicut luna ecclesia
que toto mundo refulsit. et tenebras huius seculi illuminans dicit.
Rox precessit. dies autem. a. **P**ulchre ait prospiciens quasi suos. **D**e
superiore prospectans sicuti habes **D**ominus de celo prospexit super filios
hominum **P**rospiciens ergo ecclesia. sicut luna defectus habet et ortus
frequentes. sed sub defectibus suis creuit. et bis meruit ampliari. dum
persecutionibus minuit. et confessorum martiris coronat. **H**ec est
vera luna que de fratris sui luce perpetua. lumen sibi immortalitatis
et gratie mutuatur. **F**ulget enim ecclesia non suo sed cristi lumine. et
splendore sibi accersit de sole iustitie ut dicat. **V**iuo autem iam non
ego. uiuit autem in me cristus. **B**eata plane que tantum insigne
meruisti **U**nde non tuis neomenijs. sed typo ecclesie beatam dixerim
In illis enim seruis. in illis diligeris. **Q**uam ridiculum autem. quod
te plerique credunt homines magicis carminibus posse deduci. **N**ihil
iste fabule. ac vulgi opiniones **Q**uis enim opus dei tanto misterio
deputatum. arbitretur chaldeis superstitionibus posse temptari. **L**apsus
sit ille. qui se transfiguratur in angelum lucis. et deductus uoluntate
propria. non carminum potestate. **S**ane et in hoc quasi ecclesia putari
posse de loco tuo. et statione deduci. **M**ulti temptant ecclesiam. sed sa
gacitatis eius carmina nocere non possunt **N**ihil incantatores ua
lent. ubi cristi canticum cottidie decantatur. **H**abet incantatorem suum
dominum hielum per quem omnia incantantium magorum carmi
na. et serpentium uenena euacuauit. et ipsa sicut serpens exaltatus
deuorat colubros **E**gyptiorum ferale licet carmen immurmuret et be
betatur in cristi nomine. **S**ic et elimam magum. paulus non solum

sage artis infirmitate . sed etiam oculorum amissione cecavit Sic
petr² limonē alta celi magico volatu petentē . dissoluta carminum
potestate deiecit et stravit, Dulchre igitur ut arbitror . cessit dies
quartus .

Quomodo igitur quartum plerique consuerunt cauere . et inutile
putant hoc numero aliquid oriri quo tota noua luce mundus
emicuit . An sinistris sol cepit auspicijs . Et quomodo alijs potest
bona signa dare, Qui sibi eligere diem . sui nesciuit exortus . Aut
quomodo signa eius probant . cuius ortum non probant . Quid etiam
de luna dicimus . que et quarto die cepit . et quartam decimam diem
signat salutis . An displicet numerus quo celebratur misterium re
demptionis . Ideo demones declinandum esse persuadent numerum
eum . quo eorum destructa nequicia est . Ideo gentiles nihil ad orien
tum esse asserunt . quia sciunt tunc primum artes suas vacare cepis
se . et populos gentiles demigrasse ad ecclesiam . Lunam certe quar
ta si pura fuerit . neque obtulis cornibus dare reliquis diebus usque ad
exactum mensem iudicium serenitatis existimant . Nolunt ergo his die
exortijs inchoare quibus serenitas inchoatur . Sed iam cauendum
est ne nobis in sermone dies quartus occidat . Cadunt enim ombre
maiores de montibus . lumen minuitur . umbra cumulatur .

Explicit Dies Quartus .

Incipit Feliciter Quintus .

Restita diuersis terra germinibz virebat omnis. Celū
quoq; sole et luna geminis vultz sui luminibz stellaz
in signitum decore fulgebat. Supererat elemētū terciū
mare scilicet. vt et ipsi gratia viuificationis diuino p̄
ueniret munere. **E**therio enim spiritu omnes terrarum fetus alunt
Terra quoq; semina resoluens vniuersa viuificat. et maxime tunc
primum verbo dei iussa viridescere viuificationis sue munere pul-
lulabant. Vacabat aqua et a diuine operationis feriata beneficio
videbat. **H**abet adhuc creator qđ illi conferat. quo munia terrarū
possit equare reseruabat ei. vt et ipsa p̄pū illi et speciale aliquid p̄o
gatiue collati sibi muneris vendicaret. **V**iuificauit prius terra. sed
ea que spiritum spirantem animam non habebant. **A**qua iubet
ea p̄ducere que viuētis anime vigorem dignitatemq; p̄ferrent. et
sensum tuende salutis et fugande mortis acciperent. **D**ixit itaq;
deus p̄ducant aque reptilia animarum viuētium secundum genz
suum. **E**t volatilia volantia secundum firmamentum celi. **V**enit
mandatum et subito viflos fundebat in partus generare fluuij viui-
ficare lacus. mare ipsum cepit diuersa genera reptilium parturire
et secundum genus effundere qđcunq; formauerat. **N**on exigui gur-
gites. non cenose paludes vacabant. quin omnia data sibi creando
assumerent potestatem. **P**isces exhibat de flumine delphine pludebat
in fluctibus. conche saxis ostree adherebant p̄fundis. adolescebant
echini **V**e mihi. ante hominem cepit illecebra. habundantia copiaz
nostre mater luxurie. ante hominem delicie. **P**rior ergo hominum
temptatio qm̄ nata. **S**ed nihil creata deliquit alimenta dedit non
vicia p̄scripsit. **H**ec communia tibi dedit. ne tibi aliqua velut p̄pa
vindicares. **T**ibi fructus suos terra p̄ducit. tibi scaros et accipitres
et omnes fetus suos generant aque. et his non contentus interdita
tibi alimenta gustasti. **A**d inuidiam tuam omnia congerunt. vt p̄-
uaricatio tue auuiditatis oneret. **S**ed neq; qđ multe species et noīa
sint possumz enarrare. que omnia momento diuine p̄ceptionis ani-
mata sunt. simul cohibat forma corporis et operabat anima. vitalis
etiā vigor reliq; virtutis. **R**epleta erat terra germinibz mare imple-
tum animantibus. **I**bi insensibilia pullulat. hic sensibilia versant
In terris quoq; aqua suas sibi vendicat portiones. **L**ambūt terrā

pisces aquarum et ex ea sibi predam requirunt. **C**ulices quoque et ranu-
 culi circa genitales strepunt paludes. et ipse audierunt domini ma-
 datum dicentis. **P**roducant aque reptilia animarum viventium.
Scimus quia reptilia dici genera serpentium. eo quod super terram repant
 sed multo magis omne quod natat reptandi habet vel speciem vel naturam
Nam etsi in profundum que se demerserint aquam videantur findere.
 tamen cum supra innatant repunt toto corpore quod suptrahunt quodam
 dorsa aquarum. **V**nde et david ait, **H**oc mare magnum et. **f. m. i. r.**
q. n. e. n. Quinetiam cum plerumque pedes habeant. et ambulandi
 volumus eo quod sint amphibia que vel in aquis vel in terris vivant ut
 sunt foca crocodilli equi fluuiales quos ipopotamos vocant eo quod hi
 generentur in nilo flumine. tamen cum in alto aquarum sunt nonambu-
 lant sed natant. nec vestigio utuntur pedis ad incedendum. sed tanquam
 remo ad reptandum. **S**iquidem et navis acta remis labitur. et aquas
 sulcat carina. **P**roducant aque reptilia dixit dominus **B**reuis summo
 sed vehemens et late patens communem minimis et maximis naturam
 infundit. **E**odem momento prouicit balena quo rana eiusdem ope-
 rationis nascitur. **N**on laborat in maximis zeus. nec fastidit in mini-
 mis. nec voluit natura parturiens delphinus sicut non doluit cum exi-
 guos murices doceasque prouiceret. **A**duerte o homo. quanto plura
 in mari quam in terris sunt. **N**umera si potes omnia piscium genera
 vel minorum vel etiam maximorum. sepios polypos licostratos
 carabos caneros. et his innumerabilia sui generis. **Q**uid dicam
 genera serpentium **D**racones. murenas. anguillas. nec pretermittam
 scorpiones ranas testudines **M**ustelas quoque et canes maritimos certe
 immania. delphinus focas leones. **Q**uid atteram etiam merulas
 turdos pauos quoque. quorum etiam colores in auibus videmus expressos
 ut nigri merule pauis diuerso colore dorsa et colla depicti sunt. turdi
 alio varij. et cetera quorum sibi terre species et nomina vindicarunt.
Nam prius ista in mari ceperunt. diuersisque fluminibus. **S**iquidem
 aqua prior animarum viventium reptilia diuino nutu imperata
 prouexit. **A**dde hanc gratiam. quod ea que timemus in terris amamus
 in aquis. **E**t enim noxia in terris in aqua innoxia sunt. atque ipsi
 angues sine veneno. **L**eo terribilis in terris. dulcis in fluctibus. **M**u-
 rena quam ferunt aliquid habere noxium. esca preciosior est. rana

horrens in paludibus decora in aquis omnibus fere p̄stat alimētis
Plura si quis vult agnoscere. a diuersis locorum piscatoribz querat
Nemo enī potest omnia comprehendere **C**anes sane et in mari caue
q̄s et in ecclesia molestos esse docet. et cauendos apostolos dicens. ca
uete canes. cauete malos operarios **M**ustele grauis in terris odor in
aquis suauis **T**errena se nouit vindicta fetoris vlcisci. hec non mi
nozem habet gratiam capta. q̄ libera. **R**egē te inhonoratū nostra p̄
persecutione thimalle dimittam. cui a flore nomen inoleuit. seu tice
ni vnda te fluminis seu ameni atbesis vnda nutrierit flos es. **D**eni
q̄ sermo testatio: qđ de eo qui gratiam redoleuit suauitatem fœctis
vt piscem olet aut florem. **I**ta idem pronunciatuſ est piscis odor eē
qui floris. **Q**uid specie tua gratius ē **Q**uid suauitate iocundius
Quid odore flagrantius ē **Q**uid mella flagrant. hoc tu corpore tuo
spiras **Q**uid loquor coruoz. quid etiam luporum teneritudines ē
Nescit hos lupos agnus timere **T**anta est aquarum gratia. quantū
vitulos fugiunt et leones. vt his p̄pheticum illud dictum de ecclesie
sanctitate iure conueniat. **T**unc lupi et agni simul pascenē. leo et
bos simul paleas manducabunt. **N**ec mirum quandoquidē etiam
in ecclesia aque illud operant. vt p̄donū abluta nequicia cū inno
centibus comparet. **Q**uid etiam purpuroz memorē. que ornant re
rum conuiuia amidus imbuunt. **A**quarum est igit qđ in regibz
adorat. aquarum est species illa que fulget **A**dde porcos maris etiā
iudeis gratos. quia nihil commune est qđ non aqua abluat. et ideo
communes eos sicut in terra. editos estimare non possunt **I**nnume
ri itaq̄ vsus innumera genera piscium. **A**lij oua generant. vt va
rij maiores. quos troctas vocant. et aquis fouenda committūt. aq̄
igit animat. et creat et adhuc mandati illius primi. vsqz nunc tanq̄
legis p̄petue munus exequit. blanda quedam mater animantium.
Alij viuos fetus edunt de suo corpore. vt mustele et canicule. et cete
ingentia. delfines. et fœce. aliaqz cete. huiusmodi que cum ediderint
partus. siquid forte insidiarum terroresqz presenserint circa catulos
suos quemqz moliri. quo tueant eos vel tenere etatis. **P**auorem ma
terno affectu comprimant. aperire ora et innoxio partus suos dente
suspendere. interno quoqz recipere corpore. et genitali ferunt aluo ab
scondere **Q**ui humanz affectus hanc pisciū pietatem possit imitari

Et oscula nobis satietati sunt. illis nō satis ē aperire viscera. namq̄
 q̄ recipere ac reuocare integros. atq̄ interum fōtu. quodam sui calo
 ris animare. et spiritu alere suo. duosq̄ in corpore vno viuē. donec
 aut securitatē deferant. aut corpore suo obiecto natos. suis defendat
 periculis. **Q**uis hec videns et si possit obtinere. non tante piscium
 pietati cedat. **Q**uis non miret̄ et stupeat. vt seruet natā in piscibz
 qđ non seruat in hominibus. **P**leriq̄ ex suspicione nouercalibus
 oris appetitos suos occiderunt filios. alie infame. vt legimus partē
 p̄pos comederunt. humanis pignoribus mater sepulchrum facta est
Piscium p̄li parentis vterus. sicut murus vallo quodam intimorū
 viscerum pignora inoffensa conseruat. **D**iuersa igit̄ genera pisciū
 diuersos vsus habent. **A**lij oua generant. alij viuos pariunt atq̄
 formatos et quia oua generant. non nidos texunt vt aues non diu
 turni fōtus laborem induunt nō cum molestia sua nutriūt. **C**ecidit
 ouum. qđ aqua gremio quodam natē sue quasi nutrix blanda su
 scipit. et animal celeri fōtu reddidit. **C**ontinuo enim tactu parentis
 animatum ouum cecidit. et piscis exiuit. **T**um deinde quā pura et
 inuiolata successio. **N**ullus alteri sed suo generi miscet̄. **T**himallus
 thimallo lupus lupo. **S**corpēna quoq̄ castitatē immaculati conu
 bij generi suo seruat. **T**ragz̄ habet pudicitiam generis sui sed venenū
 generis sui nō habet. **N**on enim percutit scorpēna sed reficit. **R**esciūt
 igit̄ alienigenarum piscium adulterina contagia. sicut sunt ea que
 coeunt. asinorum equarum. que inter se genera magna cura hoīm
 p̄petrant. **V**el rursus cū equus asine miscet̄. que vera sunt adulteria
 natē. **N**am vtiq̄ maius est qđ in natē colluione committit̄. quam
 qđ in persone iniuria. et hoc hō ista p̄curas interpres adulterij ium
 talis. et illud animal preciosius putas qđ adulterinū est qđ qđ verū
Ipse genera aliena confundis. diuersaq̄ misces semina. atq̄ ad veti
 tos coitus. plerunq̄ cogis inuitus. et hoc industriam vocas. **H**oc qđ
 de hominibus facere non potes. vt diuersi generis commixtio fetum
 possit excludere. tollis homini qđ natus est. et virū de viro exuis ab
 scisasq̄ corporis parte sexum negas. spationem efficis. vt qđ negauit
 natā in hominibus implet audacia. **Q**uam bona autem mater
 sit. etiam hinc considera. **T**u hec o homo docuisti abdicaciones pa
 trum in filios. separationes odia offensas. discē que sit parentis et

filiorum necessitudo, **V**iuere pisces sine aqua non queunt. nec a
 sue parentis consortio separari. neq; a sue alitricis discerni munere
Et fit hoc natura quadam. ut separari moriantur illico. **N**on enim
 ut omnia huius aeris viuunt spiramine. quia hauriendi spiritus.
 et respirandi natura his non suppetit. **A**lioquin sub aquis. semper
 non possent viuere. non capientes spiritus infusionem, **Q**uod est
 nobis spiritus illis est aqua, **S**icut nobis spiritus. ita illis aqua
 viuendi ministrat substantiam, **N**os intercluso comeatu spiritus.
 quia ne breui quidem spacio possumus exortos esse vitalis spiritus
 statim extinguimur. **P**isces quoq; sublatis de aqua sine substantia
 viui esse sui non possunt. et causa manifesta est. quom nobis pulmo
 per thoracis laxiora penetralia recipit spiritum. et cum sit ipse pleris
 q; penetrabilis spiritus infusione interiorum calorem refrigerat. **T**ho
 ray enim ut suscipit alimenta ita superflua ciborum et sucos salubry
 sanguinemq; discernit fit pulmo peruius. vnde facilius ad eum pot
 aspiratio spiritus peruenire. **P**isces vero brancias habent. quas nunc
 plicant et colligunt. nunc explicant atq; aperuunt. **I**n hanc ergo col
 lectionem et apertionem dum suscipit aqua. et transmittitur. ac pe
 netrat. respirationis munus videntur implere **P**ropria igitur natura
 est piscium. nec communis cum ceteris specialis usus. et a ceteris vi
 uendi quedam. separata ac secreta substantia propterea non nutriunt
 neq; ut terrena animalia manus humane tactu et alimento et de li
 nimento aliquo delectantur, **S**ed etiam si seruantur in viuarijs suis
 viuunt.

Quid autem dicam de densitate dentium? **N**on enim ut bos
 aut ovis ex vna parte dentes habent. sed utraq; pars armata est de
 ntibus. quia in aqua sunt. et si diutius cibum versarent et non cito
 transmitteret eum. aquarum alluione de dentibus eorum esca pos
 set auferri ac dilui. **I**deo densos et acutos habent. ut cito incidant cito
 conficiant cibum facile et sine aliqua mora et dilatione transmittant.
Denique non ruminant. solus tamen scarpus in his ruminare prohibet
 ut ferunt quibus aut euentus aut usus fuit aut studium talia comp
 hendere. Sane nec ipsi a suis potentie euasere violentiam et auari
 cie subiecti. vbiq; inferiores sunt. **Q**uo quisq; infirmior eo prede
 patet. et pleriq; quidem herbis pascunt. ac minutis vermibus. **S**unt

tamen qui inuicem se deuorent. et sua carne pascantur, **U**ider apud illos esca maioris est. rursus ipse maior a validiore rapit et fit esca alteri? predator alieni. **I**taque usu venit. ut cum ipse alium deuorauerit ab alio deuoretur et in unum ventrem uterque conueniunt cum uoratore pro deuoratur sitque simul in uno viscere. prede vindictaque consortium. et ipsis postea sponte hec forte accreuit iniuria. sicut in nobis non ex natura cepit. sed ex auaricia. aut quia ad usum hominum dati sunt. **I**n signum quoque facti sunt ut in his nostrorum morum vicia videremus. et caueremus exempla. nequis potior inferiorem inuaderet datus in se potentiori exemplum iniurie. **I**taque qui alteri leuit sibi laqueum parat. in quem ipse incidat. et tu piscis es qui viscera inuadis aliena. qui demergis infirmum. qui cedentem persequeris usque in profundum. **C**auere ne dum illum sequeris. incidas ipse in validiorem. et deducat te in alienas insidias qui tuas vitat. priusque tuam expectet crumnam. qui te persequentem prope reformi dabat. **Q**uid interest. inter diuitem improbe cupiditatis ingluuie absorbentem infirmorum patrimonia. et silurum minorum piscium viceribus aluum replentem? **D**efunctus est diues. et nihil ei sua spolia profuerunt. immo magis eum rapiarum suarum detestabiliorem fecit infamia. **C**aptus est silurus. et inutilis preda detecta est. **Q**uanti in eo reperiunt. qui alios deuorauerunt? **E**t tu diues habes in sinu tuo alterius predatorem? **I**lle habebat facultates pauperis quas inuaserat. tu enim opprimens duo patrimonia tuis facultatibus addidisti. et adhuc tanto non satiaris augmento. **E**t dicis quod alios vidicaueris cum eadem committas que ulcisceris iniusto iniustior. et iniquo iniquior. et auaro auarior. **V**ide ne idem te qui piscem illum finis inueniat. hamum caue. caue retia. **S**ed presumis de potentia. quod nemo tibi possit resistere. **P**resumebat et silurus. quod hamum sibi iaceret nemo tenderet retia. et si incidisset vniuersa dirumperet et tamen fuscinam non euasit. aut nexus vinculi validioris incurrit. quibus se non posset exuere. **S**ine dubio et hominum iniquitas quo grauiora commiserit eo magis scelere suo tuta esse non poterit quin aliquando dissoluat. quod scelerum precio constat difficile posse mutari. **P**iscis ergo es o homo. **A**udi quia piscis es. **S**imile est regnum celorum reti. misso in mare. quod ex omni genere piscium

congregauit. **C**um autem esset impletum. duxerunt id ad litus. et
sedentes elegerunt optimos in uasis suis. malos autem foras miserunt.
Sic erit in consummatione seculi. **E**xibunt angeli. et separabunt
malos de medio iustorum. et mittent eos in caminum ignis. **S**unt
ergo boni et mali pisces. boni seruantur ad precium. mali statim ardent.
Bonum piscem nec retia inuoluunt. sed eleuant. nec hamus in
necat. atque interficit. sed precioso sanguine vulneris perfundit. **I**n
cuius oris confessione bonum precium reperitur. quo tributum apostolicum
et census christi possit exsolui. **S**ic enim scriptum est dicente domino.
Reges terre a quibus accipiunt tributum vel censum. **N**on filijs suis
an ab alienis. **E**t respondente **P**etro ab alienis. ait dominus. **V**ade
ad mare et mitte hamum et eum piscem. qui primus ascenderit tolle.
et aperto ore eius inuenies ibi stateram. **I**llum sumens dabis pro me
et te. **N**oli igitur o bone piscis hamum petri timere. non occidit sed con
secrat. **N**oli quasi vilem te contemnere quia uides corpus infirmum
habes in ore tuo. quod et pro petro et pro **C**risto offeras. **N**oli petri retia
timere. cui dixit dominus. duc in altum. et laxato retia. **N**on enim in
sinistram partem mittit. sed in dextram. sic iussus a **C**risto est. **N**oli
timere sinum eius. quia dictum est ei. ex hoc homines eris uiuificans.
Ideo misit retia. et complexus est stephanum. qui de euangelio primo
ascendit. habens in ore suo stateram iusticie. **V**nde in confessione con
stanti clamauit dicens. **E**cce uideo celos apertos. et filium hominis
stantem ad dextram dei. **P**ro hoc pisce stabat dominus hiesus. **S**ciebat
enim esse in ore eius precium sui census. **D**enique glorioso martirio
et **P**etri iudicium. atque doctrinam. et christi gratiam locuples assertor
impleuit. **N**ec te moueat. quod pro mari euangelium posui. **E**uangelium
est in quo christus ambulauit. **E**uangelium est in quo licet titubaret
Petrus. quando negauit. tamen per dexteram christi fidei munimentum
stationis inuenit gratiam. **E**uangelium est de quo martyr ascendit.
Euangelium est mare. in quo piscantur apostoli. in quod mittitur rete.
quod simile est regno celorum. **E**uangelium est mare in quo figurantur
mysteria. **E**uangelium est mare in quo hebreus euasit. egyptius inter
emptus est. **E**uangelium est mare in quo sponsa christi ecclesia. et di
uine gratie plenitudo. que super maria fundata est. sicut dixit propheta
Ipsa super maria fundauit eam. **E**xili super undas o homo. quia

piscis es non te opprimat seculi istius fluctus. Si tempestas est pete
 altum et profundum. si serenitas. lude in fluctibus. si procella caue ab
 scopuloso littore. ne te in rupem furens estus illidat. Scriptum est enim
Estote astuti sicut serpentes, Et quia de serpentibus astutis propositum
 exemplum est. simus astuti. circa querenda. et obseruanda coniugia
Diligamus nobis tributa consortia. etsi hi qui longinquis fuerant ortu
 sui tempore regionibus separati conuenirent. etsi vir ad perigrina
 contenderit. nulla longinquitas. nulla absentia complacitam minu
 at caritatem. Eadem lex absentes presentesque comedit idem nate
 vinculum inter distantes. et consistentes coniugalis caritatis iura
 constrinxit eodem iugo benedictionis utriusque colla sociantur. etiam
 si alter obeat separatarum regionum longa diuortia. qui non cor
 poris ceruice. sed mentis iugum gratie receperunt. **V**ipera neque
 simum genus. genus bestie. et super omne quod serpentine est generis
 astutior. ubi coeundi cupiditatem assumerit. murene maritime no
 tam sibi requirit copulam vel nouam preparat progressus ad litus sibilo
 testificata presentiam sui ad coniugalem amplexum illum euocat.
Murena autem mutata non deest. et venenate serpenti expetitos uis
 sue impartit coniunctionis. **Q**uid sibi uult sermo huiusmodi. nisi
 ferendos esse mores coniugum. **E**t si absens est eius operienda pre
 sentia sit licet asper fallax in conditus lubricus temulentus. **Q**uid
 peius veneno. quam quod in coniuge murena non refugit. **V**ocata non de
 est. et serpentis secula caritate complectitur. **I**lle tua mala portat et le
 uitatem femineam facilitatem. tu virum tuum non potes mulier sustinere
Adam per **E**uam deceptus est. non eua per adam. **Q**uem vocauit ad
 culpam mulier. iustum est ut eum gubernatorem assumat. ne iterum
 feminea facilitate labatur. **S**ed horridus et incultus est. **S**emel placuit
Nunquid vir frequenter est eligendus. **C**omparem suum et bestiam
 requirit et equus diligit. et si mutetur alius et tamen trahere iugum
 nescit compar alterius et se non totum putat. **T**u iugalem repudias
 tuum et putas sepe mutandum etsi in uno defuerit die suspecta riu
 lem. **E**t statim in cognita causa quasi cognitam pudoris exequeris
 iniuriam **V**ipera absentem requirit absentem uocat. et blando pro
 clamat sibilo. atque ubi aduentare comparem senserit. uenenum euo
 mit. reuerentiam marito deferens uerecundata nuptialem gratiam.

Tu mulier aduenientem de longinquo maritum contumelijs repell
Vipera mare p̄spectat · explorat iter coniugis · tu iniurijs viam
viro obstruis. **T**u litium moues venena nō reicis, **T**u coniugalis
amplexus tempore dirum virus exestuas · nec erubescis nuptias · nec
reuereris maritum · sed etiam tu vir, **P**ossumus etiam sic accipere
Depone tumorem cordis asperitatem morum · cum tibi secula vxor
occurrit. **P**ropelle indignationem cum blanda coniunx ad caritatē
puocat. **N**on es dominus sed maritus · non ancillam sortitus es sed
vxorem, **G**ubernatorem te deus esse voluit sexus inferioris non p̄
potentem. **R**ede studio vicem · rede amori gratiam. **V**ipera vene
num suum fundit · tu non potes duritiā mentis deponere · sed ha
bes naturalem rigorem · debes temperare eum contemplatione cōiugij
· reuerentia coniunctionis. **P**otest et sic. **N**olite querē viri alienū
thorum · nolite insidiari aliene copule. **G**raue ē adulterium nature
iniuria. **D**uos primum fecit deus · Adam et Euam · hoc est virum
et vxorem · et vxorem de viro · hoc est de costa adam. **E**t iussit ambigere
esse in vno corpore et in vno spiritu. **Q**uod vnum separas corpus
vnum spiritu diuidis nature adulteriū ē. **H**oc docet murene et vipe
re non iure generis · sed ardore libidinis experitus amplexus. **D**iscit
te o uiri · qui alienam permouere querit vxorem cuius serpentis sibi
asciscere contubernium. **C**ui etiam comparandus ipse serpenti sit ·
Festinat ad viperam que se ingremium viri non directo tramite ve
ritatis sed lubrico deuij amoris infundit. **F**estinat ad eam que vene
num suum resumit vt vipera que fert coniunctionis peracto mune
re venenum qđ euomuerat rursus haurire. **A**dultera enim vipera ē.
Non et salomon ait. **Q**ui qui fuerit temulentus cum per vinum
libido feruere consueuerit tanq̄ a colubri ictu extendit · et tanq̄ a con
nuta diffundit illi venenum. **E**t vt scias quia de adultera dixit ·
Oculi tui cum viderit alienam · os tuum loquet̄ peruersa. **N**ec quis
q̄ velut contraria posuisse nos credat · vt et ad bonum et ad malum
vipere huius exemplo vteremur · cum ad institutionem vtrunq̄ p̄
ficiat · si erubescamus aut fidem non exhibere dilecto cui exhibet ser
pens aut relinquentes escam cōiugij lubrica · et nocitura salutari
bus preferamus qđ facit qui cum serpente miscet. **¶** **E**t quia de
altitia cepimus sermone · sermonem subretere · quia vnusquisq̄

fratrem suum circumuenire et decipere nititur. et in nouas se fraudes
 componere. ut quem vi obtinere non potest circumscribat dolo. et fu-
 co quodam artis obducatur. Fraudulentum illud polyphi ingenium non
 preteribo. qui uadoso in litore petram nardum affigit ei. atque eius nebu-
 loso ingenio colorem subit. et simili specie terga obductus plurimum
 piscium sine ulla suspicionem fraudis allapsos dum nota non precauent
 et saxum opinantur. cassibus furtiue artis includit. et sinu quodam sue car-
 nis intercipit. **Sic** spontanea venit preda et talibus capit argumentis.
 qualia sunt eorum qui ingenium suum sepe commutant et diuersas nocē-
 di artes mouent ut singulorum mentes sensusque prement cum continen-
 tibus sint continentiam predicantes. in coitu intemperatum tanquam deuij
 ab studio castitatis et demersi intemperatim uolubris. eorum citius
 labunt dum declinare non norunt nec cauere quod noceat. dum grauior sit
 et magis noxia improbitas benignitatis obumbrata uelamine. **Et**
 ideo cauendi sunt. qui crines sue fraudis et brachia longe lateque di-
 spergunt uel specie induunt multiformem. **Et** isti enim polyphi sunt. nexu
 plurimos habentes. et callidorum ingeniorum uestigia. quibus irretire pos-
 sunt quicquid in scopulos sue fraudis inciderit. **Cancer** quod quis tibi gratia
 prestigias struit. **Namque** et ipse ostreo delectatur. et carnes eius epulum sibi
 querit. **Sed** quia ut appetens cibi. ita prospiciens periculi est. quoniam diffi-
 cilis est uenatio tum periculosa difficilis quia testis validioribus esca includit
Nam uelut muris quibusdam mollitie carnis precepti imperiali interpre-
 nata munuit. quam medio testarum quodam sinu cacauo nutrit ac fouet. et
 quasi in quodam ualle diffundit **Et** ideo cassa omnia sunt temptamenta cancri quod ape-
 rire clausum ostreum nulla ui potest. et periculosum est si chelas eius includat ad
 argumenta confugit. et insidias noua fraude molitur. **Itaque** quia omnia genera
 delectatione mulcent. explorat siquando ostreum in remotis ab omni uento
 locis contra solis radios dipticum illum suum aperiat. et reseret claustra te-
 starum ut libero aere uisceris sui uoluptatem quandam capiat et tunc dactulo
 calculum immittens impedit conclusionem ostrei. ac sic aperta claustra re-
 peries tuto inserit chelas. uisceraque interna depascit. **Sunt** igitur homines
 qui cancri usus in aliene usus circumscriptionis irrepant et infirmitatem prope
 uirtutis astu quodam suffulciunt. fratri dolum necant et alteri pascantur eru-
 nam **Tu** autem prope esto contentus. et aliena te damna non pascant **Bonus**
 cibus est simplicitas innocentie sue bona habens insidiari nescit.

alienis. nec auaricie facibus inardescit. cui lucrum omne ad virtute
dispendiū est. ad cupiditatem incendiū. Et ideo beata ē. si bona sua
nouerit cum veritate paupertas et omnibz pferēda thesauris. quia
melior est exiguum cū timore dei. qm̄ thesauri magni sine timore dei.
Quātum ē enī qd hominē alat. aut si queris qd etiā alijs abundet ad
gratiā. id qd non multū ē. Melior ē enī hospitalitas in holeribz cum
grā. qm̄ vituloz pinguiū cū discordia. **V**tamur ergo ingenio ad q
rendā gratiā et salutē tuendā. non ad alienā circūscribēdā innocētiā
Licet nobis vti exemplis maritimis ad pfectū nr̄e salutis non ad
alienū piculū. **E**chinū animal exiguū. vile ac despicabile mari-
timū loquor. plerunqz in rex fute tēpestatis. aut tranqllitatis annūti
solet eē nauigātibz. Deniqz cū pcellā v̄etoz p̄senserit calculū validū
arripit eūqz velut saburrā vehit. et tanqz anchorā trahit ne excutiat
fluctibus. **I**taqz non suis se librat viribz. sed alieno stabilit et regit
p̄dere. **Q**uo indicio naute. velut signū fute p̄urbationis capessūt
et sibi p̄cauent ne eos imparatos impuisus t̄bo inueniat. **Q**ui ma-
thematicz. q astrologus. q ve chaldez. p̄c̄ sicez cursus. sic celi motz
et signa sph̄ndere. **Q**uo ingenio ista collegit q̄ doctore percepit.
Quis ei fuit tanti interpret̄ auguriy. **S**epe homines cōfusiōz aeris
vidēt et sepe fallunt. qd plerunqz eā sine tēpestate discutiāt. echinus
nō fallit. echinū nequaqz sua signa p̄tereūt. **V**n̄ exiguo animali tā
ta sciētia. vt futa p̄nunciē. **Q**uo magis in eo nihil ē. q̄ tantā possit
habere prudentiā. **C**rede qd p̄ indulgentiā dei. rerū ominū creatorē
id qd p̄sciētie huiz munz acceperit. **E**tenī si fenū deū sic vestit vt mi-
rem. si pascit volatilia. si parauit cornu escā. pulli enī ei ad deū cla-
māt. si mulieribus dedit texture sapiētiā. si araneā q̄ tā subtilit̄ ac do-
cte calles suspendit in foribus sapiētie nō relinquit immunē. si ip̄e
virtutē equo dedit et soluit de ceruice ei formidinē. vt exeat in cāpo
vt occurrēs regibz irrideat odoret ballū eminē exciteē sono tube. **S**i
hec irrationabilia pleraz et alia insensibilia. vt fenū vt lilia repleuit
sue dispositione sapiētie. qd dubitamz qd etiā i echinū contulerit huiz
grā p̄sciētie. **N**ihil enī in exēplo ratū. nihil dissimulatū reliqt. oīa
videt q̄ pascit oīa. oīa replet sapiētia. q̄ oīa in sapiētia fecit. vt scriptū
ē. **E**t ideo si echinū visitationis sue exortē nō p̄termisit. si eū cōsiderat
et futuroz informat indicijs tua nō cōsiderat. **I**mmo vero cōsiderat

sicut testat̄ eī diuina sapientia dices, **S**i respicit volatilia. si pascit
 illa. nō ne vos pluris estis illis? **S**i fenū agri qđ hodie ē. et cras ī di
 banū mittit̄. de? sic vestit. quātomagis vos minime fidei? **A**n ve
 ro sine qđā dote nate mane piscib? etiā illā putam? gratiā. qđ vnū
 qđq; gen? pisciū p̄scripta sibi domicilia habet. que sui generis. null?
 excedat nō incurset alien? **Q**uis geometra his diuisit habitacula
 nullis rūpenda tēporib? **S**ed geometrā audiui? thalassometram
 nūq; audiui?. **E**t tamē pisces mēsurā suā norūt nō muris vrbū
 portisq; p̄scriptā. nō edificijs domoz. nō agroz finib? limitatā. s; mē
 surā eī. qđ oporteat vt tantū satis sit vnicuiq; qntū ad vsū habūdet
 nō qntū auuiditas qđā īmoderata sibi vindicet **L**ex qđā nate ē tātū
 qre qntū efficiat ad victū. et alimentoz mō sorte censere pat̄monij.
Noc gen? pisciū ī illo sinu maris alti? et gignit? illud ī alio. **D**eni
 q; nō reperies cōfusa gna pisciū. s; qđ hic habūdat alibi deē. **I**te? ille
 sin? maris cefalos alit. lupos ille. ille saxalites. locustas ali?. **N**ō est
 libera vagādi potestas. nec tam̄ in̄clusa montib? copia aut fluiū?
 in̄clabentib? transt? īpedit?. s; vsus nate īpressus tāq; pate finib?
 vnūquēq; se retinere. et vlt̄ incolas p̄dire facit suspectū. **A**t nobis
 longe alia sententia mutare exilio domos incolaz fastidio teneri. ad
 uenaz captare gratiā trāsserre terminos p̄petuos qđ posuerūt pat̄g
 nr̄i. agz ad agz iūgē. domū ad domū. **D**efecit terra hominib?. s̄nūt
 et maria. **R**ursus p̄ singuloz libidine inciōit̄ terra. mare infūdit̄. vt
 īsulas faciāt vt possideāt freta spacia maris sibi v̄dicāt. iuē mācipij
 pisciū q̄ iura sic vernaculoz cōdicōe seruicij sibi subiecta omemorāt
Iste īquit sin? maris me?. ille alteri?. diuidūt elemēta sicut potētēz
 his ī fructib? ostree nutunt̄. his ī viuatio piscis īcludit̄ luxurie. nec
 mare efficit nisi apothecas habeāt ostreaz **I**taq; etates eaz numerāt
 et pisciū receptacula instruūt. ne cōuiuū diuitis mare nō possit im
 pleri. **N**am vicini nomē qb? audiūt aurib?. qb? ocul' intuent̄ pos
 sessiones eoz. quēadmodū noctes diesq; excogitāt vt aliqđ p̄ximi au
 ferāt. **N**unqđ soli inhabitabitis sup̄ terrā? **C**lamat p̄pheta? **C**og
 noscit̄ hec dñs. vindicte reseruat **Q**uātū aliena a piscib? auuiditatis
 rapina **I**lli natealia capiāt secreta et vlt̄ orbis terraz terminos mare
 norūt. qđ nulle in̄pōlāt infule nec tra. aliq; in̄tiacet vel vlt̄eri? vlla
 sit posita **I**llic igit̄ vbi diffusū late mare omē spectādi vsū vtilitati?

gratiam nauigandi intercludit audaciam cōdere se ferunt cetera illa
impressa genera piscium equalia montibus corpora ut tradiderunt
nobis. qui videre potuerunt. illic quietum eum exigunt. discreta ab
insulis et ab omni maritimarum urbium contagijs separata. **I**n
suas regiones et habitacula distributa. manent in his inoffenso ui
cinorum limite nec vago transitu mutationes querunt locorum.
sed tanquam patrium solum diligunt. et in his immorari dulce arbitran
tur. **Q**ue ideo elegerunt ut solitariam vitam remota possint arbi
trorum interpellatione transigere. Sunt tamen aliqua genera piscium
que non ingenij facilitate loca mutant. sed fouendi partus necessita
te quem oportuno atque legitimo procurantes tempore ex plurimis locis
a diuerso maris sinu innumeri velut communi consilio conuen
ientes cōiuncto agmine aqilonis flatu petunt. et ad illud septentrio
narium mare piscium quadam nature lege contendunt. **D**icas si
ascendentes videas reuma quoddam esse. **I**ta prouent fluctusque in
terferant per pontidem in euinum portum violento impetu pro
fluentes. **Q**uis piscibus hec annunciat loca precepta tempora et
Quis tribuit dispositionem viandi comitandi ordinem metas. et
tempora reuertendi et **H**omines sunt imperatorem habent cuius ex
pectant imperium. procedit tessera proponuntur edicta prouincialibus
ut conueniant. tribunis militum littere diriguntur. dies statuitur. et
plerique ad dies statutos occurrere non queunt. **Q**uis imperator pi
scibus precepta dedit et **Q**uis doctor hanc tribuit disciplinam et **Q**ui
metatores itinera disponunt et **Q**ui duces iter dirigunt. ut nullus
desit occursum. **S**ed agnosco quis ille sit imperator. qui ordinatione
diuina sensibus vniuersorum suum infundat imperium. qui tacite
mutis animantibus naturalis discipline ordinem tribuat. nec solum
magna penetret. sed etiam per minima queque se fundat. **D**iuine legi
piscis obsequitur. et homines contradicunt. **P**iscis sollempniter obit
mandata celestia **A**n contemptibilis tibi videtur qui mutus est rati
onisque expertus et **S**ed vide ne tu tibi magis incipias esse contemptu. si
irrationabili irrationabilior deprehendaris. **Q**uis autem rationa
bilis hoc piscium transitu. cuius rationem quidem verbis non ex
plicat sed factis loquitur et **P**ergunt etiam estatis tempore ad fretum
pontis eo quod reliquo maris sinu hic sinus dulcior sit. **N**on enim tam

diu sol ei freto quamdiu ceteris immoratur. ea que fit causa ut non
 omnē aquam exhauriat que dulcis atq; potabilis sit. **Q**uis autem
 ignoret qđ etiam ea que maritima sunt aquis plerunq; dulcibus de
 lectentur. **D**eniq; dum flumina sequunt et ad superiora ascendunt
 frequenter alieni pisces generis capiuntur in fluuijs. **C**um hec igit
 causa pontum illis faciat gratiorem. vel qđ estus temperet sollempnif
 illic flatus aquilonis. tum oportuniorem ceteris iudicant. in quo et
 partus possint generare pprios enutrire. qđ teneri fetus laborem alie
 ne regionis ferre vix possint quos illic fouet aeris blanda clementia
Itag; peracto munere omnes simul eo quo venerant agmine reuer
 tuntur. **Q**ue nam ista sit ratio consideremus. **O**biectus est ponti
 sinus boree ceterorumq; ventorum violentissimis flatibus. **V**nde
 grauis illic procella furit et tempestates mouentur ita ut de p̄fundo
 harena versatur. **C**uius rei fluctus harenosus indicio est. qui vento
 rum motu insurgens altius. tum pondere granior. haud dubie nō
 solum nauigantibus sed etiam maritimis ipsis animantibus intol
 lerabilis habeat. **A**ccedit autem illud. qđ cum plurima et maxima
 ponto flumina misceantur. cum hiberno tempore sinus ipse frigidi
 or e torrentium rigescat allapsu. **P**ropterea enī pisces tanq; arbitrij
 fluentorum estate illic ad spirantis aure clementiam tractare consue
 runt. cuius amenitate perfuncti rursus hiemis aspera declinare con
 tendit. et septentrionalis plage seua fugientes. in reliquos se sinus
 conferunt. in quibus aut ventorū mollior sit placiditas aut soleat
 solis vernare temperies. **N**ouit igit piscis pariendi tempus. qđ p̄
 magno misterio dixit salomonis sapientia. **N**ouit tempus eundi
 atq; redeundi. **N**ouit tempus perfuctionis et lactantionis et nouit
 ut queat falli. quia non rationis estimatione et disputationis argu
 mento utitur sed inspirationis nature. que vera est magistra picta
 tis. **D**eniq; omnes animantes scriptura habent pariendi tempora. **h**omo
 solus indiscreta atq; confusa. **R**eliqua genera clementia tēpo
 ris querunt. mulieres sole partus suos iclementer effundunt **V**aga
 enim et temperans libido generandi vagam pariendi etatem exhi
 bet. **P**iscis tanta maria transmittit ut utilitatem aliquam generi suo
 querant. nos quoq; diffusa equora transfretamus. **S**ed quanto
 honestius. qđ successionis amore quā qđ pecunie auuiditate suscipit

Deniq; illis ad pietatem nobis ad questum transmissio deputatur.
Illi sobolem preferunt omnibus mercibus cariorem. nos mercem
longe imparem ad periculi vicē misera lucri cupidine reportamus.
Itaq; illi patriam repetunt nos delinquimus. illis natando incre-
mentum generis acquiritur. nobis minui navigando. Quis igit
neget diuinitus illis infusum ingenium esse huiusmodi atq; virtu-
tem cum videat illos ad aquilonem tam sollemnem obeunde fecun-
ditatis peregrinationem viuaci ingenio componere. alios in exiguo
corpore tantum validitatis assumere. vt maximas nauium plenis
currentes velis in medijs fluctibus sistant. sicut breuis pisciculus.
echinus tanta facilitate memoratur nauem ingentē statuere. vt qua-
si radicatum mari herere videas nec moueri. Aliquantū enim
immobilem seruat. An et huic putas sine creatoris munere tantum
potuisse suppetere virtutis. Quid gladios loquar. aut ferras. aut
canes maritimos. aut balenas tigenas. Quid etiam aculeum tur-
turis centrum et hoc mortue. Sic enim vipere os si quis calcauerit
recens dumtaxat grauius qm̄ venenum nocere perhibetur. et imme-
dicabile vulnus serpere. Ita etiam turtur aculeo suo mortua. plus
qm̄ viua periculi afferre memoratur. Lepusculus quoq; timidum
animal in terris. in mari formidabile. citam et que non facile possit
aufferri corruptelam inuehit. Voluit enī te creator nec in mari satis
ab insidiantibus esse securum. vt ppter pauca que noceant. quasi in
excubijs positus arma fidei semper. et scuto deuotionis accinctus a
domino tuo debeas salutis sperare presidium.

Veniamus atlanticum mare. Quam ingentia illic et infini-
te magnitudinis cete que siq̄ndo supernatāt fluctib; ad nataē
mare insulas putes. mōtes altissimos sūmis ad celū verticib; emine-
que non inacta nec litoribus. sed in atlantici maris profundo fe-
runtur videri. vt eorum conspectu naute a nauigandi in illis locis
presumptione reuocentur nec secreta elementorum adire sine sup̄me
mortis timore vsurpent. Sed iam assurgamus ipsi de profundo
maris. et aliquantulum sermo noster emergat. atq; ad superiora se
subrigat. spectemus ea que vsitata multis et plena sunt gratie. quos

moso aqua in salis vertatur soliditatem. ut ferro sepe cedatur. quod
 de brittanis salibus nihil mirum. **Q**ui speciem marmoris validi
 et de metalli niveo candore resplendent salubres corpori cibo et potui
 nimis grati quomodo etiam non indecorus lapis corallium in mari herba
 sit. si in aerem transferat lapidis firmitate solidetur. **U**nde etiam
 hostreis preciosissimam margaritam. natura infixit. quomodo eam
 maris aqua in tam molli carne solidauerit. **Q**ue difficile apud re-
 ges inveniuntur. ea in littoribus quasi vilia iacent vulgo et in sa-
 xis asperis et cautibus colliguntur. **A**urum etiam vellus aqua nu-
 trit. et lanam immemorati speciem metalli gignunt littora. cuius co-
 lorem nullus adhuc eorum qui fucus diuersis obducunt vellera imi-
 tari potuit adeo nature maritimae gratiam humana implere nescit
 industria. **S**cimus quia sollicitudine vellera ouium etiam minus
 pretiosa curentur. sint licet optima nequaquam tamen his fucus inna-
 scitur. **H**ic naturalis color est. quem nullus adhuc fucus equauit
Hoc quoque piscis est vellus sed et ipsi murices qui insigne dant regium
 sunt maritimi. et que pratorum gratia. vel hortorum amenitas po-
 test cerulei maris equiparare picturam. vel aurum licet in pratis flo-
 res refulgeant. **A**uri quoque fulgorem in mari lana resplendet. et
 illi cito marcescunt ista diu durata seruatur **L**ilia in hortis eminus
 nitent vela in nauibus. **H**ic odor. illic ventus aspirat. **Q**ue utili-
 tas in folio. **I**n nauibus quanta commertia. **L**ilia suauitatem
 narium vela hominum salutem inuehunt. **A**dde pisces salientes
 et delphinas lucentes. adde rauco sonantes fluctus murmure. adice
 currentes naues ad littora. vel de littoribus exeuntes. ut cum e car-
 ceribus mittuntur quadrigae. quanto studio spectantium et amore cer-
 tatur. **E**quus tamen inuanum currit. non inuanum nauigia. ille
 inuanum quia vacuus. ista ad utilitatem quasi plena frumenti
Quis his gratius. que non verberare agunt. sed vectorum spiramine
 ubi nemo refragatur. sed omnes fautores sunt. ubi nemo vincitur.
 quicumque peruenerit. sed omnes pupes que perfecte fuerint coronantur
 ubi palma merces salutis victoria precium regressionis est. **Q**ua
 etiam distat inter directos cursus ac reflexos. **I**sti perpetuantur. hi
 resoluuntur. **A**diunge remigijs contexta littora. quibus vexillum
 exeundi aura de celo est. **I**tago aurige plausum inanem referunt. hi

soluunt vota seruati. **Q**uid de iona dignum loquar. quem cetus ex
cepit ad vitam reddidit ad prophetandi gratiam. **E**mendauit aqua
quem terrena deflexerant. psallebat in utero ceti. qui merebat in tri-
Et ut utriusq; redemptio non pretereatur elementi. terrarum salu-
in mari ante precessit. quia signum filij hominis signum ione. Sic
iste in utero ceti. sic hiesus in corde terre in uteri medio. **M**aus ta-
men in mari pietatis exemplum. qm̄ exceperunt pisces quem homi-
nes refutarunt. et quem homines crucifixerunt pisces seruauerunt.
Petrus quoq; in mari tituabat. sed non labebatur. et confessus in
fluctibus quem negauit in terris. **A**taq; illic quasi deuotus. manu
apprehenditur. hic quasi oblitus aspectu censorio conuenitur. **S**ed
iam rogemus dominum. ut sermo noster quasi ionas eiciatur in
ram. ne diutius in salo fluctuet. **E**t bene iam exiuit cucurbita. que
obumbret nos a malis nostris. sed et ipsa procedente sole arefacta
admonet requiescendum. ne in terra estuare incipiamus ingenio.
Et nobis etiam verba deficiant. **C**erte plusq; niuiuitis data est in
aquis remissio peccatorum. **E**t cum paululum conticuissem iterum
sermonem adorsus aio. **S**e^r. **F**ugerat nos fratres. sic.

FVgerat nos fratres dilectissimi necessaria de natura auium
disputatio . et sermo huiusmodi nobis cum ipsis auibus euo
lauerat, Fit enim natura quadam ut hi qui aliquid intuentur vel
dicendo exprimere volunt eorum qualitate q̄ vel intuent̄ vel loquunt̄
assumant ut et cum pigrioribus immoremur et cum velocibus celeri
rapiamur aspectu . stilo quoq; aut tardiore utamur aut rapidiore
itaq; dum caueo ne mari demersa pretereant et aquis opta me late
ant effugit omne volatile quia dum indignatos imos gurgites scru
tor acrios non respexi volatus nec umbre saltem penne me prepetis
reclinauit que in aquis relucere potuit . verum vbi omne negotiū
expeditum putauit et absolutum esse me credidi et diem quintum cō
summatum arbitratus sum . venit in mentem auium que cum eunt
cubitum quasi pacto lete munere ethera cantu mulcere consuerūt qđ
velut solēmiter surgente et occidente die instaurare consueuerunt ut
decurſi vel adoriendi nocturni iuxta ac diuturni tempis laudes suo
referant creatori . **M**agnū igit̄ incentiuū excitande nobis deuotio
nis amiseram . **Q**uis enim sensū hominis gerens non erubescat sine
psalmodum celebritate diem claudere cū etiam minutissime aues so
lemni deuotione et dulci carmine ortus dieꝝ ac noctium psequant̄ &
Redat i^r nobis volaticus sermo qui pene fuerat ex oculis elapsus et aq̄
le modo alta petens volatus suos obduxerat nubibus nisi qđ oculos
abluti aqua dum de gurgite leuamus ad celū speculati vacuū aeris
volatibus ferri ad necessitatem stili putaui mus eē reuocandū Eritis
vos iudices qui estis aucupes verbi . vtrum consultus euolasset an
utiliter in vestra retia sit relapsus . **N**ec vereor ne fastidium nobis
obrepat in volatilib; requirendis quod non obrepsit in gurgitib;
perscrutandis aut aliquis nobis in disputatione obdormiat cū pos
sit auium cantibus excitari s; pfecto qui inter mutos pisces vigila
uerat nō dubito qđ inter canoras aues somnū sentire possit quī tali
ad vigilandum gratia prouocetur . neque vero vile putetur qđ po
tuit pretercire cum sit tercia pars in animantibus creature . tria enī
genera animantium esse nō dubium ē . terrenum . volatile . aquatile
Deniq; sic scriptum ē **P**roducant aque reptilia animarum viuen
tium secundum genus et volatilia volantia sup terram secus firma
mentū celi s; gen; . **R**euocem̄ ad superiora sicut obliuiosi viatores

qui cum inconsulto preterierint in sua reuertentes vestigia. in curie
 sue multo repetito itineris labore suscipiunt. est tamen etiam bonus
 viator qui dispendium regressionis reliqui itineris compendiosa ce-
 leritate compenset ut mihi faciendum arbitror. maxime cum de au-
 ibus sermo sit. que solent oculos hominum volatus operatione pre-
 stringere. **Q**uid enim conuenit in his demorari in quibus celeritas
 placere consuevit? **A**uius igitur atque inusitatus in tali genere scriptio-
 nis sermo noster canoris auibus resonet ac resultet. **U**nde mihi
 cingea carmina que etiam sub graui mortis imminentis terrore dele-
 ctantur? **U**nde mihi illos naturalis modulos cantilene quibus etiam
 paludes sonore cantus edunt dulcissimi suauitem? **U**nde mihi psi-
 taci voces dulcedoque merularum. utinam saltem luscinia canat que
 dormientem de somno excitet. **E**a enim auis signare solet diei surgē-
 tis exortum. et effusionem diluculo referre leticiam tantum si illorum
 suauitas deest. sunt gementes turtures et rauce columbe tum etiam
 cornix plena voce pluuiam vocat. unde rurale auiarium sermone
 quo possumus scientia quam nos rustici docuerunt persequamur?
Et quomodo de aquatibus et reptilibus diximus arduum est ut subito
 ad aues celi sermo noster ascendat. et ideo de his auibus prius dicam
 que circa aquas maris fluminumque versantur cum quibus possumus emergere.
Itaque ab alcyone sermonem adoriamur. **E**st ea auis maritima
 que in littoribus fetus suos edere solet ita ut in barenis oua de-
 ponat medio fere hiemis. nam id temporis fouendis habet deputatum
 partibus. quando maxime insurgit mari littoribusque vehementior
 fluctus illiditur. quo magis repetine placiditatis solemnitate. auis
 huius elucet gratia. **N**amque ubi undosum fuerit mare positus ovis
 subito miscescit. et omnes cadunt ventorum procelle. flatibusque aurarum
 quiescunt. ac placitum ventis stat mare. donec oua fouet alcion sua
Septem autem dies fetus sunt. quibus decursis educit pullos. fetusque
 absoluit. et ilico alios quoque septem adiungit dies. quibus enutriet
 partus suos donec incipiant adulescere. **N**ec mireris tam exiguum nu-
 trimenti tempus. cum absolutio fetuum. tam paucorum dierum sit.
Tantam autem gratiam minuscula auis diuinitus indultam habet
 ut hos quatuordecim dies. nautici presumpte serenitatis dies obser-
 uent. quos et alcionidas vocant. **Q**uibus nullos motus procellose

tempestatis horrescāt. **C** Nonne vos pascere pluris estis ait dom-
 nus. **S**i igitur avis minuscule cōtemplatione insurgit mare et rapēte
 comprimit. atq; aspera hiemis inter graues procellas tempestatesq;
 ventoz detergit. celi nubila fluctusq; componit; elementis omnib;
 subito infusa tranquillitas quantum presumere debeas o homo. ad
 imaginem dei factus agnoscis. si tamen auicula istius fidem. studio
 deuotionis imiteris. illa tempestates videns insurgere seuire vētos
 inter hiberni seuia. nō reuocatur neq; reflectitur; h; impellitur. deniq;
 in littore sua oua constituit vbi ea relabente fluctu madida. adhuc
 harena suscipiat; nec insurgentes fluctus. quos immurmurare atq; al-
 labi videat reformidat. **E**t ne putes q; ouozum videatur habere cō-
 tēptum. continuo vbi deposuerit oua nidificiat; et suos partus cor-
 pore fouet. nec salutē pprie alluuiōnem littoris ptimescit. h; secura de-
 ozi grā ventis se committit et fluctibus. et parum est hoc. **A**diungit
 totidem alios ad nutriendum dies. nec interim turbata tot diebus
 infidi maris tranquillitatē veretur. temptatq; meritum suū nature
 iam solemnitate fundatum. **E**t teneros ferus non latibulis aliq;bus
 abscondit. aut tectis. nec includit cauernis. sed nudo et rigēti omittit
 salo. nec defēdet a frigore. h; diuino votu quo magis cetera despiciat
 tutiores fore existimat. **Q**uis nostrū paruulos suos nō vestimentis
 regat tectisq; abscondat; **Q**uis nō claudat eos septis cubiculorum;
Quis non ita diligenter vndiq; fenestras obstruat; ne qua possit
 aura penetrare; **M**erito quos tam sollicitē induimus ac fouemus.
 exuimus eos clementie celestis in volucro. **A**lcion vero quos nudos
 proicit eos diuino vestit indumēto. **N**ec vos preteribo mergi q;bus
 ab assiduitate mergendi nomen hoc hesit. quomodo sepe mergentes
 aurarum signa colligitis. et preuidentes futuram tempestatem ppe
 medio reuolatis ex equore ad littorum tuta cū clamore extenditis;
Quomodo etiam fulice que maritimo delectantur pfuno. refugiē-
 tes posteaquam presenseritis commotionē maris inuado luditis;
 ipsa ardua que paludibus inherere consuevit. notas deserit sedes.
 imbres q; formidans super nubes volat. vt procellas nubiū sentire
 non possit. **C** Consideremus volucres maris quemadmodum imi-
 nentem ventozum motu. ad tutiora et tunc temporis dulciora sibi
 stagna se conferant. atque in abscondito terrarum sinu. incognita

sibi alimenta rimentur. **N**octurnas autem quis non miretur ex-
cubias anserum qui vigilias suas etiã cantus assiduitate testantur
Deniq; eo etiam romana capitolia a gallo hoste seruarunt. Merito
illis debes roma quod regnas. di tui dormitabãt. vigilabãt anseres
Ideo illis dieb; anseri sacrificas et nõ ioui. Cedunt enim di vestri
anseribus a quibus se sciunt esse defensos. et ne ipsi ab hoste capentur
Pulcre autem post descriptionẽ piscium. de his auib; que assuete
sunt aquis sermo successit; quia et ipse similiter vsu natãdi et mu-
nere delectantur. Vnde prima cognatio videtur auibus istis esse cũ
piscibus. quoniam natandi quoddã commune videtur vtriq; ge-
neri esse consortium. Secunda quoq; cognitio. omnibus auibus et
piscibus est. eo q; volantis vsus species sit natantis. Sicut enĩ aq;
natando piscis incidit. ita auis aerem volatu celeri secat atq; vtriq;
generi similiter caude suppetit alarumq; remigium vt pisces ad p̄ora
se alis subrigant. atq; ad vltiora procedant; caude q; gubernaculo
vel quo velint facile se cõuertant vel impetu quoddã e regione
iter suum dirigant. Aues quoq; aerì volatibus suis velut aquis
innatant et quasi quedam extendunt brachia. cauda quoq; se vel
ad superiora subrigunt vel ad inferiora demergunt. Vnde quoniam
in nonnullis. idem vsus et species. ideo de aquis vtriusq; generis.
natiuitas diuina. preceptione processit. **D**ixit enim de; p̄ducant
aque reptilia animarum viuentium secundum genus. et volatilia
volantia secus firmamentum celi secundum genus suum. Non im-
merito igitur quia de aquis genus vtrunq; producit. natandi p̄-
prietas vtriusq; suppetit. Sane cum et coluber lubricus omnes q;
serpentes. Ideo enim serpenti est nomen inditum. quia non possunt
ambulare s; serpere. **D**racones quoq; simili modo pisces pleriq;
sine pedibus sunt; nullum auium gen; officio pedum caret; quia
omnib; victus e terris. et ideo pedum munere fulciuntur quia hui;
modi ad escam querendam indigent ministerio. Itaq; alie volucres
vnguibus arman; ad raptum vt accipitres. vt aquile. que rapinã
venationis exercent. alie vel ad incedẽdum sibi parandum vsu mi-
nisterioq; vtuntur accomodo. Vnũ nomẽ autẽ auium s; genera diuersa
Que quis possit. aut memoria. aut cognitione comprehendere.

Vnt itaq; aues que carne vescuntur. Ideo his vngues aspi

propter insidias explorandi . curuatum atq; acutum os . velox vola-
rus quoniam rapto viuunt . vt possint facile corripere predam qua
secuntur propere . vel ore . vel unguibus euiscerare .

Vnt etiam aues que reperto nascuntur semine , Alie diuerso
et fortuito cibo . Est etia diuersitas copularu quaru gra caret
fere que intendut rapinis . Nam propter auuiditate predandi de nec
ipsis intra se conuenit et ideo declinant sui coplam . Refugit enim
auaricia consortium plurimorum . deinde coniunctio plurimorum
facile ipsa se proderet . His ergo auibus nihil est copulatorium .
preter iugale consortium Ergo aquilis accipitribusq; hic vsus vite
Contra vero palumbes grues sturni corui atq; cornices etiam turdi
gaudent plurimoru conexione . Alia quoq; auium genera enchoria
que manent in locis semper . alia aduenticia que obeunt regiones
alias et peracta hieme reuertuntur .

Vnt que hieme redeunt . estate peregrinantur a nobis . siue q
alia hiemis tempore ad calidiora se coferant siue q plerag rur
l estate in his locis exigant . que ameniora nouerit . Turdi deniq;
autumni fine hiemis confinio . qsi exacta estate se requirunt . qbus
nos in hospitali immanitate molim insidias . et diuerso genere nuc
infida decipula decipere nuc visco eos fallere . nunc laqueis eos cap-
tare contendimus .

QIconie reditus . vexillum veris attollit . grues qui alta petut
amat frequeter peregrinari . alie aues ad manu se subiciut et
mense herli assuescunt tactuq; mulcentur . Alie reformidant . alie
eisdem quib; homines domicilijs delectantur . alie secretam in deser-
tis vitam diligunt que reliquedi sibi videt difficultatem . libertatis
amore compeffant . Alie vocibus obstrepunt . Alie canoro delctatur
suauiq; modulamine . Quedam ex natura . Alie ex institutione
diuersarum vocum obloquuntur discrimine . vt hominem putes lo-
cutum fuisse . cu locuta sit auis . quam dulcis merularum q expressa
vox phitaci est . Sunt etiam alie simplices vt columbe . alie astute
vt perdices . gallus iactantior . paus speciosior . Sunt etiam vite
in auib; et operu diuersitates . vt alie ament in commune consulere
et collatis viribus velut quandam curare rempublicam . et tanq;
sub rege viuere . Alie sibi quisq; prospicere imperium recusare . et

si capiuntur indigno velint exire seruitio. **A**b his igitur ordina-
mur qui nostro vsu imitatione ceciderunt. In illis enim pollicia quedam
et militia naturalis in nobis coacta atque seruilis quam iniussi et vo-
luntario vsu. **G**rues in nocte sollicitam exercent custodiam dispo-
sitos vigilas eternas et ceteris consortibus generis quiescentibus. alie
circueunt et explorant. nequa insidie parte temptentur. atque omnem
deferunt impigro sui vigore tutelam. **P**ost ubi vigiliarum fuit tempus
impletum perfundata munere in somnum se premissis clangore com-
ponit. ut exeret dormientem. cui vicem muneris traditura est.

At illa volens suscipit sorte nec vsu nostro inuita et pigriori so-
no renuntiat. sed impigre suis excutitur e stratis vice exequit. et quam
accepit gratiam pari cura atque officio representat. **I**deo nulla discre-
tio quia deuotio naturalis. ideo tuta custodia. quia voluntas libera.
Nunc etiam volantes ordinem seruant. et hac moderatiōe omnem
laborem alleuant ut per vices fugant duci sui muneri. **P**recedit enim
vna ceteris prestituto sibi tempore et quasi ante signa precurrit. de-
inde conuertitur et sequenti sorte ducendi agminis cedit. **Q**uid hoc
pulchrius et laborem omnibus et honorem esse commune. nec paucis
arrogari potentiam. sed quasi in omnes voluntaria sorte transferri et
antique hoc reipublice munus. et instar hoc libere civitatis est. **S**ic a
principio acceptam a natura exemplo auum polliciam homines ex-
ercere ceperunt. ut communis esset labor. communis dignitas per
vices singuli partiri. curas discerent obsequia imperiaque diuidere. s-
nemo esset honoris exors. nullus immunis laboris. hic erat pulcher-
rimus rerum status. nec insolenscebat quisquam perpetua potestate
nec diuturno seruitio frangebatur. quia et sine inuidia erat. ordine
muneris et temporis moderatione delata promotio. et tollerabilior
videbatur communi cauebat custodia. **N**emo audebat alium serui-
tio premere cui sibi successuri in honorem mutua foret subeunda
fastigia. nemini labor grauis quem dignitas secutura releuaret. sed
postquam dominandi libido vendicare cepit indebitas et susceptas
nolle deponere potestates. postquam militia non ius commune
cepit esse sed seruitus. postquam non ordo factus est suscipiende.
potentie sed studiū vendicande cepit etiam ipsa laboris fundio durius sustineri.
et que non ex voluntaria cito locum relinquunt incurie. s- homines que

inuit: subeunt vigiliarum munia • quam egre vn̄quisq; in castris
 piculū excubat. qđ tuendū sibi regali preceptione committit. p̄poni
 tur pena desidie et tamē plerunq; obrepit in curia nō seruantur ex
 cubie. **N**ecessitas enim que inuito imponit obsequiū. affert plerūq;
 fastidium. **N**ihil est enim tam facile quod non habet difficultatem
 quod facias inuitus. **E**rgo et iugis labor auerit affectū. et cōtinua
 ac diuturna potentia gignit insolentiā. **Q**uem inuenias hominū
 qui sponte deponat imperium et ducatus sui ponat insigne. fiatq;
 volens numero postrem⁹ exp̄rimo. **E**t nos autem nō solum de primo
 h̄etiam de medio. sepe conscendimus. et primos discubitus in cōui-
 uio vendicam⁹ ac si semel delatum fuerit. volum⁹ esse perpetuum.
Ideo inter grues equinimitas in laboribus est. humilitas in potesta-
 tibus. **A**mmonentur vt exerceant custodia vices. non ammonent̄
 vt de potestate decedant. quia ibi naturalis quies somni interpellē-
 da. hic voluntarie sedulitatis gratia prestolanda est. **C**iconias fe-
 rūt collecto agmine p̄ficisci si q̄ pergendū putant. et simul pleriq;
 circa orientem locis inuehi. et quasi tessera militari. pariter omnes
 moueri. **E**xercitum credas cum signis suis pergere sicut auis
 viandi comitandiq; et p̄eundi ordinem seruant. **C**oturnices
 autem deducunt eas ac dirigunt. et velut quibusdam turmis stipa-
 tricibus p̄sequuntur. adeo. vt adiumenta quedam bellantib; ad
 uersus inimicas aues conferre credantur. et p̄p̄iis periculis bella
 aliena suscipere. **C**uius rei inditium est. quia mille per interuallum
 aliquo temporis residere in illis locis reperiuntur et quia cum vul-
 neribus reuertentes. manifesta quadam sāguinis sui voce ceterisq;
 loquuntur indicijs grauium se certaminum subisse conflictū.

Quis igitur illis penā desertionis indixit. quis derelictę militie
 supplicia p̄scripsit formidulosa. vt nlla p̄sequēdis hospitalib;
 turmis subtrahere sese nitat̄. h̄ certatum omnes deductionis munere
 officioq; fungantur. **D**iscant homines hospitalia seruare iura. et
 ex auib; congnoſcant. quid religionis hospitibus sit deferendum
 que obsequia deputanda. **A**uib; cornices etiam pericula sua ne-
 gare non soleant. **H**is igitur nos ianua claudim⁹. q̄b; aues etiā
 anias suas offerūt et quos ille s̄ortio p̄secūt̄ discrimis eos tecti p̄hi-
 bemus hospitio. **Q**uorum gratia ille bella suscipiunt. his nos bella

frequenter inferim?

Mentior si non causa sodomitani hec fuit supplicij . aut egypti? furor genti hospite eum bellū conatur inferre hospitalitatis penas infide naufragio plebis exsoluit. Quam vero rationabiliū excedat pietatem aut prudentiam huius auis clementia considerandum . quoniā nemo post exemplum quidem irrationabiliū quisq; nostrum imitari potuit . Nam depositi patris artus per longeuū senectutis plumarū tegimine . alarum remigio nudatum . circumstans soboles pennis ppijs fouet . Et quid dicam collatio cibo pascit . quando etiam ipsa reparat nature dispendia . ut hinc atq; inde subleuantes senē fulchro alarum suarū ad volandum exerceat et in pristinos vsus desueta iā reuocent p̄j patris membra .

Quis nostrum leuare egrum non fastidiat patrem . Quis fessū senē suis humeris imponat . qđ ī ipsa historia . ius credibile habet . Quis ut pius sit . nō hoc seruulis mādat obsequiū . et ut vero auibus non est graue . quod pietatis est plenum . non est honorosum . quod soluit nature debito . non recusant aues pascere patrē quod etiā p̄scripta necessitate . sub terrore penarum . pleriq; hominū recusarunt . Aues non scripta s; nata lex stringit . Aues ad hoc munus nulla precepta conueniunt . s; gratie naturalis officio . aues non erubescunt reuerendi senis mēbra portare . Est etenim uectura pietatis quod eousq; frequenti testificatione perccebruit . ut congrue mercedem remunerationis inuenerit . Nam romanorum usu pia auis vocat̄ . et quod vix vni imperatori consulto senatus delatū dicitur . hoc iste aues in cōmune meruerunt . Habent ergo aues iste decreta patrū . ac p̄pie isigne demētie . pios enī filios pat̄ p̄i? oportuit iudicio predicari . Habent etiā vniuersorum suffragia . nā retributio beneficiorū antipe largosis nominat̄ . Pelargos enī ciconia dicit̄ . virtus itaq; ab his nomen accepit . cū relatio gratiarū ciconie vocabulo nuncupat̄ . Habemus auarie sobolis . erga cultū patrios . pietatis exemplū . Accipiam? nūc matere sedulitatis in filios grande documentum .

Irundo minuscula corpore s; egregia pio sublimis affectu . q̄ indigna rerum omnium . p̄ciosiores auro nidos struit quia sapiēter nidificat . nidus enim sapientie . preciosior est auro .

Vid enim sapientiꝝ. quã et vt volandi vaga vbertate ponat
 et hominũ domicilijs paruulos suos. et tecta commendet. vbi
 Tobolem nullus incurset. Nam et illud pulcrum. vt a primo ortu
 pullos suos humane vsu cõuersionis assuescant. et prestet ab ini
 micarum auium insidijs tutiores. Tum illud p̃clarum qua gratia
 domus sibi sine vllõ adiutore tanquã artis perita componat. Legit
 enĩ festucas ore eas q̃ luto allinit vt cõglutinare possit. quia lutũ
 pedibus deferre nõ potest. sũmitatem pennaz infundit. vt facile his
 puluis adherat. et fiat lini q̃ paulatĩ festucas ṽl minutos surculos
 sibi colligat. atq; herere faciat. Eo genere nidi totius fabricã struit. vt
 quasi pauimenti solo pulli eius intra edes suas. sine offensione ver
 sentur. ne pedem eius aliquis interserat p̃ rimulas texturarum. aut
 teneris frigus irrepat. Sed hoc industrie indicium p̃pe commune
 multis auibus. illud vero singulare in quo est p̃clara cura pietatis
 et prudentis intellectus. et cognitionis insigne. tum quedam medice
 artis p̃tia q̃ si q̃ pulli eiꝝ fuerint cecitate suffusi oculos siue cõpũcti.
 habet quoddã medeõi genus. quo possint eorum lumina intercepto
 vsui reformare. Nemo igitur de inopia queratur. q̃ vacuas
 pecunie p̃prias edes reliquerit. Pauperior est hirundo que vacua
 eris abundat industria. edificat nec impẽdit. tecta attollit. et nihil
 aufert d̃ p̃ximi indigentia et paupertate ad nocendum alij cõpellit
 nec ingraui filiorum imbecillitate desperat. Nos vero et paupertas
 afficit. et inopie necessitas vexat. et plerõq; indigentia cogit in fla
 gitium impellit in crimen. lucri q̃q; studio in fraudes versamꝝ in
 genium aptamꝝ affectum. atq; in grauissimis passionibus spẽ depo
 nimus. fractiq; aĩo resoluimur impuidi et inertes iacemus cum de
 diuina miseratione tũc sperãdum amplius sit. cum p̃sõia humana
 defecerint.

Iscant homines amare filios ex vsu et pietate cornicum. que
 etiã volantes filios comitatu sedulo p̃secunt et sollicitẽ ne
 tenere forte deficiãt cibum suggerunt. ac plurimi temporis nutriẽdi
 officia non relinquũt. At vero femine nostri generis cito ablatãt
 etiã illos quos diligũt. aut si ditiores sunt lactare fastidiunt. Pau
 periores ṽo abijciunt paruulos et exponunt. et dephensos abnegãt
 Ipse quoq; diuites ne p̃ plures patrimoniũ suũ diuitat. in ṽtero

pprios necat fetus. et patricidalibus suis in ipso genitali alio pignora
sui ventris extinguunt. priusque aufertur vita. quam traditur. Quis
docuit nisi homo filios abdicari. Quis reperit tam immitia patrum
iura. et quis in nature fraternae consortia fratres impares fecit. Vnius
diuitis filij. diuersa sorte ceduntur aliis. totius paterne sortis ascriptionibus
mundatur. alius opulente hereditatis patrie. deplorat exhaustam
atque inopem portionem. Nunquid natura diuisit merita filiorum.
Ex pari omnibus tribuit quod ad nascendi. atque viuendi. possint habere
substantiam. Ipsa vos doceat. non discernere patrimonio. quos titulo
germanitatis equastis. Etenim dedistis quibus communiter esse quod
natis non debetis his ut id communiter habeant in quod a natura sub-
stituti sunt inuidere. Accipitres feruntur in eo duram aduersum
pprios fetus habere inclementiam. quod ubi eos aduerterint temptare vo-
latus primordia nidis eiciunt suis continuoque eliminant ac si morientem
appulsant pennis atque precipitant. verberant alis. coguntque audere
quod trepidant. nec ullum postea his deferunt munus alimonie quod mi-
rum tantum si rapere assueti. nutrire fastidiunt. Consideremus ad
hoc eos esse generatos ut etiam aues ad cauendum formido exerceat nec pas-
sim curas relaxent. sed pericula predonibus declinanda prospiciant. Deinde
cum his natura quoddam predandi munus inoleuerit magis a tenero
pulos suos instituere videntur ad predam. quam partus abdicare com-
pendijs. Cauent ne in tenera etate pigrescant. ne soluantur delicijs
ne marcessant ocio. ne discant cibum magis expectare quam querere.
ne nature suae deponant ingenium alias vigorem. Intermittunt stu-
dia nutriendi. ut in usus rapiendi audere compellant.

Mquila quoque plurimo sermone usurpat quod suos abdicet fetus
sed non utrunque verum. ex pullis duobus quod aliquid fieri putauerunt
germinandorum alimentorum fastidio. sed id non arbitror facile cre-
dendum. praesertim cum Moyses tantum testimonium pietatis in pul-
los suos. huic dederit aui. ut diceret. Sicut aquila protegit nidum suum
et super pullos suos confidet. et expandit alas suas. et assumpsit eas.
et suscepit eos super scapulas suas. Dominus solus ducebat eos. Quo-
modo ergo expandit alas suas. si occidit alterum. Unde puto non
auaricia nutriendi eum inclementer fieri. sed examine iudicandi sem-
per enim fertur probare quos genuit. ne generis sui inter omnes aues

quodam regale fastigium. degeneris partus deformitas decolorat. Itaque
 asseritur quod pullos suos radijs solis obijciat. atque in aeris medio pro
 paruulos ungue suspendat. ac si quis repercusso solis lumine. intrepidam
 oculorum aciem. in offenso tuendi vigore seruauerit. his probatur quod
 ueritate nature sinceri obtutus constantia demonstrauerit. sin vero
 lumina sua prestrictus radios solis inflexerit quasi degener et tanto
 indignus parente reicitur nec estimatur educatione dignus. qui fuit
 indignus susceptione. Non ergo eum acerbitate nature. sed iudicij
 integritate condemnat. nec quasi suum abdicat. sed quasi alienum re-
 cusat. Hanc tamen ut quibusdam uidetur regalis auis inclementiam
 plebeie auis excusat clementia.

Quis enim cui fulica nomen est quod grece dicitur fene susceptum illum
 siue abdicatum. siue non agnitum aquile pullum. cum sua ple-
 connectit atque intermiscens suis. eodem quo propositos fetus materne sedu-
 litatis officio et pari nutrimento subministrato. pascit et nu-
 trit ergo fene fulica alienos nutrit. Nos vero nostros inimici cru-
 delitate percipimus. Aquila uero si proicit non quasi suum proicit sed
 quasi degenerem. non recognoscit. Nos quod peius est. quos nostros
 recognoscimus abdicamus.

Et ueniamus ad turturem. quam lex dei. uelut caste hostie mu-
 nus elegit. Denique cum dominus circumcideretur oblata est quia
 scriptum est in lege domini. ut darent hostiam par turturum aut duos
 pullos columbarum. Hoc enim est uerum sacrificium christi pudicitia
 corporalis et gratia spiritalis. Pudicitia. ad turturem refertur et ad
 columbam gratia. fertur etenim turtur. ubi uigilias christi fuerit amissione
 uiduatus presum thalamos et nomen habere coniugij. eo quod primo
 amor fefellerit eam dilecti morte deceptam quod et infidelis ad perpetuitatem
 fuit et amarus ad gratiam. qui plus doloris ex morte. quam suauitatis
 ex caritate generarit. Itaque iterare coniunctionem recusat nec pudoris
 iura. aut complaciti uiri resoluit federa. illi soli suam caritatem recu-
 sat. illi custodit nomen uxoris. Discite mulieres quanta sit uidui-
 tatis gratia. que etiam in auibus predicatur. Quis igitur has leges
 tuturi dedit? Nominem quero non inuenio. Homo enim nullus
 ausus est. quando nec paulus ausus est leges tenende uiduitatis pre-
 scribere. Denique ipse ait. Volo ergo iuniores nubere filios procreare

matressfamilias esse nullam occasionem dare aduersario. | **E**t alibi.
Bonum illis si sic maneant q̄ si se nō contineant nubant, **M**elius
est enim nubere q̄ v̄ri **O**ptat paulus in mulieribus. q̄ in turturibus
persecrat. **E**t alibi iuniores hortatur vt nubant q̄a mulieres nostre
turturum pudicitiam vix implere possunt. **E**rgo turturibus deus
hūc īfudit affectum. hanc virtutem continentie dedit qui soli potest
p̄scribere q̄ omnes sequantur. **T**urtur non v̄rit floze iuuentutis nō
temptat occasionis illecebra, **T**urtur nescit primam fidem irritam
facere quia nouit castimoniā seruare prima cōnubij sorte p̄termissa.
♦ **D**iximus de viduitate auium. eam q̄ ab illis primum exortam
esse virtutem. **N**unc de integritate dicamus. que in pluribus quidē
auibus ita esse asseueratur. vt possit esse in vulturibus deprehendi.
Regant enim vultures indulgere concubitu. et coniugali quodam
vsu nuptialisq̄ copule sorte misceri. atq̄ ita sine v̄llo masculorum
concupere semine. et sine coniunctione generare natos que ex his in
multam etatē longeuitate procedere. vt vsq̄ ad cētū annos vite eoz
series p̄ducat. nec facile eos angusti cui finis exipiat. **Q**uid aiūt
qui solent nostra ridere misteria cum audiunt q̄ virgo generauit. et
impossibile innupte cui? pudorem nulla viri consuetudo temeras-
set existimant partum & impossibile putatur in dei matre q̄ vultu-
ribus possibile non negat & auis sine masculo parit et nullus refel-
lit. et quia desponsata virgo maria peperit pudori ei? faciūt questio-
nem, **N**onne aduertimus q̄ dominus ex ipsa natura plurima ex
empla ante p̄misit. quibus suscepte incarnationis decorem p̄baret
et astrueret veritatem & **N**unc age que aues velut quandā rēpubli-
cam curare videant expediam atq̄ vite huius etates agere sub legi-
bus. **H**ic enim reipublice vsus est. leges omnibus esse communes.
atq̄ obseruare eas deuotione communi. v̄no omnes teneri vinculo
non alij ius esse. q̄ alius sibi intelligat non licere sed q̄ liceat licere
omnibus. et q̄ licet omnibus licere. esse etiam communem reuerentiā
patrum. quozum consilio. respública gubernet. commune omnibz
v̄bis domicilium. cōmunis conuersationis officium. v̄num p̄scrip-
tum omnibus v̄num esse consilium. **M**agna hec. sed quāto in api-
bus p̄stantiora que sole in omni genere animantium. communem
omnibus sobolem habent. v̄nam omnes incolunt mansionē v̄ni?

patrie claudunt limine. in commune omnibus labor communis ab
 communis operatio communis usus et fructus est communis volatus. quod
 plura. **C**ommunis omnibus generatio. integritas quoque corporis
 virginalis. omnibus communis et partus. quod neque ullo concubitu
 miscentur. nec libidine resoluntur. nec partus queruntur doloribus. et
 subito maximum filiorum examen emittunt e folijs atque herbis ore suo plene
 legentes. **I**psa sibi regem ordinant. ipse sibi populos creant et licet
 posite sub lege sunt tamen libere nam et prerogatiua iudicij tenent. et
 fide deuotionis affectum quia et tanquam a se substitutum diligunt et tam
 honorant examine. **R**ex autem non sorte ducitur. quia in sorte cuius
 est non iudicium. et sepe irrationabili casu sortis. melioribus ultimis
 quibus prefert neque imperite multitudinis vulgari clamore signat quod non
 merita virtutis expendit. nec publice utilitatis emolumenta rimantur
 sed mobilitatis nutat incerto neque privilegio successionis et generis rega
 libus thronis insidet. siquidem ignarus publice conuersationis cau
 tus atque eruditus esse non poterit. **A**dde adulationes atque delicias. que
 teneris atque inolite etatibus vel alacre ingenium eneruare consuerunt
 tum institutiones spadonum. quorum plerique suo magis questui. quam
 vsui publico regis animum inclinant. **A**pibus autem rex nature.
 claris formatur insignibus. et magnitudine corporis prestans et spe
 cie. tum quod in rege precipuum est. morum mansuetudine. nam et si habet
 aculeum tamen eo non utitur ad vindicandum. **S**unt enim leges na
 ture. non inscripte literis sed impresse moribus. ut leuiores sint ad pu
 niendum. qui maxima potestate potiuntur. sed etiam apes ille que non
 obtemperauerint legibus regis penitenti condemnatione se multat
 ut immoriantur aculei sui vulnere. **Q**uod psarum populi hodieque seruare
 dicunt. ut pro commisso precio. ipsi in se prope mortis exequantur sententiam
Itaque nulli sicut reges psarum tam grauissimas in subditos habent
 leges non inuolunt. non ipsi armatarum tantam quantum apes reuerentiam deuo
 tionis obseruant. ut nulle e domibus exire audeant. non in aliquos
 prodeire pastus. nisi rex fuerit egressus. et volat sibi vindicauerit prin
 cipatum. **P**rocessus est autem per rura reuolentia ubi in balantis
 orti flores. ubi fugiens riuus per gramina. ubi amena riparum
 illic ludus alacris iuuentutis. illic campestre exercitium. illic curarum
 remissio. **O**pus suum suaue de floribus. de herbis dulcibus sumamina

castrorum prima ponunt. **Q**uid enim est aliud fauus. nisi quedam
castrorum species. Denique ab his presepibus apum fucus arceatur
que castra quadrata. tantum possunt habere artis et gratie. quantum
habent crates fauorum. in quibus minute. ac rotunde cellule. conexione
sui inuicem fulciant. **Q**uis architectus eas docuit ex agonia illa cel
larum in discretam laterum equalitatem componere. ac tenues inter
domorum septa. ceras suspendere. stipare mella. in texta floribus horrea
nectare quodam distendere. **C**ernas omnes certare de munere alias in
uigilare querendo victualia. alias sollicitam castris adhibere custodiam
alias futuros explorare imbres et speculari concursus nubium alias
de floribus ceras fingere. alias rorem infusum. floribus ore colligere
nullam tamen alienis insidiare laboribus. et raptu vitam querere
atque utinam raptorum insidias non timerent. **H**abent enim spicula
sua et inter mella fundunt venenum. si fuerint laceSSite. animasque
ponunt in vulnere ardore vindicte. **E**rgo medijs castrorum vallibus
humor ille roris infunditur. paulatimque processu temporis in mella
cogitur. **C**um fuerit liquidus ab exordio. et coalitu cere. florumque odore
flagrare mellis incipit suauitate. **M**erito quasi bonam operariam scri
ptura apem predicat dicens vade ad apem et vide quomodo operaria
est. **O**perationem quoque quam venerabilem mercauit. cuius laborem re
ges. et mediocres. ad salutem sumunt. appetibilis est autem omnibus
et clara. **A**udis quid dicat propheta. **M**ittit utique te ut apicule illius
sequaris exemplum. imiteris operationem vides quam laboriosius quam gratius
sit fructus eius. ab omnibus desideratur et queritur nec pro personarum diuer
sitate discernitur. sed indiscreta sui gratia regibus. pariter atque medio
cribus equali suauitate dulcescit. nec solum voluptati. sed etiam saluti est.
Fauces obdulcat. et curat vulnera. internis quoque medicamentum in
fundit ulceribus. **I**taque cum sit infirma robore apes valida est. vigore
sapientie et amore virtutis. **D**enique regem suum summa protectione
defendunt. et perire pro eo pulcrum putant. incolomi rege. nesciunt
mutare iudicium. mentem inflectere. amisso. fidem seruandi mune
ris derelinquunt. atque ipse sua mella diripiunt quod is qui principatum
habuit muneris interemptus est. **I**taque cum aves alie vix in anno edant
singulos fetus apes geminos creant et duplicat ceteris fecunditate
preponderant.

Consideremus nunc quid sit quod ait propheta. Producant aque
 reptilia animarum viventium. et volatilia volantia super terram
 secundum genus. et secus firmamentum celi. Cur super terram dixerit cer-
 tum est quia videtur de terra querunt. Secus firmamentum autem celi
 quomodo cum aquile ultra ceteras aves volent. et tamen non secus
 firmamentum celi sed quia grece dicitur quod latine celum appellamus
 id est a videndo ideo quod aer per
 spicius sit et ad videndum purior in aere volitantia genera. dixit ani-
 mantium. Et ne moueat quod ait secus firmamentum celi. non proprie fir-
 mamentum posuit. sed abusiue eo quod comparatione etherei illius corpo-
 ris iste aer quem possumus oculis comprehendere quasi crassus et den-
 sior vicem habeat firmamenti. Nunc quia diximus que volatilia
 quam naturam habeant vel gratiam. Et ea pauca de multis. Neque enim
 vacat vniuersa describere. cum sint similia. atque eiusdem generis. tamen
 aves ipse quam inter se diuersitatem habeant consideremus. Inueni-
 mus enim cornicis pedes velut quibusdam digitis distantibus separatos
 atque diuisos. Coruo quoque atque pullos aliter etiam formatos a na-
 tura pedes avium que carne vescuntur quasi curuatos atque inusita-
 tos velut ad praedam paratos. ea vero que natandi habent usum et con-
 suetudinem. latos pedes habent. et membrana quadam illos digitos pedum
 sibi copulatos atque coniunctos. In quo admirabilis patet ratio na-
 ture. ut et illa ad volandum vel ad rapiendum cibum. vsu accomodo
 fulciantur. et ista ad natandum adiumenta habeant competentia. quo
 melius possint aquis supernatare. et quasi remis quibusdam ita pedibus
 suis membranae illius extensione latioribus aquarum fluentia propulsent.
Ignis quoque cur periorum collo utatur. in promptu est. ut quia est
 paululum pigrior corpore. nec facile potest aquarum inferiora
 penetrare. ceruicem extendat ad praedam. que quasi praeva reliqua corporis
 elata quam inuenerit rapiat atque eruat de profundo. Adde et illud quia sua
 uior et magis canorus per praecera modulus colla distinguit. et longio-
 re exercitatione purior longe resultat. quam dulcis etiam in exiguo cic-
 dis gutture cantilena. quae cantibus medio estu arbusta rumpuntur
 eo quod magis canore meridianis caloribus quo puriorem aerem in tem-
 poris attrahunt spiritu. eo cantus resonant clariores. Nec apes ipse
 insuaue quoddam canunt. Habent enim gratiam. in rauco illo vocis

sue murmure suauitatem quam nos fracto tubarum sonitu. lentius
primum videmur imitari quo crepitu ad excitandos animos. in vi
gozem nihil aptius estimatur et hoc illis gratia manet. cū pulmone
respirandiꝫ munē atq; vsū nequaq; habere p̄dant. s; aeri velci
spiramine. Deniq; si quis eas vel fucos p̄fundat oleo p̄pere necant
eo q̄ obstructis poris acrium spiramen illud haurire nō possint cōti
nuoꝫ si quis acetū his superfundat illico reuiuiscunt. eo q̄ vis ace
ti cito illos poros q̄ concreione olei obstruunt. humore fertur aperire
Et quia de volatilib; dicim; nō putamus alienum ea cōplecti.
que de verme indico tradidit historia. vel eorum relatio qui videre
potuerunt. Fertur hic corniger vermis. conuerti primum in speciē
caulis. atq; in eam mutari naturam. inde p̄cessu quodam fieri bō
bilis. Nec eam tamen formam figurāq; custodit. sed laxis et latiori
bus folijs pennas videt assumere. Ex his folijs. mollia illa seres
depedunt vellera. que ad vsus sibi p̄pos vendicarunt. Vnde et do
minus ait. Quid existis in desertum videre. hominē mollibus vesti
mentis indutum ē. Ecce qui mollibus vestimentis in domibus re
gum sunt. Cameleon quoꝫ diuersas species. s; r̄ vario colore mēti
ri. **L**epores certe q̄ de p̄ximo facile cognouimus hieme albescere.
estate in suum colorem redire. non dubium ē. hec ideo libaui. vt ad
commutationis fidem. que in resurrectione futura est. etiā ista exem
pla nos p̄uocent. sed ita vt commutationem illā dicamus quam
apostolus euidenter expressit dicens. Omnes quidē resurgemus. nō
omnes autem immutabim; Et infra ait. Et mortui resurgent incor
rupti et nos immutabim;. Oportet enim corruptibile hoc induere in
corruptelam et mortale hoc induere immortalitatem pleriq; enim cō
mutationis genus. et formas quas non acceperant interpretati neq;
q̄ p̄sūptionis inebite in congrua vsurpatione caruerūt.

Aenix quoꝫ auis in locis arabie p̄hibet degere. atq; ea vsq;
ad annos quingentos longeva etate p̄cedere. que cū sibi finē
vite acesse aduerterit. Facit sibi thecam de thure et mirra et ceteris
odoribus. in quā impleto vite sue tempore intrat et morit̄. De cuius
humore carnis. vermis exsurgit. paulatimq; adolescit ac p̄cessu sta
tuti temporis. induit alarū remigia. atq; in superioris auis speciē for
māq; reparat̄. doceat igit̄ nos hec auis vel exēplo sui ī resurrectiōez

nos credere. que et sine exemplo et sine rationis perceptione ipsa sibi
 insignia resurrectionis instaurat, **U**tique aues propter hominem sunt
 non homo propter aues. Si igitur exemplum nobis. quia auctor et crea-
 tor avium sanctos suos in perpetuum perire non patitur. qui autem
 unicam perire non passus est. sed resurgente eam sui semine voluit
 propagari. **Q**uis igitur huic annuntiat diem mortis. ut faciat sibi
 thecam et impleat eam bonis odoribus. atque ingrediat in eam. et mo-
 riat illic ubi odoribus gratis. fetor funeris possit aboleri. **F**ac et
 tu homo tibi thecam expolians veterem hominem cum adibus suis
 novum indue. **T**heca tua vagina tua christus est qui protegat. et abscō-
 dat in die malo. **V**is scire que theca proctio est. **F**aretra inquit mea
 protegit eum. **T**heca ergo tua est fides. imple eam bonis virtutum tuarum
 odoribus. hoc est castitatis misericordie atque iustitie. et in ipsa penet-
 lia fidei suavi factorum prestantium odore. redolentia totus ingredere.
 ea te amictum fide. exitus vite huius inueniat. ut possint ossa tua
 pinguescere et sint sicut ortus eborum cuius cito semina suscitant. nosce ergo
 diem mortis tue sicut cognovit et paulus qui ait **C**ertamen bonum cer-
 tauimus cursum consummauimus. fidem seruauimus. reposita est mihi corona
 iusticie. **I**ntrauit igitur in thecam suam quasi bonus fenix quam bono
 odore repleuit martirij. **I**nterrogabo te. tu autem responde mihi
Vnde vultures hominum signis quibusdam annuntiare consueue-
 runt. quo inditio docti atque instructi sunt. ut cum bellum lacrimabile
 intra se aduersae acies instaurant. multo predictae volucres sequantur
 agmine. et eo significant quia multitudo hominum casura sit bello.
 futura preda vulturibus. **Q**uid utique ex specie instructionis humane
 quadam videntur ratione colligere. **V**sque ad locustam quoque gratia di-
 uina penetrauit. que cum agmine conferto regionis huiusce occupa-
 uerit latitudinem. innoxio primum ferre habitaculo. nec fructus in-
 hospitali depascit nisi diuine signum preceptionis acceperit. **E**tenim sicut
 in exodo legimus ea quoque celestis ultionem offensionis exequitur.
 pie ministrat vindicte. hanc quoque auis deuorat seleucis sic enim greco
 hec auis nuncupatur nomine ad remedium data malorum. que locusta
 consuevit inferre. cui creator inexplebilem dedit deuorandi naturam
 ut insatiabili pastu plagam quam supra diximus possit extinguere.

Sed quod est hoc et dum sermonem producimur etiam et nocturne aues

circumvolant et in eo ipso in quo finiendum sermonem admonent. sui quoque assumenda commemoratione prouocunt. **R**eperunt diuerse aues auiana sua. quas vespere nocte cogit decedere. et se in latibus suis abouit canoro occasum diei carmine praequentes ne immunes babeantur gratiarum. quibus creatorem suum omnis creatura collaudat. **H**abet etiam nox carmina sua quibus vigiliis hominum mulcere consuevit. **H**abet et noctua suas nocturnos cantus.

Quid autem de lusciniā dicam. que per uigil custos cum oua quodam sinu corporis et gremio fouet. in somnō longe noctis laborem cantilene suauitate solat. ut mihi videatur hec summa eius esse intentio quo possit non minus dulcibz modulis qm̄ foru corporis animatu animare in fetus oua sua q̄ fouet. **H**anc imitat̄ tenuis illa mulier s̄ puuica ī vsū mole lapide brachio trabens. ut possit alimentum panis suis paruulis non deesse. nocturno cantu mestum paupertatis mulcet affectum. et quāuis suauitatem lusciniā non possit imitari imitator. tamen eam seculitatis pietatis.

Noctua ipsam quemadmodum magnis et glaucis oculorum pupillis nocturnarū tenebrarum caligantem non sentit horrorem et quo fuerit obscurior eo contra vsū auium ceterarum inoffensos exercet volatus. **E**xorto autem die et circumfuso splendore solis visus eius hebetatur quasi quibusdam erret in tenebris. **Q**uo in dicio sui declarat esse aliquos. qui cum oculos habeant ad vidēdū videre non soleant. et visus sui officium solis fungant̄ in tenebris. **D**e cordis oculis loquor quos habent sapientes mundi et non vidēt in luce nil cernunt in tenebris ambulant dum demoniorum secreta tenebrosa rimantur. et celi alta videre se credunt describentes radio mundum mensuram aeris ipsi colligentes. **P**orro autē a fide deuij p̄petue cecitatis tenebris implicant̄ habentes in pximo diem cristi et lumen ecclesie et nil videntes. aperiunt os quasi sciētes omnia acuti ad vana. hebetes ad eterna. et longe disputationis amfractu prudentes insc̄ij p̄pe insc̄icie. **C**ecitate itaq; dum cupiunt fidilibus euolare sermonibus quasi noctue in lumine euauerunt.

Vespertilio animal ignobile a vespere nomen accepit. est aut̄ volatilis eadem q; quadrupes et dentibus vit̄ quos in alijs auibz reperire non soleas. **P**arit ut quadrupedia non oua s̄ pullos

viuentes • volitat autē in aere auium more • sed crepusculo vespertino
 consuevit effundi. Volitat autem non aliquo pennarum sed mem
 brane sue fulta remigio quo suspensa velut pennarum volatu circū
 ferē atq; vegetatur, Habet et illud hoc vile animal qđ sibi inuicē ad
 hererēt • et quasi speciē botrionis alīs botri ex aliquo loco pendēt • ac
 si se vltima queq; laxauerit omnes resoluunt. Qđ sit quozā munere
 caritatis • que difficile in hominibus huiusmodi reperit.

S Et etiam galli cantus suavis in noctib; nec solum suavis s; **S**
 etiam vtilis • qui quasi bonus cohabitator et dormientem exci
 tat et sollicitum admonet • et vianem solat • p̄cessum noctis cano
 ra significatione p̄restans. Hoc canēte latro suas relinquit insidias
 Hoc • ipse lucifer excitatus oritur celumq; illuminat. Hoc canēte me
 sticiam trepidus nauta deponit • omnisq; crebro vespertinis flatibus
 excitata tempestas et p̄cella mitescit, Hoc deuotus affectu exilit ad
 precandum legendi quoq; munus instaurat. Hoc postremo canente
 ipse ecclesie petra culpam suam diluit quā priusq̄m cantaret gallus
 negando contraxerat. Istius cantu spes omnib; redit • egris leuat
 incommodum • minuit dolor vulnerum • febrū flagrantia mitigat
 reuertit fides lapsis hiesu titubātes respicit • errantes corrigit. Deni
 q; dominus respexit petrum et statim error abscellit • pulla ē negatio
 secuta confessio. Qđ non fortuito accidisse • sed ex sententiā domini
 lectio docet sic enim scriptū est • quia dixit ihs ad simonē, Non canta
 bit gallus priusq̄m me ter abneges. Bene fortis in die petrus noctē
 turbat et ante gallicantum labit • et labit etiam tercio • vt scias non
 inconsulata effusione sermonis esse p̄lapsum • sed mentis quoq; muta
 tione turbatum. Idem tamen post gallicantum fit fortior • etiā dign
 quem xps aspiciat. Oculi domini sup iustos. Agnouit venisse reme
 dium post qđ iam errare non posset • et in virtutē ab errore mutat
 amarissime fleuit • vt lacrimis suis deleter errorem;

R Espice nos quoq; domine hiesu criste vt et nos p̄pa recogno
 scamus errata soluamus pijs fletibus culpam mereamur in
 vultuentiam peccator. Ideo consulto sermonem p̄traximus vt no
 bis gallus cantaret et loquentibus subueniret quo si quos delictū ob
 repisset in verbo • culpam criste donares. Da queso lacrimas petri
 nolo leticiam peccatoris, Fleuerunt hebrei • et per mare sunt vndis

debilitatibz liberati. letatus est pharao . q̄ hebreos tenebat inclusos
et mari mersus cum populo suo occidit . Exultauit et iudas in mer-
cede p̄ditionis sue . sed ipse se mercedis laqueo strangulauit . Fleuit
errorem suum Petrus . et meruit vt aliorum aboleret errores . Sed
iam tempus est quo finire et claudere sermonem debeamus . Tempus
est quo melius taceatur . aut fletur . Tempus est quo celebratur in-
dulgencia delictorum .

Nobis quoq; gallus iste mysticus . in sacris canter quonia iam
Petri gallus i nostro sermone cantauit . Neat p̄ nobis petrus
qui p̄ se bene fleuit . et in nos pia crisi ora couertat . Adp̄peret hiesu
domini passio que cottidie delicta nostra condonat . et munus remis-
sionis operatur . Bonus dominus dimittere ieiunos nō vult . ne qs
deficiat in via . Si ille dicit misereor huius turbe . quia triduum est
q̄ perseuerant mecum . et nō habent escam . et dimittere eos ieiungo
nolo ne deficiant in via . Cuius intenta sermoni Maria . apparatus
recusabat epularum . quantomagis nos considerare debemus . quia
non multi sunt . qui in verbo dei viuunt . et ideo refectio corporis de-
sideratur . Certe illius triduo . nostrum hoc posttridie laboriosus est
et ideo qui cū auibus lusimus . cum gallo cantauimus . iam domini
canamus misteria . et ad corpus hiesu conueniant aquile . peccatorz
ablutione renouate . Iam enim cetus ille magnus . verum nobis io-
nam reddidit . et gratulemur q̄ factus est nobis vesp̄e . dies quintus
et fiat mane dies sextus .

EXPLICIT DIES QVINTVS DE

RERVM EXORDIIS INCIPIT DIES

SEXTVS AMBROSII EPISCOPI

QUINTVS DIES ISTE EST
quo mundane creature origo concludit . et ideo etiam
sermonis nostri . quem de rerum exordijs assumpsimus
fnis paratur . qui etsi per quinq; iam dies nō medio-
cri labore nobis p̄cesserit . tamen hodierno die maiore curarum ac-
cessit fenore . quia in hoc et superiorz dierum . periculum est . et totus

summa certaminis . Etenim si in fidibus aut cantibus et athletarum
 contentionibus crebris . licet et maximis ludicris . tamen superiores
 dies sine ullo corone transigunt dispendio . **P**ostremus autem dies
 habet sortem corone . in quo et decernendi periculum est . et cedendi oppro-
 brium . et vincendi premium . quantomagis in hoc tanto agone sa-
 pientie tanto non paucorum . sed uniuersorum iudiciorum hodie no-
 bis velut quedam certaminis corona pcedat . maior sollicitudo angit
 ne et superiorum effundamus laborem dierum . et presentis subeamus
Neg enim dicendi eadem condicio . que canendi atq; luctandi . cum
 in illis ludus offensionis . in isto lapsus mortis sit **I**llic si preces spec-
 tantium fastidium est . **H**ic damnum est audientium . **A**ssistite igitur
 mihi tanquam corone iudices . et ingredimini mecum in hoc magnam
 et ad mirabile totius visibilis theatrum creature . **E**tenim si his qui
 explorans nouorum aduentus hospitem . toto eos circumducit vobis
 ambitu . prestancia que et opera demonstrans . non mediocrem
 locat gratiam . quantomagis sine fastidio accipere debetis . quod velut
 quadam sermonis manu . per hanc communem vos circumduco pa-
 triam . et singularum rerum species et genera demonstro . ex omnibus
 colligere cupiens . quantum vobis creator uniuersorum gratiam vbe-
 riorum . quam uniuersis donauerit et vobis igitur hec corona pponit . vobis
 hodie cupio vestro iudicio coronare . **N**on enim vos athletarum modo
 marcentia sarta deposcimus . sed viride vestre sanctitatis examen . quo
 decernatis per omnes quidem creaturas prudentiam penetrare diui-
 nam . sed cum ceteris vobis commune corporea fragilitatis esse consorti-
 um . per ceteris tamen vos animi virtute constare . que sola nihil habet
 commune cum ceteris .

Nunc age naturas bestiarum dicamus . et hominis generationem
Audio enim iam dudum . aliquos ininsurrare dicentes . quamdiu
 aliena discimus . et nostra nescimus . **Q**uamdiu de reliquis animantibus
 docemur scientiam et nosmetipsos ignoramus . **I**llud dicat quod mihi
 presertim . ut meipsum nouerim . **E**t iusta est questio . sed ordo seruandus est
 quem scriptura contexit . simul quia non possumus plenius nos
 cognoscere . nisi prius que sit omnium natura animantium cognos-
 uerimus .

Producat inquit terra . animam uiuentem secundum genus .

quadripedes. et serpentes. et bestias terre. secundum genus. et pecora secundum genus. et omnia reptantia terre ad genus. **E**t fecit deus bestias terre. et omnia pecora ad genus. et omnia reptantia terre ad genus. **E**t vidit deus quia bona. et ait. **F**aciamus hominem. **H**oc loco non ignoro. quosdam bestiarum et pecorum et serpentium terre species alio retulisse. ut hec ad immanitates criminum stulticiam pecorum. nequiciam cogitationum referent. **E**go autem simplices naturas uniuscuiusque generis accipio. nec vereor neque me pauperis conuiuie presumptioni conferendum putet. qui studio humanitatis complurgy roget nec his quicquam nisi viles. et vsitatos apponat cibos. ut tenui mensa pauperis apparatus. plus reprehensionis incurrat ex fastidio conuiuiarum quam grate referat ex hoc hospitalitatis affectu. **N**ec enim heliseum. amici quasi malum conuiuam. agrestia apponente olera refutarunt. **S**imile vanis relationibus exquisitum illud. et accuratum opificare conuiuium est in quo fahani aut turturis species apponitur. et in his pullus manducatur. aut pullus inferit. et hostreus est fratus. aut spondulis. aut poculum bibit. quod diuerso colore. aut odore in alienos mutet saporis. maritima terrenis. terrena maritimis faciunt. **H**oc est reprehendere prudentiam creatoris. qui nobis ad victum omnia ministravit quod non vlla miscuerit. **S**ed hec dulcia primo videntur et postea sunt amara. **I**n quo enim copiosior fuerit luxuries eo perniciosior intemperantia est. **H**eliseus autem amara apposuit sed postea facta sunt dulcia. **D**enique qui ante in illo cibo mortem putabant. postea in eo suauitatis. et vite gratiam sunt adepti. **N**ec rursum formidini est. **R**e plures videar immutasse. quam possum pascere et vobis penes deficient verborum meorum. quia et heliseus etsi merito inimitabilis. nobis imitandus fide. non considerauit. quantum panes haberet. sed quos haberet diuidere omnibus voluit. et sufficere omnibus iudicauit. **I**tag decem panes ordeacios diuidere in plebem iussit ministro. **E**t dixit minister **Q**uid dabo hoc in conspectu centum virosum? **E**t respondit. **D**a et manducet quoniam hec dixit dominus. **M**anducabunt. et relinquent.

Hoes igitur vestra faciet abundare pauperis lingue conuiuium. nec vereor ne ieiunia edatiores vos faciant. quo minus repleti et esurientes ac vacui reuertamini. sicut scriptum est. **C**onfirmat

61

iustos dominus. et in diebus famis saturabunt. **Q**ualto pulchrius est ordeacios panes. non erubescere. et apponere q̄ habeas q̄m negare. **H**eliseus qui sibi nihil a pullis abundauit deliquit. **H**eliseus ergo ordeacios panes non erubuit apponere. nos erubescimus simplices intelligere creaturas. q̄ simplicibus et suis declarant vocabulis **C**elum legimus. celum accipiamus. terrā legimus. terram intelligamus frugiferam. **Q**uid mihi querē. que sit eius mensura circuitus. q̄m geometre centum octoginta milibus stadiorum estimauerunt. **L**ibēter fateor me nescire. q̄d nescio immo q̄d scire nil p̄derit. **H**eli? ē genera terrarū scire q̄m spacia que circumfuso mari interiectis barbarorum regionibus suffusa. atq̄ inuia paludibus. humo quemadmodum possumus comprehendere. q̄d impossibile esse hominibus scriptura demonstrat dicente deo. **Q**uis mensus est manu aquas et celum palmo. et vniuersam terram clausa manu. **Q**uis statuit mōtes in libra. et rupes in statera. et nemora in iugo. **E**t infra. **Q**ui tenet girum terre et habitantes in ea sicut lucustas. qui statuit celum vt cameram. **Q**uis igit̄ equalē sibi. cum deo potestatem audeat et scientiam vendicare vt que deus maiestatis esse sue x̄po signauit oraculo. hec sibi homo ad cognitionem suppetere posse presumat. **C**erte moyses eruditus erat in omni sapientia egiptiorū. sed quia spiritum dei accepit. quasi minister dei inanem illam. et vsurpatoriā philosophie doctrinam veritatis ratione posthabuit et ea descripsit mihi. q̄ nostre sp̄ci accommoda iudicauit. q̄ fecerit deus terram q̄ p̄duxerit terram iuxta dei omnipotentis imperiū. operationēq̄ domini hiesu virgulta de terris. **E**t omnem animam viuētem secundum genus. **A**t non ille putauit dicendum quātū de spacio aeris occupet vmbra terre cū sol recedit a nobis. diēq̄ aboucit inferiora. axis illuminā et quemadmodū in regionem mundi huius. incedens lune globus eclipsim faciat quoniam que nihil ad nos quasi nihil p̄ futura pretere r̄te. **V**idit enim in sancto spiritu. non illas marcescentes iam sapientie vanitates sequendas. que rebus inexplicabilibus mentē nostrā occupant. ludūq̄ operam sed ea potius describenda que ad virtutis spectarent p̄fectum. **I**nhereamus igit̄ p̄phetis dictis. nec spiritus sancti. quasi vilia. despectui habeamus alloquia. **P**roducat inquit terra animam viuētem. pecorū. et bestiarum. et reptiliū. **Q**uid

argumenta moralia ubi euidenē creaturaz terrestriū. nat̄a format̄ &
Currit enim in constitutione mundi per omnē creaturā dei verbū
vt et subito de terris · omnia que statuit deus animantium genera
p̄ducant̄ · et in futurum lege p̄scripta · secundum genus sibi similitu
dinemq; vniuersa succedant · vt leo leonem generet · tigris tigridem
bos bouem · cignus cignum · aquila aquilam, Semel preceptum in
p̄petuum inoleuit nature. **E**t ideo ministerij sui obsequium prebere
terra non desinit · vt p̄sce animantium species · reparabili generis
successione in nouas reparent̄ etates, **S**ed vis ad vsum hominis
deriuare que genita sunt & **N**oli veritatem vnicuiq; generi nature
p̄pe denegare et multo magis ea ad gratiā aptabis humanā · p̄mū
quia omnia genera pecorum · bestiaz · piscium in aluum natura p̄
strauit · vt alia ventre repant · alia que pedibus sustinent̄ · diuersa
magis quadrupedo corporis gressu · et velut affixa terris videas esse
qm̄ libera **S**iqua erigendi se non habeant facultatē · de terra victū
requirunt · et ventris in quem deflectunt̄ solas sequunt̄ voluptates
Cauē o homo pecudum more curari · caue in aluum te non tam cor
pore qm̄ cupiditate deflectas, **R**espice corporis tui formam et speciē
congruentem celi vigoris assume, **S**i sola animalia prona pascāt
Cur te ī medio sternis ipse · quē natura nō strauit & **C**ur eo delecta
ris in quo nature iniuria est & **C**ur noctes et dies cibo intentus pe
corum more · terrena depalseris & **C**ur illecebris corporalibus deuit?
ipsum te inhonoras dū ventri atq; eius passionibus deseruis & **C**ur
intellectum tibi adimis quē tibi creator attribuit & **C**ur te iumentis
comparas a quib; te deus voluit segregari dicens, **N**olite fieri sicut
equus et mulus quib; non est intellectus & **A**ut si te edacitas equi ·
intemperantiq; delectat · et adhinire ad feminas voluptati est dele
ctet infreno maxillas tuas chamog; cōstringi **S**i crudelitas te pascit
ferarum hec rabies est · que p̄pter seuitiam trucidant̄ **V**ide ne in te q̄
crudelitatis tue vertat̄ immanitas, **P**iger asinus et expositus ad pre
dam sensuq; tardior quid aliud docet · nisi nos viuatiores esse debere
nec desidia corporis · animiq; pigrescere · confugere ad fidē · que one
ra grauia alleuare consueuerit & **F**raudulenta vulpis · foueis se lati
bulisq; demergēs · nonne indicio ē infructuosum esse animal · odioq;
dignum · p̄pter rapinam · despectui p̄pter infirmitatem, **E**t ideo

incautum sue salutis dum insidiat alienis .

Perdicem astutam que aliena oua diripiat. hoc est perdicis al-
terius et corpore foueat suo. sed fraudis sue fructu habere non
posse qa cu eduxerit pullos suos amittit eos quia vbi voce ei2 audi
erint q oua generauit relicta ea ad illam naturali quoda munere et
amore conferunt qua veram sibi matrem ouoz generatione cogno-
uerint significantes hanc nutricis fungi officio illam parentis. Itaq
incassum ppos fundit labores. ac fraudis sue precio multat Vnde et
hieremias ait **Clamauit perdix. et congregauit que no peperit id e**
oua congregauit . clamauit qsi ouans. sue fraudis effectu. sed vidit
opezam. quia impenso labore. alij educat. quos ipsa diuturno foru
sedulitatis animauerit **Huius imitator est diabolus qui gene**
rationes creatoris eterni rapere contendit. et si quos insipientes et sen
sus xpi carentes vigore. potuerit cōgregare . fouens eos corporalibz
illecebris vbi primu cristi vox paruulis fuerit infusa. discedunt atqz
ad eam se conferunt matrem . que pullos suos. sicut auis materno
amore complectit. Congregauit enim diabolus gentiles. quos non
creauerat . sed vbi in euangelio suo vocem cristus emisit. ad eum se
potissimum contulerunt. quos sub vmbra alarū suaz. ipse suscepit
et matri dedit ecclesie nutriendos .

Quo nature sue superbus. ferocia. aliarum ferarum generibus
miscere se nescit. sed quasi rex quidam plurimorum designat
confortium. **Qui etiam cibum fastidit besternum. etia ipsas sue esce**
reliquias auersat . Que autem ei se sociare. audeat fera. cuius voci
cantus naturaliter inest terror. vt multa animantium que per celeri
tatem possent impetu eius euadere rugientis eius sonitu . velut qda
vi attonita atqz icta deficiat **Nam de pardi specie nec scriptura**
siluit qd varietate colonis. motus varios anime sue ppat **Dicit enim**
hieremias . Si mutabit ethiops pellem suam. et pardus varitatem
suam **Non solum enim de figura . sed etiam de mobilitate furoris**
istud accipit. eo q tenebrosis et inquietis ac mobilibus infi de metis
atqz animi mutationibz decolorat? populus. iudeorum boni ppositi
iam gratiam tenere non possit nec ad emendatione vllam correctio .
nemqz remeare. qui semel ferinar i. induerit immanitate **Est tamen**
etiam in natura quadrupedum qd imitari nos sermo adhortatur

pheticus, Quo exemplo caueam? desidia. exiguitate vel in firmitate corporis a virtutis studio non reflectamur aut reuocem ab ullius propositi magnitudine.

Figua est enim formica. que maiora suis audet viribus negotio seruitio ad operandum cogit. sed spontanee proposito prospicientie futura alimentorum subsidia. sibi prestruit. Cuius ut imiteris industria. scriptura te admonet dicens Confer te ad formicam o piger et emulare vias eius. et esto illa sapientior. Illa enim nullam culturam possidet. neque eam qui se cogitat habens. neque sub domino agens quem admodum sibi preparat escam. que de tuis laboribus messem sibi recondit. et cum tu plerumque egeas illa non eget. Nulla sunt ei clausa horrea. nulle impenetrabiles custodie. nulli inuiolabiles acerui. Spectat custos furtago prohibere non audet. Aspicit sua damna possessor. nec vindicat. nigro conuectatur agmine preda. per campos feruent semite comitatu viantum. et que comprehendi angusto ore non possunt. humeris grandia frumenta trahunt. Spectat hec dominus messis. et erubescit tam parca. pie industrie negare compendia.

Vid autem de canibus loquar. quibus insitum est natura quamdam referre gratiam et sollicitas excubias pro dominorum salute pretereendere. Unde ad immemores beneficij. et desides atque ignauos. clamat scriptura. Canes muti nescientes latrare. Sunt ergo canes qui nouerint latrare pro dominis. nouerint sua tecta defendere. Unde et tu discere vocem tuam exercere pro christo. quando ouile ecclesie incursum lupi graues. discere in ore tuo. verbum tenere. ne quasi mutus canis commissam tibi fidei custodiam. quodam preuaricationis silentio deseruisse videaris. Talis canis viator et comes angeli est. quem raphael in libro prophetico. non ociose sibi et tobie filio ad iungendum putauit quando perrexit ut asmada eum fugaret firmaret copulam coniugalem. Memoris enim affectus gratia pellit demonium stabilitur coniugium. Quate enim specie bestie sanctus Raphael angelus tobie iuuenis. quem tuendum receperat ad relationem gratie erudiebat affectu. Quis enim non erubescat gratiam bene de se merentibus non referre. cum videat etiam bestias refugere crimen ingrati. Et ille impite alimonie seruant memoriam. tu non seruas salutis acceptam.

Vrsa insidiosa. licet ut scriptura ait. est enim plena fraudis

fera. tamē fertur informes vtero partē edere. h̄ natos lingua fingere atq; in speciem sui similitudinemq; formare, **N**on miraris in fera tam p̄i oris officia. cuius pietatis naturam exprimit, **S**i igit v̄sa partē suos ad sui fingit similitudinē tu filios tuos instituere tui similes non potes. **Q**uid q; etiam medendi industriā non pretermisit? **S**iquidem graui affecta cede. et consauciata vulneribus mederi sibi nouit; herbe cui nomen ē flomus. vt greci appellant vlcera subijciēs sua. vt solo curentē tactu. **S**erpens quoq; a pastu feniculi cecitate repellit exceptam **T**rag; vbi oculos obtuici sibi senserit. nota remedia petit. nec fraudat effectū

Estudo visceribus pasta serpentis cum venenū sibi aduerterit serpere origano medicinā sue salutis exercet. et cū sit volutabris palustribus mersa. curare se tamen p̄po nouit antidoto certog; auxilio sanitatis. **P**otestates herbar; etiā ip̄a se scire combat, **V**ideas etiam vulpem lacrimula pinus medentem sibi. et tali remedio imminētis spacia mortis p̄ferentē. **C**lamat ipse dominus ī hieremie libro **T**urtur et irundo agri passerēs custodierunt introitus sui tempora. populus autē meus non cognouit iudicia dei, **N**ouit irūdo quando veniat. quando etiam reūtat, **N**ouit etiam pia auis annū clare aduentus sui testimonio veris indicū, **N**ouit etiā formica explorare serenitatis tempora, **N**am cū aduerterint mandatos imbre fruct; suos humescere explorato diligentius aere quando iugē possit seruare temperiē acruos reserat suos et de cauernis foras suis humeris exportat. vt iugi sole p̄pa frumenta siccant, **D**eniq; haud qua; omnibus illis diebus rumpi de nubibus imbres videbis. nisi cum fruges suas horreis p̄pis formica reuocauerit, **B**oues impendēte pluuia ad presepia se tenere nouerunt **I**tem vbi naturali sensu mutationem celi collegerunt foras spectant. et ultra presepia ceruices extendūt suas vna omnes specie vt p̄dire se velle testent. **Q**uis sub aduentu hiemis inexplebilis ad escam insatiabiliter herbam rapit. eo q; presentiat asperitatem hiemis futuram. vt se prius herbe pabulo farciat. qm̄ gelu aduertente. omnis herba deficiat.

Echinus iste terrenus. quem vulgo: ericiū vocant. siquid insidiar; presenserit spinis suis claudit. atq; in sua arma se colligit. vt quicunq; eum contingendū putauerit vulneret. **I**teq; echin?

futuri prouidens geminas sibi respirandi vias munit. ut quando boream flaturum collegerit. septentrionalem obstruat. quando noto cognouerit detergi acris nubila. ad septentrionalem se conferat. ut flatus declinet obuios. et e regione nocituros. Unde dignam dño ppheta laudem detulit dicēs. Quam magnificata sunt opera tua dñe omnia in sapientia fecisti, Omnia penetrat diuina sapiētia. implet omnia. idq̄ locupletit̄ ex irrationabiliū sensibz. qm̄ ex rationabiliū disputatione colligit̄. Validius est enī tam nature testimonium. q̄ doctrine argumentū. Cui animanti incognitum est. quemadmodū suam tueat salutem. si virtus suppetit resistendo. si velocitas fugiēdo si astutia precauendo.

Quis eas usum medendi. herbarūq̄ docuit habere noticiam & homines sumus. et sepe herbis fallimur. et quas plerunq̄ salubres putamus. noxias reperimus. Quotiens inter dulces epulas. cibibus letalis irrepsit. Et inter ipsas aulicorū excubias. ministrozū vitalia regum feralis esca penet̄uit & Fere norunt solo odore noxia. et p̄futura discernere. nullo preuio. nullo preguatore carpit̄ herba. nec ledit. Melior enim magistra veritatis natura est. Nec sine vllius magisterio suauitatem sanitatis nostris infundit. nostris sensibus eandem doloris acerbiter. docet esse fugiendā. Dinc vita dulcior mors amarior. Nec commendat lene catulos suos. et immittē feram materno mollit affectu. Nec tigridis interpellat ferocitatem. et imminentem eam prede reflectit. Namq̄ ubi vacuū rapte sobolis cubile repererit. illico vestigijs raptoris insistit. At ille q̄uis equo vedus fugaci. Videns tamen velocitate fere se posse preuerti. Nec eua dendi vllum suppetere sibi posse subsidium. thecam huiusmodi fraude molliē. Vbi se contiguum viderit speram de vitro p̄ijcit. At illa imagine sui ludit̄. et sobolem putat. reuocat impetum colligere fetū desiderans. Rursus inani specie retenta. totis se ad cōphendēdū eq̄tē viribus fundit et iracundie stimulo velociē fugienti imminet. Iterū ille sperē obiectu sequentem retardat. nec tamen sedulitatem matris memoria fraudis excludit cassam versat imaginem. et quasi lactata fetus residet. Sic pietatis sue studio decepta. et vindictam amittit et p̄lem.

Quo nobis scrip̄ta affert. que dicit. Filij diligite patres v̄ros

parentes nolite ad iracundiam prouocare filios vestros, Natura hoc bestijs infundit. ut catulos suos ament. fetus suos diligant. Nesciunt ille ovia nouerca alia. nec mutato concubitu parentes a sobole deprauant. neque nouerunt preferre filios posterioris copule. Superioris autem negligere. nouerunt pignora sua. nesciunt caritatis differentiam odiorum incentiua offensionum discrimina Simplex natura ferarum est nescit veritatis calumnias, Sic enim temperauit omnia deus. ut quibus minus rationis daret. plus indulgeret affectu. Que fera pro catulis suis non ipsa potissimum se offerat morti? Que fera fetus suos innumeris licet obfessa cuneis armatorum. non suis visceribus tegat? Ingruat licet telorum seges. illa tamen paruulos suos muro corporis sui septos immunes prestat periculi, Quid dicit homo. qui mandatum negligit. naturam obliterat? et filius patrem despicit. pater abdicat filium. et hoc putant ius esse. ubi damnatur fecunditas. se potius pater damnat qui facit irritum esse quod genuit. et hoc putant auctoritatis esse. ubi sterilitatis natura multatur.

Cortem rationis canem esse nemo dubitauerit. tamen si sensus eius vigorem consideres. censes eum sentiendi sagacitate vim sibi rationis ascribere Denique pauci in gymasijs constituti qui totam in discendo vite longeuitem contriuerint. vix potuerunt cognoscere ut filogismorum coniunctiones contexerent. hoc naturali. canes eruditione comprehendere facile poterit estimari, Nam ubi vestigium leporis cerui ve repererit atque ad diuerticulum semite venerit et quodam viarum competum quod partes in plurimas scindit. obiens singulorum semitarum exordia tacitus secum ipse pertractat. velut filogisticam vocem sagacitate colligendi odoris emittens. aut in hanc partem inquit deflexit. aut in illam. aut certe in hunc se amfractum colligit. sed nec istam nec illam ingressus est. Superest igitur. ut in istam se partem sine dubitatione contulerit. Quod homines vix plura compositae artis meditatione componunt. hoc canibus ex natura suppetit. ut ante mendacium deprehendant. et postea fallitate repudiata inueniant veritatem Nonne totos dies conterunt philosophi propositiones sibi in puluerem diuidentes. qui ratio sibi describunt singulas et ex tribus. cum vna earum veram esse necesse sit. duas primo interficiunt tanquam mendatio congruentes. et sic in ea. quae relicta est vim veritatis inherere definiunt.

Quis tam tenax potest esse beneficij et memor gratie. quandoquidem
p̄ domino etiam in latrones insilire nouerūt. et extraneoz accessu
p̄hibere nocturnos et mori p̄ dominis et cōmori cum dñis suis sint
parati Sepe etiā necis illate euidentia. canes ad redarguendos regy
indicia p̄diderunt. ut muto eorum testimonio plerunq̄ sit creditum

Antiochie ferunt in remotiore parte vrbis. crepusculo necatū
virum. qui canem sibi adiunctum haberet. Miles quidam p̄dan
di studio. minister cedis extiterat. Tectus idem tenebroso adhuc diei
exordio. in alias partes concesserat. Iacebat in humatū cadauer fre
quens spectantium vulgus astabat canis questu lacrimabili domini
deflebat erumnam. Forte is necem intulerat. ut se habet versutia
humani ingenij quo conuersandi in medio auctoritate presump̄ta
fidem assisceret innocentie. ad illam circumspectantis ppli accessit
coronam. et velut miserans a p̄pinquauit ad funus. Tum canis se
questrato paulisp̄ questu dolens arma vltionis assūpsit. atq̄ appre
hensum tenuit. et velut epilogo quodam. miserabile carnē immū
rans. vniuersos conuertit in lacrimas. fidem p̄bationis detulit. q̄
solum tenuit e plurimis. nec dimisit. Deniq̄ p̄turbatus ille q̄ tam
manifestum rei indicem neq̄ odij inimicitiaz neq̄ inuidie. aut in
iurie alicuius. poterat obiedione euacuare. crimen diutius nequit
refellere. Itaq̄ q̄ erat difficilius vltionem persecutus est. quia defen
sionem prestare non potuit. Quid nos dignum nostro referim?
creatori. cuius cibo vescim̄. et dissimulam̄ iniurias. et sepe inimici
dei. eas quas a deo accepimus epulas exhibemus.

Vid agniculis simplicius. quos minuscule paruuloz compa
ram̄ infantie et sepe ex his in magno grege agnicul̄ p̄ ouilia
tota vagatus errat a matre. et cum eam reperire non possit balatu
frequenti absentē incitat ut responsure vocem excitet q̄ ab eius sono
errabunda replicet vestigia. multis licet verset̄ in milibus ouium re
cognoscit vocem parentis festinat ad matrem. lactis quoq̄ materni
notos sibi fontes req̄rit quamuis cibi deficerio teneat. et potus trans
currit tamē aliena vbera grauida licet humore lactis exundant solū
matrem requirit. solius sibi materni vberis pauperes suos signifi
cat habundare. Illa quoq̄ inter multa agniculorum milia solum
filium nouit. vnus q̄uis plurimorum balatus. eadem species s̄ illa

tamen fetum suum discernit a ceteris. et solum filium tacito pietatis testimonio recognoscit. Pastor erat in discretionem ouium agriculus in agnitione matris nescit errare. Pastor fallit specie. sed ouis pietate non fallit. Unus odor omnibus. sed tamen habet natura odorem suum domesticum. quem soboles arcem cara speciali quadam videtur appetate redolere. habet suos usus natura. et sensus domesticos. Vix infantulo dentes ceperunt prumpere etiam nouit sua arma temptare nondum catulo dentes et tanquam habeat ore pro se querit vlcisci Nondum ceruus cornua. et tamen fronte preluit atque ex ea que nondum expertus sit tela minuitur.

Vpus si prior hominem vidit. vocem eripit. et despicit eum tanquam victor. vocis ablata. Idem si se primum senserit deponit ferociam non potest currere. Leo gallum. et maxime album veretur.

Capra vulnerata. dictamnium petit. et de vulnere sagittas excludit. Norunt et bestie remedia sua. Leo eger stimam querit ut deuoret. quod possit sanari. Leopardus capre agrestis sanguinem bibit et vim languoris euitat. Omnis fera egra canis hausto sanguine curatur. Ursus eger formicas deuorat. Ceruus oleum ramusculos mandit. Ergo norunt fere expetere ea que sibi presunt. tu ignoras o homo remedia tua. Tu nescis quomodo virtutem eripias aduersario ut te tanquam preuentus lupo effugere non possit. ut oculo tue mentis eius perfidiam deprehendas. et prior cursum. verborum eius impedias impudentiam eius. et acumen disputationis obtundas. Quod si te ille preuenierit vocem tibi auferet. et si obmutueris. solue amictum tuum ut sermonem resoluas et si in te surrexerit lupo. petram cape et fugit. Petra tua cristus est. si ad cristum confugas fugit lupo. nec terrere te poterit. Hanc petram quesuit petrus. cum titubaret in fluctibus. et inuenit quod quesuit. quia dexteram amplexus est cristi.

Vid dicam allio homines delectari. et illud ad escam sumere quod et leopardus fugit. Denique sic ubi allium aliquis confricandum putauerit leopardus inde exilit nec resistit. Cuius venenata fera odorem non potest sustinere. Id tu pro cibo sumis. et visceribus infundis internis. Interdum doloribus sumas. sed medicas. Pro medicamento non pro cibo sumas. sumas ab egrotantibus. non ab epulantibus. Medicamentum queris. et ieiunium fugis quasi maius aliud remedium.

reperire possis. Ieiuni hominis sputum si serpens gustauerit morit̄
Vides quanta vis ieiunij sit. ut ex sputo suo homo terrenū serpentē
interficiat. et merito spiritualem. Quantam dominus et minusculi
infudit prudentiam & Turtur nidos suos ne lupo pullos suos in-
curset squille folia superiacet. nouit enim q̄ huiusmodi folia lupi fu-
gere consueverunt. Nouit vulpecula quomodo posteritatem foueat
suam. et tu ignoras. tu negligis. quomodo aduersum lupos neq̄cie
spiritualis posteritatem vite huius habeas tutiorem.

Reuertamur ad seriem creature. et consideremus qua ratione
dominus alijs bestijs angustiora colla formauerit. ut leonibz
atq̄ tigridibz v̄ his q̄. alijs p̄lixiora. ut elephantis et camelis. nōne
euidens causa est. quia illis feris. que carne vescunt̄. non erat opuꝝ
p̄lixitate ceruicis & Non enim in terras pascendi gratia. ceruicē atq̄
ora deiciunt. sed aut ceruum inuadunt. aut bouem. aut ouem discer-
punt. Camelus vero cum sit altior. quomodo herbis minutissimis
pasceret̄. nisi longiora. vsq̄ ad terram colla. ad v̄sum pastionis extē-
deret & Itaq̄ camelus p̄ ratione. p̄ceritatis sue p̄lixiora colla sortituꝝ
est. Equus p̄ ratione. bos quoq̄ simili modo. hec enim pascūt herb̄.
Elephantus autem etiam p̄minentē p̄muscidem habet. q̄a
cum sit eminentior cunctis. inclinare se ad pascēdum non pot̄
Itaq̄ p̄muscide eius ad colligendum cibum. v̄t̄ ministerio. Ea
immani bestie largi potus infundit humorem. ideoq̄ concaua est q̄
ad restringendā tante belue sitim. plenos lacꝝ hauriat. ut collecto
flumine possit v̄ndare potantem. Ceruix sane minor est. quā possit
tanti corporis moles. ne ea quoq̄ oneri magis esset qm̄ vsui. ideoq̄
nec genua inflectit. quia rigidioribus opus fuit cruribus quo velut
columnis. tanta possit membrorum machina sustineri. calcaneum
leuiter incuruat. rigent cetera pedum a summo ad imum. nec sicut
nos in ancylas nos sepe deponimus. ita etiam se bestia potest tanta
deflectere. meritoq̄ neq̄ voluendi. neq̄ recubandi vsū cū ceteris ani-
mantibus potest habere communē. Fulciē hinc inde trabibus maxi-
mis. ut in somno aliquantulum. sine periculo reflectat̄. quia pes
eius. nulla artuum coniunctione distinguit̄. Mansuetis igit̄ veluti
quedam fulbra eorum. quibꝝ hic vsus est parant̄ ingenio. feris aut̄
et agrestibꝝ. quia nemo huiusmodi. quibꝝ sustentari queāt fulbra

substernit. hinc venit usus periculi. **N**amq; arbore nixi aut costas
 fricant. aut in somnos sese relaxant. que non nuq; victa atq; infle-
 xa tanto corpore frangit. atq; ille qui sese in eam refuderat corruit.
 nec erigere atq; eleuare se potest. ibiq; iacens interit. aut gemitu suo
 propositus sternit. dum ventre ceterisq; iuxta mollioribus ad vulnus
 patet. Nam dorsu eius. ceteraq; exteriora. non nulla facile solent tela
 penetrare.

Vnt autē qui ppter ebur has illas insidias parēt. vt arborū
 eas quib; se applicare asueuerint. ex alia parte. qua frequen-
 tior usus eis sit. aliquantulū recidant. vt reflectente se elephanto. pō-
 tus membrorum eius sustinē non possint. ruīnam quoq; eius acer-
 sant. Sed si quis ista reprehendit. reprehendat etiam altitudines edi-
 ficiorum. quia citius grauem minant ruīnam. et difficilius lapsa re-
 parant. Verum si illa. aut ppter pulchritudinem. aut ppter speculā
 frequenter attollimus. hec quoq; in elephantis pbare debemus. quia
 magnum rebus bellicis usum ministrant. **I**nde gens persarum fe-
 rox bellis. valida sagittis. omnig; telorum iactu. qui de superioribus
 ad inferiora validiore nisu tela torquentur. acies eorum velut gradiē-
 tibus turribus septa pcedit. **I**n medijs campis tanq; de muro dimi-
 cant. et velut in arce quadam et specula collocati spectant magis bel-
 la. q; subeunt. ita alieni a periculo vident. tuti molib; bestiar. qui
 enim eos adire audeat. cum desuper iaculis facile figat inferius ele-
 fantoz contera. incurfu **D**enig; cedunt illis acies et armatoz cunei
 et castra illa quadrata soluunt. **I**ntollerabili namq; impetu i hostez
 ruunt vt nullo agmine bellatoz. nulla constipatione militum. nullo
 clipeoz retardent obiectu velut quidam mobiles montes versantur
 in prelijs et vt colles. alto eminent vertice. mugitus fragore omniū
 perturbant confidentiam **Q**uid his faciat quāuis lactis validus et
 manu pmpus. cum sibi septus armatoz populus gradientium vt
 murus occurrat. **Q**uid faciat eques. cum equus eius perterrefact;
 tante bestie immanitate diffugiat. **Q**uid faciat sagittarius cum de
 super ferrata viroz corpora. iaculi ictum sentire non possint **B**estia
 quoq; nec mada facile penetrabilis. ferro sit et munita lorici. obui-
 as sine sui periculo acies secet. conterat turmas. **I**taq; vt immensa
 edificia ita elefanti. fundamentis validioribus sustinent. alioquin

imparibus fulti pedibus. inter breuem laberent etatem. **N**unc autem et trecentis et amplius ferunt annis vitam protrahere. quia omnia sibi ad magnitudinem membra conueniunt. ideoque non distincti. ut nobis sed compacti artus sunt quo sunt robustiores. Quam cito hominibus si diu steterint. aut velocius cucurrerint. iugiter ambulauerint. genua vexant et planta. **I**uncta enim et articulata. facilius quam concreta atque solidata. aut doloris sensum. aut casum offensionis admittunt. **E**t quod miraris si vestiti armis timentur. quandoquidem dentibus suis tanquam naturalibus spiculis semper armati sunt et Promoscide sua. quicquid insoluerint frangunt pede quicquid compresserint. velut quodam lapsu ruine ingentis exanimant. **I**nuoluunt promoscide nemora ad sui escam et quasi quidam altissimi dracones. serpentinis quos ceperint spiris flagellant. plerumque eas in orbem colligunt. cum de terra cibum eligant aut potus haurit. **D**ocumento itaque nobis sunt. quod nihil superfluum sit creatum. et tamen hec tante molis bestia subiecta nobis imperij seruit humanis.

A Tenim quoniam de hominis creatura dicturi sumus. comendationem eius. prestruere et prelibare debemus. **V**idebatur nihil elephantis creata habere robustius nihil tam terribile vel procerum nihil tam ferum quam leones. vel tigrides sunt et hec seruiunt homini. et naturam suam humana institutione deponunt. obliuiscunt quod nata sunt. induunt quod iubentur. **Q**uid multa et Docentur ut paruuli. seruiunt ut infirmi vberantur ut timidi. corriguntur ut subditi. mores nostros transeunt quoniam motus proprios perdididerunt. **M**irabilis igitur natura in maximis. **M**irabilis enim in excelsis dominus. mirabilis etiam in minimis. **S**icut enim non minus plana camporum quam montium alta miramur nec plus altitudinem ceteri stupemus quam vitis. aut oleae breuis fecunditatem. ita non amplius miror elephantum. quia procerus est quam murem qui terribilis elephanto est. **N**ature igitur hec potentia est ut terribilia alijs. alijs metulosa sint. **E**st enim donata prerogatiua queoam singulis creaturis. ut quibusdam privilegijs propriis fulciantur formidabilis tauris. elephante murem timet. **L**eo rex quidem ferarum exiguo scorpionis aculeo exagitat. et veneno serpentis occiditur. **E**ximia leonis pulchritudo. comantes ceruice excutit toros. vel sublato pectore attollit ora. **S**ed quis non miretur tam breui scorpionis

aculeo . vt incorpoream putes ingentium corporum exire mortem &
Nec hoc quisq̄m reprehendat . qđ creator serpentis creaturis suis alia
 qđ animantium . vel herbarū genera venenata miscuerit . **N**ata sunt
 enim hec ad corruptionem nostram . nō ad deformationem . **N**anq̄
 ignauis . aut infirmis . aut impijs . plerunq̄ offensionis . atq̄ terrori
 sunt . alijs vsui **I**ta sunt hec . vt pedagogi paruulis . **A**mari vident̄
 acerbi et molesti formidabiles verbere libertatem lasciuendi negāt
 necessitatē discipline exigunt pueriles animos ne luxu defluant . ter
 rore constringunt̄ . ideoq̄ hoz austeritatem frugi euadunt . sobrijs con
 tinentes . laudi magis q̄m ludo dediti . **V**ides quid terribilia illa fla
 gella p̄ficiāt & **S**ic et serpentes . flagella sunt eorum . quibz̄ ifirma
 animi etas . et quedam puerilis mentis virtus ceterum fortioribz̄ no
 cere non possunt . **D**eniq̄ confidenti in domino dictum est . **S**uper
 aspidem et basiliscum ambulabis et . c . l . et . d . **P**aulum momordit
 vipera . **E**t putabant eum quasi peccatorem . vix de naufragio
 seruatū veneno eē moriturum . sed posteaquā inuolabilis p̄man
 sit excussa in ignem vipera . plus apud ituentes venerationis inue
 nit . **S**ed et ipse dominus ad omnes ait . **Q**ui crediderit et baptisat̄
 fuerit saluus erit . qui vero non crediderit condemnabit̄ . **S**igna
 autē credentiū hec dixit fore vt serpentis mulceant manu venena . his
 atq̄ omne etiam mortiferum si biberint nocere non possunt **T**ua i
 tibi magis incredulitas . o homo q̄m venena metuenda serpentium
 sunt . **T**ime igit̄ illa . vt saltem dum formidant̄ illa . ad fidem p̄uo
 care te possint . **Q**đ si zeum non times . vel vlticia perfidie venena
 formides . **N**ūc quomō et elephantos vides tibi subditos et leongy
 esse subiectos nosce teipsum o homo qđ nō vt ferunt apollinis pithij
 sed salomonis sancti est qui ait . nisi scias te formosam in mulieribz̄
 quanq̄ multo ante moyses inde vt heronomio scripserit . **A**tende
 tibi o homo . **A**tende tibi ait lex . et p̄pheta ait . **N**isi scias te . **C**ui hoc
 dicit & formosa inquit in mulieribus . **Q**ue est pulchra in mulieribz̄
 nisi anima . que in vtroq̄ sexu p̄stantior possidet pulchritudinis & et
 merito decora est . que non terrena sed celestia non corruptibilia sed ī
 corrupta desiderat . in quibus decus perire non soleat . **C**orporalia
 enim omnia p̄cessu etatis . aut egritudinis inequalitate marcescūt .
Hinc attēde dicit moyses ī qua tu totus es . ī qua melior tui portio ē

Deniq; interpretatus est dominus quis sis tu istud dicens. **A**tendite vobis a falsis prophetis. **I**sti enim animam debilitant. mentem subvertunt. **N**on igitur caro tu es. **Q**uid enim est caro sine anime gubernaculo mentis vigore? **C**aro hodie sumit cras deponit. caro temporalis anima diuturna. **C**aro amittit est anima que se induit quodam corporis indumento. **N**on igitur tu vestimentum es. sed qui vestimento uteris. **I**deo tibi dicitur ut expolians veterem hominem. cum actibus suis novum induas. qui non in corporis qualitate. sed in spiritu mentis et agnitione renouatur. **N**on in qua caro es tu. **N**eq; enim carni dicitur. **T**emplum enim sanctum dei est. quod estis vos et alibi **T**emplum dei vos estis. et habitat spiritus sanctus in vobis. **S**ed renouatis dicitur et fidelibus in quibus permanet spiritus dei. **I**n carnalibus autem non permanet. quia scriptum est. **N**on permanebit spiritus meus in istis. quia carnes sunt. **S**ed prout ipsius creationis nostre seriem consideremus.

Faciamus inquit hominem ad imaginem et similitudinem nostram. **Q**uis hoc dicit? **N**onne deus. qui te fecit? **Q**uid est deus? **C**aro an spiritus? **N**on caro utique sed spiritus. **C**uius similis caro esse non potest. quia ipse incorporeus et invisibilis est. **C**aro autem comprehendit et videtur. **C**ui dicitur. **N**on sibi utique quia non dicitur faciam sed faciamus. **N**on angelis quia ministri sunt. serui autem cum domino. et opera cum auctore non possunt operationis habere consortium. sed dicitur filio etiam si iudei nolint etiam si arriani repugnent. **S**ed iudei conticescant et arriani cum suis paribus commutescant. qui dum unum a consortio diuine operationis excludunt. plures inserunt et prerogatiuam quam filio negat seruis donant. **S**ed esto ut ad maniculo seruulorum ad operandum deus vobis indiguisset videatur. **S**i operatio communis est cum angelis deo. nunquid deo et angelis imago communis est? **N**unquid angelis diceret. faciamus hominem ad nostram imaginem et similitudinem? **S**ed quid sit imago dei audi dicentem. **Q**ui eripuit nos inquit de potestate tenebrarum et transtulit in regnum filii caritatis sue. in quo habemus redemptionem remissionem peccatorum. qui est imago dei invisibilis et primogenitus vniuersae creature? **I**pse est imago dei patris. qui semper est et erat in principio. **D**enique imago est qui dicitur. **P**hilipe. qui

videt me videt et patrem. Et quomodo tu cum imaginem viuam
 patris viuentis videas dicis ostende nobis patrem & Non credis qz
 ego in patre et pater in me est & Imago dei virtus ē. non infirmitas
Imago dei sapientia est, Imago dei iusticia ē. Sed sapientia diuina
 et sempiterna iusticia. Imago dei est solus ille qui dixit ego et pa ter
 vnum sumus, Ita habens similitudinem patris vt diuinitatis et
 plenitudinis habeat vnitatem. Vbi dicit faciamus. quomodo ineq̄
 litas Cum iterum dicat ad similitudinem nostram vbi ē dissimilitu
 do, Sic in euangelio vbi dicit ego et pater vtqz non vna persona
 est. vbi autem ait vnum sumus. nulla est discrepantia diuinitatis
 aut operis, Non igit in vtroqz vna persona sed vna substantia est
Et bene addidit sumus quia semper esse diuinum est vt coeternū cre
 das quem putas non esse dissimilem. Eternus est enim. de quo dicit
 moyses Qui est misit me. Pulchre etiam illud premisit ego et pater
Nam si patrem premisisset. tu minorem filium iudicares, Sed pre
 misit filium quem non conuenit credi patri superiorem. adiunxit pa
 trem. vt aduertas deum patrem et filium eius ordinis p̄iudicio non
 teneri. Attende inquit tibi soli. Aliud enī sumus nos. alia sunt no
 stra. alia que circa nos sunt. Nos sumus hoc ē anima et mēs nostra
 sūt corporis membra et sensus eius circa nos serui sunt. pecunia est
 et vite istius apparatus Tibi igit attende et teipsum scito hoc est nō
 quales lacertos habeas. non quantam corporis fortitudinem. non
 quantas possessiones quantam potentiam sed qualem animam ac
 mentem vnde omnia consilia p̄ficiunt ad quam operum tuorum
 fructus refertur. Illa est plena sapientie plena pietatis atqz iusticie
 quoniam omnis virtus a deo est. cui dicit deus. Ecce ego hierusalē
 pinxi muros tuos. Illa anima a deo pingit. que habet in se virtutū
 gratiam renitentem splendoremqz pietatis. Illa anima bene picta ē
 in qua elucet diuine operationis effigies. Illa anima bene picta est
 ī qua est splendor glorie et paterne imago substantie. Secundū hāc
 imaginem que refulget pictura preciosa est. secundū hanc imaginē
 adam ante peccatum. sed vbi lapsus est deposuit imaginem celestis
 sumpsit imaginem terrestris. Sed fugiamus hanc imaginem que ī
 trare ciuitatē dei nō potest. quia scriptum est. Domine ī ciuitate tua
 imaginem ipsorum ad nihilum rediges. Et non intrat indigna

imago et que intravit excludit. Quia non intrabis inquit in eam
omne comune et qui facit execrationem et mendacium hille intrabit
in eam cuius in fronte agni nomen scriptum est. ¶ Anima igitur
nostra ad imaginem dei est. In hac totus es homo. quia sine hac nihil
es. sed es terra et in terram resolveris. Denique ut scias quia sine
anima caro nihil est. Nolite inquit timere eos. qui possunt corpus
occidere. animam autem non possunt. Quid igitur in carne presumis
qui nihil amittis si carnem amiseris? Sed illud time. ne anime tue
defrauderis auxilio. Quam enim dabis hec commutationem pro anima
sua. in qua non exigua sui portio. sed totius humane universitatis
substantia est.

Hec est per quam ceteris ferarum aviumque dominaris animam
tibi. Hec est ad imaginem dei. corpus autem ad speciem bestiarum.
In hac pium diuine mutationis insigne. in illo cum feris ac beluis
vile consortium. ¶ Sed tractemus limatius quid sit ad imaginem
dei. Caro nunquid ad imaginem dei est? Ergo terra in deo est quia
caro terra est. Ergo corporeus deus? Ergo infirmus. ut caro passio-
nibusque subiectus? Et forte caput tibi videatur ad similitudinem dei
quia eminent. aut oculi. quia intuentur. vel aures. quia audiunt. Si
altitudinem spectes. num proceri videmur. quia paululum vertice
eminemus a terris? Sed id non putet. eo nos similes dei dici quia
serpentibus ceterisque reptantibus. aut quia dammulis. atque ouibus.
aut lupis celsiores sumus? Et quanto in ea parte. cameli nobis atque
elefanti proceriores sunt? Obrutus est quidem prestans. spectare elemen-
ta mundi cognoscere. que nullus annunciet. sed tuus deprehendat
aspectus. Verum hoc ipsum quantum est quod videmus. ut eo ad si-
militudinem dei nos esse dicamus. quia omnia videt spectat omnia
latentes deprehendit affectus. scrutatur cordis occulta? Non pudet
hoc dicere. cum ipse me totum videre non possim? Quod ante pedes
est video. quod a tergo est. videre non possim? Cervicem meam ne
scio. non novi occipitium. renes meos videre non possim. Similiter
quantum est quod audiimus cum id quod paululum distet videre et au-
dire non possim? Si interiecti parietes sint impeditur aspectus impe-
ditur auditus. Deinde corpus nostrum. uno in loco heret angusto in-
cludit spacio. Omnes fere latiores sunt homine. omnes etiam velociores

Non ergo caro potest esse ad imaginem dei . Sed anima nostra que
 libera est . diffusis cogitationibus . atq; consilijs . huc atq; illuc vagat
 que cōsiderādo spectat omnia **E**xce nunc sum? ī italia et cogitam? q̄
 ad orientales vel ad occidentales partes spectare videant . et cum ill
 versari videm . q̄ in persidea sunt constituti . et illos videmus qui de
 gunt in affrica liquos cognitos nobis ea terra susceperit . sequimur
 p̄ficilentes inheremus peregrinantibus copulamur absentib; al
 loquim̄ separatos . defunctos quoq; alloquium resuscitamus . eosq;
 ut viuentes complectimur et tenemus et vite officia . his vsuq; de
 ferimus . **E**a igit̄ est ad imaginem dei . que non corporeo estimat̄
 sed mentis vigore . que absentes videt . transmarina visu obit . per
 currit aspectu . scrutat̄ abdita huc at huc vno momento sensus suos
 per totius orbis fines et mundi secreta circumfert . que deo iungitur
 cristo adheret . descendit in infernum . atq; ascendit . libera versatur ī
 celo . **D**eniq; audi dicentem . **N**ostra autem conuersatio in celis est .
Non est ergo ad imaginem dei . in qua deus semp est . Sed audi q̄a
 ad imaginem dei . **D**icit enim apostolus **N**os itaq; omnes reuelata
 facie . gloriā dei specularē . ad eandē imaginem reformam̄ . a glā
 in gloriā sicut ad deum spiritu . **Q**uia igit̄ cognouimus animam
 esse ad imaginem dei . **N**unc considerem? vtrum de anima potuerit
 dici . **F**aciamus hominem ad imaginem . **S**ed audi et istud . q̄a aīa
 nomine hominis nuncupat̄ . **S**criptum est enī in genesi . **F**ilij autem
 ioseph . qui facti sunt illi in egipto . anime nouē . **O**mnes ergo anime
 que intrauerunt cum iacob in egiptum . lxxv . **E**t multo ampli
 anima . vel homo latine . vel grece antropos dicit̄ . alterum ab huma
 nitate . alterum ab intueniendi habens viuacitatem . que magis anime
 q̄ corpori . conuenire non dubium est . **C**ui rei etiam illud iure con
 trit̄ dictum in threnis hieremie . **B**onus est dominus sustinentibus
 eum . anime que querit eum **D**e hominibus dixit . et animā adijcien
 dam putauit **M**elius enim querit ista . si sola sit . abducens se a corpo
 ris ceno . et a cupiditate carnali . **I**psa est ad imaginem dei cōformis
 dñi hiesu . **Q** aut̄ conformes filij dei sancti sunt . **S**ic enim legim?
 dicente paulo . **S**cimus quoniam diligentibus deum omnia coope
 rant̄ in bonum . his qui secundū p̄positum vocati sunt sancti . quoz
 presciuit et predestinauit . conformes fieri imaginis filij sui . ut sit ipse

primogenitus in multis fratribus. Quos autem predestinauit. hos et vocauit. Quos autem vocauit. hos et iustificauit.

Vtrum igitur secundum corpus. an secundum animam. iustificatio tibi conferri videatur queso respondeas. Sed dubitare non potes cum iusticia unde iustificatio deriuata est. mentis tue utique non corporis sit. **P**ictus es ergo o homo et pictus a domino deo tuo. **H**abes bonum artificem et pictorem. **N**oli bonam delere picturam. non fucos sed veritate fulgentem. non cera expressa sed gratia. **D**eles picturam mulier. **S**i vultum tuum materiali candore oblimias. si acquisito rubore perfundas. **I**lla pictura vicij non decoris est. illa picta fraudis non simplicitatis est. illa pictura temporalis est. aut pluuia aut sudore tergit. illa picta fallit et decipit. ut neque illi placeas cui placere desideras. qui intelligis non tuum. sed alienum esse quod placeas et tuo displiceas auctori. qui videt opus suum esse deletum. **D**ic mihi. si supra artificem aliquem inducas alterum qui opus illius superioris nouis operibus obducatur. nonne indignatur ille qui opus suum adulteratum esse cognouerit? **N**oli tollere picturam dei. et picturam meretricis assumere. quia scriptum est **T**ollam ergo membra cristi et faciam membra meretricis. **A**bsit. **Q**uod si quis adulterat opus dei graue crimen admittit. **G**raue est enim crimen. ut putes quod melius te homo quam deus pingat. **G**raue est ut dicat de te deus. **N**on agnosco colores meos non agnosco imaginem meam. non agnosco vultum meum. quem ipse formauit reicio ego quod meum non est. **I**llum quere qui te pinxit cum illo habeto consortium. ab illo sume gratiam cui mercedem dedisti. **Q**uid respondebis? **Q**uos si graue est. adulterare opus dei. quid de illis dicemus qui interficiunt opus dei. qui humanum sanguinem fundunt. qui vitam quam deus donauit extorquent. qui dicunt tollamus iustum. quoniam inutilis est nobis? **V**nde bene lectum est hodie. **V**ulpe foveas habent. et volucres celi nidos. ubi requiescant. filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet. **V**ulpis ergo se abscondit in fouea. auis se intuetur in nido. homo non abscondit in fouea. sed decipit. **F**ouea vero os hominis est. fouea alta. pectus est hominis. ubi sunt noxia et fraudulenta consilia. male cogitationes. **T**u abuias et alius tibi foueam parat. **I**n medio laqueorum ambulas. quos absconderunt tibi in via inimici tui. **O**mnia ergo circumspice. ut

effugias sicut dammula de retibus et sicut avis de laqueo, **D**amula
 retia aspectus viuacitate declinat. avis euitat laqueos. si ad superiora
 se conferat. et terrena superuolat. **I**n superioribus enim nemo tendit
 retia. laqueum nullus abscondit. **I**deo cuius conuersatio in supernis
 est. huius non solet in predam venire captura. **S**ed quid miraris si
 homo decipit ab homine. quando filius hominis. ubi requiesceret.
 non habebat. **E**t ille quidem. talem hominem fecit. **I**n quo caput
 suum reclinaret. sed postea in pectore nostro. non requies proxi-
 mi cepit esse. sed fouea. postquam alter alteri nequere cepit insidias quem
 iuuare deberet. caput suum christus auertit a nobis. sed postea tam
 illud maluit morti offerre pro nobis. **N**oli igitur esse fraudulentus. cru-
 delis. immitis. ut in te christus caput suum reclinet. **D**enique cum fecit
 set piscium beluas. cum fecisset ferarum genera. et bestiarum non re-
 quieuit. requieuit autem prius quam hominem suam ad imaginem fecit. **I**n
 quo requiescat. audi dicentem. **S**upra quem requiescam. nisi super
 humilem et quietum et tremementem sermones meos. **E**sto ergo hu-
 milis et quietus. ut in tuo deus requiescat affectu. **Q**ui non requi-
 euit in bestiis. multo magis non requiescit in pectore bestiali. **S**unt
 enim animi bestiales. sunt fere forma hominum indute. de quibus
 dicit dominus **A**tendite uobis a falsis prophetis. qui ueniunt ad uos
 in uestitu ouium. intus sunt autem lupi rapaces. **I**n his ergo non
 requieuit deus. sed requieuit in moribus humanis. quo fecit deus
 ad imaginem suam et similitudinem. quando fecit uirum. qui non
 debet uelare caput suum. quoniam imago et gloria est dei. **Q**uius
 uiri anime dicit. **E**cce ego hierusalem pinxi muros tuos. **N**on dixit
 pinxi uentrem tuum. non dicit pinxi inferiora tua. sed dicit pinxi
 muros tuos. ualida se asserens homini murorum dedisse presidia. ut
 si peruigil speculator in portis sit obsidionis. possit propulsare periculum
Dicit itaque. **N**on tibi voluptates dedi. non illecebras cupiditatum
 non incentiua luxurie. non alieni decoris concupiscentiam. sed dedi
 tibi fundamenta muralia. dedi tibi turrium excelsa fastigia. in quibus
 constitutus expugnari ab hoste. non metuas. non ingruentium le-
 gionum terribilia licet temptata formides. **D**enique habes in **E**saias
 qua iusti anima dicit uel ecclesia. **E**go ciuitas munita. ego ciuitas
 obsessa. munita per christum. obsessa per diabolum. **S**ed non debet

obsidionem vereri. cui christus adiutor ē. **M**unit enim gratia spiritualis
et secularibus periculis obsidet, **V**nde et in canticis habes dictum
Ego murus et vbera mea turris. **M**urus est ecclesia. turres eius sunt
sacerdotes. quibus habundat. et de natalibus verbum. et de mora-
libus disciplina. **C**ognosce ergo te decora anima. quia imago es dei
Cognosce te homo. quia gloria es dei. **A**udi quomodo propheta dicit
Mirabilis facta est cognitio tua ex me. hoc est in meo opere. tua mi-
rabilius est facta maiestas. in consilio hominis tua sapientia predicanda
dum me intueor quem tu in ipsis cogitationibus occultis et internis af-
fectibus deprehendis. scientie tue agnosco misteria. **C**ognosce te ergo
o homo quantus sis. et attende tibi. ne quando laqueis implicatus
dyaboli fias preda venantis. ne forte in fauces illius tetri leonis in-
curras. qui rugit et circuit. querens quem deuoret. **A**ttende tibi. ut
consideres quod in te intret. quod ex te exeat. **N**on de cibo dico. quia ab-
sorbet et egerit. sed de cogitatione dico de sermone assero. **N**on intret
in te alieni thori concupiscentia. non irreat in tuam mentem. non
rapiat oculis transeuntis femine pulchritudinem. animus non in-
cludat. non sermo eius temptamentorum machinas neccat. non in-
dolo prodat. non maledico proximum aspergat opprobrio. **V**enatorem te
fecit deus non expugnatorem. qui dixit. **E**cce ego mitto venatores
multos. venatores non criminis sed absolutionis. venatores non cul-
pe utique sed gratie. **P**iscator christi est cui dicit. **A**mmo cras homines
capiens viuificas. **S**ic mitte retia tua. sic mitte oculos tuos. sic mitte
sermone tuos. ut nullum opprimas sed alleues fluctuantem **A**ttende
inquit tibi. **S**ic sta ne cadas. sic curre. ut ad brauium peruenias. sic
certato ut sepe decernas. quia legitimo debet corona certamini **M**iles
es. hostem diligenter explora. ne tibi nocturnus irreat athleta ma-
nibus aduersario propior esto quam vultu ne oculum feriat tuum. liber
obtus sit argutus incessus. ut irruentem effundas. cedentem occupa
vulnus vigilantis aspectu exeat forti congressu repellas. **Q**ui si fuerit
vulneratus attende tibi. curre ad medicum quere remedium penite-
tie. **A**ttende tibi quia carnem habes que cito labitur **V**eniat tibi bonus
animarum medicus sermo diuinus. aspergat tibi oracula domini tanquam
medicamenta salubria **A**ttende tibi ne fiat verbum absconditum in
corde tuo iniquum. **S**erpit enim sicut venenum. quod et contagia infert

71
letalia **A**ttende tibi ne obliuiscaris deum. qui te fecit. ne nomen eius
in uanum accipias. **A**ttende tibi. lex dicit. ne cum manducaueris et sati-
tus fueris. et domos edificaueris. et habitare ceperis. et peccatoribus
tuis repletus fueris. et auro et argento habundaueris. et omnibus quae
cumque tibi fuerint in multitudine exaltes te corde. et obliuiscaris deum
tuum. **Q**uid enim habes homo quod non accepisti? **N**onne hec omnia
sicut umbra pretereunt. **N**onne domus tua hec puluis est et ruina? **N**onne
hec omnia fabula est? **N**onne seculi thesaurus? **V**anitas est? **N**onne
tuispe cinis es? **R**espice in sepulchra hominum. et uide quid ex te
nisi cinis et ossa remanebunt. hoc est ex corpore tuo. **R**espice inquam
et dic mihi. quis ibi diues. quis pauper sit. **D**iscerne inopes ac potentes.
Nudi omnes nascuntur. nudi moriuntur. **N**ulla discretio inter cadaue-
ra mortuorum. nisi forte quod grauius fetent corpora diuitem distenta
luxurie. **Q**uem audisti pauperem cruditate defunctum? **P**rodest illi
inopia sua. exercet corpus non opprimit. nec tamen audiuit iustum
derelictum. nec semen eius querens panem. quoniam qui bene operantur
in terra sua abundant alimentis. **A**ttende ergo tibi diues. quia et
tu carnem portas sicut pauper. **A**ttende tibi pauper. quia anima
tua preciosa est. et si caro mortalis diuina anima. et si tibi deest pec-
cunia non deest gratia. et si non est domus ampla. non diffusa pos-
sessio. celum patet terra libera est. **O**mnibus incommune elementa do-
nata sunt. patent eque diuitibus et pauperibus ornamenta mundi.
Nunquid pulchriora preciosissimarum domorum aurata laquearia.
quam celi facies stellis insignita fulgentibus? **N**unquid latiora diuitum
rura quam spacia terrarum? **V**nde ad eos qui domum ad domum.
et villam ad villam iungunt dictum est. **N**unquid soli habitabitis
super terram? **M**aiorem domum tu habes pauper. in qua clamas
et exaudiris. **O** israel inquit propheta. quam magna est domus dei et
ingens locus possessionis eius. magnus et non habet finem altus et
immensus. **D**omus dei diuiti communis est et pauperi. **D**ifficile est
tamen diuitem intrare regnum dei. **S**ed forte doleas. quod nullum tibi
auratorum lichnorum lumen refulgeat. **S**ed multo tibi illustrior
lumine circumfuso luna resplendet. **D**e hieme forsitan queris. quia
nulla tibi hypocausta anhelantibus ignibus vaporent. **S**ed habet
solis calorem. qui tibi orbem terrarum temperet. et hiberno te defendat

a frigore. **A**n illos beatos putas. qui seruorum sequentiū stipant
cateruis. **S**ed qui alienos pedes requirunt. suis uti nesciunt. **D**eni
q̄ a paucis procedunt a pluribus portant. nisi forte illud miraris
q̄ habundant auro argento pecunia. **Q**uantis habundant vides
quantis egeant non vides. **S**ed eburneis lectis accumbere preciosū
putas. et nō consideras preciosiorem esse terram. que pauperi thory
graminum sternit. in quibus dulcis requies suavis est somnus. quē
ille aurea compositus sponda. tota peruigil nocte querit. et nō capit
Quanto te ille beatiorem iudicat vigilans quiescentem. **I**llud pre
tereo q̄ multo est prestantius quoniā iustū vir. qui hic egerit illic
habundabit. qui autem hic laborem tollerauerit. illic consolationē
habebit. et qui hic bona receperit. illic mercedem non habebit. **P**aup
tas enim mercedem suam reseruat. census absumit. **A**ttende ergo
tibi pauper. attende diues quia in paupertate et diuicijs tempta
menta sunt. **I**deo quidam sapiens dicit. **D**iuicias et paupertatē
ne dederis mihi. et qua ratione petierit. hoc dicit. **S**atis est enī homi
ni habere q̄ sibi sufficit. quia diuitie ut epulis ventrem. ita animū
curis sollicitudinibꝫ distendunt. ideoq̄ petit sibi constitui que op̄
sunt et suffitientia. **N**e repletus inquit mendax fiam et dicam. quis
me videt aut factus pauper furtum faciam et iurem in nomine dñi
Pugenda igit̄ et cauenda sunt temptamenta mundi. ne pauper de
speret ne opulens insolescat. **S**criptum est enim. **C**um expuleris gen
tes et ceperis uti terris eorum ne dicas. **V**irtus mea et manus mea
hanc mihi possessionem parauit. **S**ic est qui opes suas merito ascri
bit suo. et ideo quasi p̄batus p̄rium non agnoscit errorem sed lōgo
trahit fune peccatum. **N**am si credat q̄ accessio pecunie aut fortuitu
euentus aut turpis astutie sit. non habet locum insolentia. in quibꝫ
aut nulla laus. et inanis labor. aut cupiditas inuerecunda sit mo
dum nesciens ponere voluptati. **S**ed iam etiam de ipso aliqua dicē
da sunt corpore hominis. q̄ prestantius ceteris decore et gratia eē q̄s
abnuat. **N**am etsi vna atq̄ eadem omnium terrenorum corporum
videat̄ esse substantia. firmitudo et p̄ceritatis quibusdam maior in
bestijs. forma tamen humani corporis est venustior. status erectus et
cellus. ut neq̄ enormis p̄ceritas sit. neq̄ vilis et abiecta paup̄illita
cū ipsa habitudo corporis suavis et grata. ut neq̄ beluina vastitas

horrore sit. nec gracilitas tenuis infirmitati. **A**c p̄mū omniū cognosca-
 mus humani corporis fabricā instar esse mundi. **S**iquidem ut celū
 eminent aeri. turris mari. que velut quedam membra sunt mundi.
 ita etiam caput. supra reliquos artus nostri corporis cernimus emi-
 nere. prestantissimumq; esse omnium. tanq̄ inter elementa celū tāq̄
 arcem inter reliqua vrbis menia. in arce autem hac regalem q̄ndā
 habitare sapientiam secundum p̄pheticum dictum. **Q**uia oculi sapi-
 entis in capite eius sunt. hanc esse tutiorem. et ex illa omnibus mem-
 bris vigorem prudentiamq; deferri. **Q**uid enim rubor et validitas
 lacertorū p̄ficiat. quid velocitas pedum. nisi capitis velut p̄ncipis
 sui. imperialis quedam potestas adimiculet. **E**x hoc enim aut de-
 stituunt vniuersa. aut omnia fulciunt. **Q**uid agat fortitudo. nisi
 oculo duce ducat in prelium. quid fuga si desit obtutus. **C**arcerem
 totum corpus tenebroso horrens situ nisi oculorū illuminet aspectu.
Qd ergo sol et luna in celo. hec sunt oculi in homine. **S**ol et luna
 duo mundi lumina. oculi autem quedam in carne sidera fulgent de
 super. et inferiora claro illustrant lumine. nec patiunt noctis q̄b̄dā
 nos tenebris implicari speculatores quidam nostri die ac nocte excu-
 bant. **N**am ex sopore membris citius ceteris excitant. et vigilantes
 circumspiciunt omnia. **V**iciniore enim sunt cerebro. vnde omnis
 manat vsus vigendi. **R**eg enim p̄p̄ere huc quisq; descendisse me-
 credat. q̄ relicto vidrice oculos predicem. cum alienum non sit sum-
 mam rem in parte laudare. **O**culos enim ceterum ē esse capitis por-
 tionem. **C**aput itaq; oculis explorat omnia. auribus occulta rimatur
 cognoscit abscondita. audit quid alijs agat in terris. **I**ple autē ver-
 tex capitis. qm̄ suavis et gratus. quā speciosa cesaries. q̄ reuerenda
 in senibus q̄ veneranda in sacerdotib;. quā terribilis in bellatorib;
 q̄ decora in adolescentibus q̄ compta in mulieribus. qm̄ dulcis in
 pueris. **A**lium sexum crinita non decet alium tonsa non decet. **E**x
 arboribus licet que humani capitis sit gratia estimare. **I**n capite ar-
 boris omnis est fructus. ibi omnis est pulchritudo. illius coma nos
 aut a pluuijs tegit aut a sole defendit. **T**olle arbori comam. tota ar-
 bor ingrata est. **Q**uanto igit maior humani capitis ornatus est q̄
 cerebrum nostrum. hoc est sedem originemq; nostrum sensuū capill
 capitis munit et vestit. ne a frigore vexet. aut estu. **I**llic enim fons

uniuersorū est. et ideo ubi iniuria nocet ibi gratia preminet. **Q**uid sine capite est homo. cum totus in capite sit. **C**um caput videris hominem agnoscis. si caput desit. nulla agnitio esse poterit. iacet trūc? ignobilis sine honore sine nomine. **S**ola ere fusa principum capitata. et ducti vultum de ere. vel de marmore ab hominibus adorant. **N**on immerito igitur huic consultori suo cetera membra famulant. et circumferunt illud seruili gestamine sicut nume atque in sublimi locatum vehunt. **V**nde censoria potestate. quo vult dirigit quorundam obsequium seruulorum. et precepta singulis obeunda decernit. **V**idea? imperatori suo singula gratuito stipendio militare. **A**lia portant alia pascunt. alia defendunt. vel ministerium suum exhibent. parēt ut principi ancillant ut domino. **I**nde velut quedam precedit tessera. quam debeant pedes obire regionem. que milicie munia man? consummandis operibus exequant. qua venter abstinendi vel edē di formam impositae teneat discipline. **H**uic frons libera nudis apta temporibus. que mentis habitum speciem sui producat. nunc leta. nunc tristior. nunc directa ad seueritatem. nunc ad lenitatem remissior. que signis forensibus internam exprimat voluntatem. **I**mago que dam animi loquit in vultu. fidi vasis. in qua cotidie dñi nomen inscribit et tenet. **E**am gemine sepes superciliorum secunt que oculi munimenta pretendunt. preteyunt gratiam. ut et venustas decoris arrideat et diligentia pteationis assistat. **S**iquid de capite sordium decidat. aut harene puluis. aut ros nebule. aut tumescentis verticis sudor excipit supercilio. ne tenera offensa acie visiones mollium perturbet oculorum. **A**dherent velut quibusdam montium supercilijs oculi et protegente montis cacumine tutiores sint. et tanq̄ in summo locati. de quadam scena superiore uniuerſa p̄spectent. **N**eq̄ enim oportebat eos humiles esse. sicut aures. vel os ipsosq̄ narium interiores sinus. **S**pecula enim semper in alto est. ut ad venientium cateruarum hostilium explorari possit aduentus. ne in prouiso occupent ociantem. vel vrbis populum. vel imperatoris exercitum. **S**ic latronum quoq̄ cauēt incurſus. sic exploratores in muris. aut in montibus. aut turribus excelsis supercilio sunt locati. ut desuper spectent plana regionum in quibus insidie latronum latere nō possūt. **I**n mari quoq̄ positus. si quis terre appinquare se conijcit. in ipa

mali fastigia. et celsa æternarum cornua. voti explorator ascendit
 et adhuc inuisibilem reliquis nauigantibus eminens terram salutat.
Ac forte dicas. si specula editior necessaria fuit. cur non super sumum
 verticem capitis oculi constituti sunt. sicut cancris vel scarabeis in
 summo sunt. quibus licet nullum caput appareat. colla ac dorsa tamen
 cetero corpore celsiora sunt. **S**ed illis testa valida. nec tam tenuis
 membrana sicut nobis. que facile possit offendi. rubog et ceteris in-
 terferendi sentibus. alijs quoque animantibus huiusmodi species. ut
 possint oculos ad ceruicem conferre. ut equi ac boues. ac prope modum
 omnes fere. aut ad alas suas. ut aues. quo tuta quiete potiantur. nobis
 autem. et in summa prope modum corporis parte constitui oculorum
 oportuit tanquam in arce et ab omni vel minima offensione defendi. quod
 duo sibi compugnancia videbantur. **N**am si in humili essent prope tuta
 men munus impediret. si in vertice paterent ad iniuriam. **I**taque ne
 vel usus muneris aliquid detraberet. vel aliquis ad propulsandam ini-
 iuriam prospiceret. eo loco oculos constituit. cui supercilia desuper non
 minimum protectionis impartiant. subter male aliquantulum eleua-
 te. haud exiguum munitionis adiungant. interiore partem sepiant
 nares. et exteriorem quoque frontes. malarum que sibi exuberent. et
 licet ossium compage connexa et equata confinia circumuallare vi-
 deantur. **I**nter hec medij sunt oculorum orbis et tuti ad cauendum. et
 ad intuemum liberi et decori ad gratiam ut pote in cristalli specie re-
 fulgentes. in quorum medio pupille sunt. que videndi munus ope-
 rantur. **N**ec nequa incidentis iniurie offensionem ledant. pilis hinc
 inde confertis. velut quodam vallo per circuitum muniuntur. **V**nde
 tutum auxilium postulans. propheta ait. **C**ustodi me domine ut pu-
 pillam oculi. ut protectionis diuine fieret ei tam sollicita et tuta custo-
 dia quam pupillam oculi. tutissimo quodam nares vallo munire dig-
 natus est. simul quia innocentia et integritas leui sorde aspersa vio-
 latur. et gratie sue munus admittit. **E**t ideo prospiciendum. ne quis eam
 puluis erroris oblinet. aut vlla vexet festuca peccati. quia scriptum est
Ecce primum trabem de oculo tuo. et tunc videbis ut educares vestu-
 cam de oculo fratris tui. **I**taque propter oculos ferunt medendi periti
 cerebrum hominis in capite locatum. alios autem nostri corporis
 sensus propter cerebrum finitimo quodam esse domicilio constitutos

Inicium enim neruorum et omniū sensuum voluntarie cōmotōnis cerebrum est. atq; inde omnes eorum que diximus causa manat in: itū autē arceriaz insiti caloris. q̄ animant̄ et tepescunt vitalia cor eē pleriq; arbitrant̄ sensuū autē singulorū velut organū nēui sūt q̄ velut corde et fides quedā de cerebro oriunt̄. et p̄ partes corporis in singula queq; officia deriuant̄. ideoq; mollius est ceteris cerebrum. quia omnes suscipit sensus. vnde omnes nerui querunt vniuersa. que v̄ oculis viderit vel auris audierit. vel odor inoleuerit. vel lingua increpauerit. vel os saporis acceperit. **Q**uod enim molle ad compassio- nem aptius. q̄ autem durum ex aliquo rigore neruorum ad agen- dum efficacius. **P**restantissimum quoq; audiēdi munus ē. et vsui suppar gratia. **I**deo aures exstantiores. vt et ornatus decorem pre- ferant. et excipiant omne illud. quicq; de vertice sordium humoris ve defluxerit. simul vt in earum finibus vox repercussa sine offensio- ne interiores ingrediat̄ amfractus. **N**am nisi ita esset. quis non ad omnem fortioris sonum vocis attonitus redderet. cum in ipsa sub- sidia frequenter in p̄uiso ictus clamore nos obsurdescere sentiam? **T**um velut quedam p̄pagnacula videas pretendere aduersus frigo- ris asperitatē. calorisq; flagrantia. vt neq; frigus penetraret duct̄ pa- tentes. neq; munus adurat estus. **S**inuatio autem interiorum auri- um modulandi quendam numerū prestat et disciplinā. **S**iquidem per amfractus auriū quidā ritmus efficit̄. et modulis quibusdā ī- gresse sonus vocis exprimit̄. **T**enaces preterea sermonis accepti ip̄q; amfractus esse auriū. vsus ipse nos docet. **S**iquidem velut in conca- uis montiū vel in recessu rupium vel in amfractu fluminū vox au- dit̄ dulcior. et responsa suauia. referens echo resultat. **A**ipse quoq; sor- des auriū non inutiles. que ligant vocem. vt tenatior eius in nob̄ et memoria sit et gratia. **D**e naribus autem quid loquar. que inuio et p̄cero foramine antrum quosā recipiendis odoribus prestant. vt non perfunctorie odor transeat. sed diutius inhereat naribus. et ea- rum ductu cerebrū et sensus depascat. **I**deoq; diutius odor flagrat acceptus qm̄ sermo resonat aut visus apparet. **P**lerunq; q̄ momen- to breui fueris odoratus. toto die spirat in naribus. **P**er eas quoq; purgamenta capitis defluunt. et sine fraude atq; offensione aliqua corporis deriuant̄. **E**st etiam mediocris sensus in tactu atq; in eo

voluptas gratissima. sincerumq; iudicium. Plerumq; enim tactu p̄-
 bamus que oculis p̄bare non possumus. Postremum quoq; offi-
 cium est. oris aut lingue. qđ tamen omnibus vires ministrat. Nam
 neq; oculi videnti vigorem haberent. nisi virtutem substantie cor-
 poralis acceperint. que cibo deferret et potu. neq; aures audiendi. aut
 nares odorandi. aut manus tangendi. nisi omne corpus confortet
 alimentis. Deficimus enim viribus nisi eas cibi competētis assidui-
 tate repararemus. Deniq; confecti fame. nullis oblectantē sensuum
 voluptatibus. sed quasi exortes eorum delinamenta non sentiunt
 Quid ergo describam. dentium vallum. quo cibus conficit. et plene
 vocis fit expressio. Que sine dentib; alimonia delectaret. Deniq;
 cui maturos plerumq; cernimus hoc ipso citius senescere. qđ amissi
 dentibus nullam possint cibi virtutem validioris assumere. Ideo
 muta infantia. quia non habet adhuc organum vocis. Lingue
 quoq; non solū in loquendo. sed etiam edendo munus preciosissimū
 est. Ea enim velut plectrum loquentis. et quedam edentis est man;
 que defluentem cibum dentibus suggerit et ministrat. Vox quoq;
 aeris quodam remigio vehit. et p̄ inane portat. eademq; vis. que
 aerem verberat. nunc commouet. nunc demulcet audientis affectū.
 iratum mitigat fractum erigit. solat dolentem. Sit tibi nobis canoꝝ
 commune cum auibus. Sed apud quem. quo sono vocis utat. Qđ
 est rationale. non potest cum omnibus animantib; esse irra-
 tionabilibus scilicet commune. Nam et ipsi sensus. communes nob
 sunt cum animantibus ceteris. sed tamen non eadem his ceteri ani-
 mantes industria vtunt. Erigit bucula ad celum oculos. sed quid
 expectet ignorat. Erigunt fere. erigunt aues. omnibus est liber aspe-
 ctus. sed soli inest homini. eorum que aspicit affectus interpret. Spe-
 dat oculis ortus obitusq; signorum videt ornamentum celi. mirat
 stellarum orbis. fulgores qđ diuersos intelligit signorum quādo vesp-
 surgat quando lucifer. cur ille vespertinus. hic matutinus irradiet.
 quos motus orizon habeat. quos luna defectus. quemadmodum sol
 suos noꝝit occasus. circuitus quoq; cursus sui sollempnitate custodiat
 Audiunt quoq; animantes ceteri. sed quis preter hominem audien-
 do agnoscit. Secreta solus homo sapientie ex omnibus generibus
 que in terris sunt. auditu et meditatione. et prudentia colligit. qui

potest dicere. **A**udiam quid loquat in me dominus deus. Hoc est
preciosissimum quod homo diuine vocis sit organum. et corporalibus
labijs celeste exprimit oraculum. sicut illud est. **C**lama, Quid clama
bo & omnis caro fenum. **A**cepit quod diceret. et clamauit **S**ibi habeat
prudentiam suam. qui radio celi spacia terrarumque describunt. sibi
habeant intellectum suum. de quo dicit dominus. **E**t intellectum
prudentium reprobabo. **N**egque numeros rationes. modos et modogy
mice sapientie constituam loco. sed eam sapientiam definitio. de qua
dicit propheta **I**ncerta et occulta sapientie tue manifestasti mihi. Quid
autem loquar de osculo oris. quod pietatis. et caritatis pignus est
Osculant se et columbe, **S**ed quid ad humani osculi venustatem. que
amicicie insigne humanitatisque prefulget. in quo plene caritatis fideliter
premittit affectus unde et dominus velut prodigij genus in prodito
re condemnans ait, **I**uda oscula filium hominis tradis & **H**oc est. ca
ritatis insigne. conuertis ad signum prodicionis et infidelitatis. in
iudicium pacis hoc pignore vertis ad officium crudelitatis & **B**estiali
igitur oris obsequio inferentem potius necem quam caritatis federa ferentem
diuine vocis arguit oraculo. **I**llud quoque precipuum. quod soli
homines. ore exprimimus. que corde sentimus. **I**taque cogitationes
tacite mentis oris sermone signantur. **Q**uid est ergo os hominis. nisi
quoddam sermonis aditum. fons disputationis. aula verborum prop
tuarium voluntatis & **A**bsoluimus velut quandam humanis cor
poris regiam. in qua sit. licet quedam quantitas portio forma
tamen vniuersitatis est. **S**equitur guttur per quod totius corporis vitaliter
commercium et spiritus huius comestus infunditur. succedunt brachia
et validi lacertorum thori. valide ad operandum manus. et proce
rioribus digitis abiles ad tenendum. **H**inc est aptior usus operandi
hinc scribendi elegantia. et ille calamus scribe velociter scribentis. que
diuine vocis exprimuntur oracula. **M**anus est que cibum oris ministrat.
manus est que preclaris enitet factis. que conciliatrix diuine gratie.
sacris infertur altaribus. per quam offerimus et sumimus sacramenta
celestia manus est que operatur pariter et dispensat diuina misteria.
cuius vocabulo non dedignatus est dei filius se declarari dicente danieli
Dextera domini fecit virtutem. dextera domini exaltauit me. **M**anus
est que fecit omnia sicut dixit deus **N**onne manus mea fecit hec omnia

Manus est totius corporis pugnaculum capitis defensoria, Que cum sit loco inferior: totum verticem comit. et honesto venustat ornatu
Quis digne explicet pectoris cratem. ventrisque molliciem & **A**liter enim viscera molliora non possent foueri. et intestinorum sinus duris haud dubie ossibus lederent. **Q**uid tam salutare. quam ut pulmo cordi finitimo limite iungeret. ut cum exarserit cor ira et indignatione pulmonis sanguine atque humore citius temperet. ideo mollior pulmo est. quia madet semper simul ut rigorem indignationis emolliat **H**ec ideo scrutatim percurramus. ut tanquam inuoluta obuia perstringere non tanquam medici. plenius scrutari videamur. et persequi que nature latibulis abscondita sunt. **L**ien quoque cum iecore habet viciniam fructuosam qui dum assumit quo ipse pascatur abstergit quod quid sordium deprehenderit. ut per fibras iecoris minutiores ciborum possint tenues atque subtiles reliquie transire qui vertantur in sanguinem viribus proficiant. et non cum fimo et sordibus egerantur **I**ntestinarum vero circumplexi orbis et sine aliquo licet nodo. sibi tamen inuicem nexi. quid aliud nisi diuinam prospicientiam creatoris ostendunt ut non cito esca pertranseat. et statim a stomacho decurrat & **Q**uod si fieret. iugis fames. et continua vorandi libido hominibus gigneretur. **E**xinanitis enim visceribus et exhaustis. dum momentaria effusione vacuant. necesse erat in explebilem atque in satiabilem cibi et potus generari cupiditatem. quam sine dubio mors matura sequeretur. **H**oc quoque prouide conficit primum esca in utero superiore. deinde in iecore coquitur. eiusque uapore digestus transfunditur. succus eius in reliquas partes corporis eaque substantia arte aluntur humani. quam iuuenes accipiunt ad incrementum. senes ad perseuerandum reliquum autem ultra superfluum per intestina deducitur. et per illud ex transuerso ostium deriuatur **D**enique etiam in genesi. **A**rcham noe ad fabricam humani corporis accipitur. de qua dixit deus. **F**ac tibi archam ex lignis quodra tibus nidos facies in archam. et bituminabis eam intus et foris bitumine. **E**t facias sic archam. **E**t infra ostium uero facias ex transuerso inferiora autem arche bicamerata. et tricamerata facies **H**oc uero significat dominus quod ostium ex posteriori sit parte. per quod egerantur ciborum superflua. **D**ecore enim creator noster ductus reliquiarum a vultu hominis auertit. ne dum alium purgamus aspectum inquamur?

Simul considera . q̄ ea que pudoris plena sunt . eo loco constituta sunt vbi operta vestibus elucere non possint. **V**enarum pulvis vel infirmitatis internuncijs est salutis . **E**cerem tamen cum toto diffu-
se sint corpore . neq; nude atq; intecte sunt . et ita leuibus operiuntur visceribus . vt explorandi copia sit . et celeritas sentiendi . q̄ndo nulla est viscerum crassitudo que pulsum possit obducere . **O**ssa quoq; omnia tenui operta sunt viscera et reuincta neruis . precipue tamen capitis leui tecta sunt corio . **V**nde quo possint aliquos ad vsum im-
bres et frigora habere munimen capillis densiorib; vestiunt . **Q**uid de genitalib; loquar . que venis e regione ceruicis per renes lumbos q; deductis suscipiunt genitale seminium . ad munus et ad gratiam p̄creandi . **Q**uid de officio pedum . qui totum corpus . sine vlla su-
stinent oneris iniuria . **F**lexibile genu . q̄ pre ceteris domini mitiga-
tur offensa . ira mulcet gratia puocatur . **H**oc enim patris summi erga filium donum est . vt in nomine hiesu omne genu flectatur .
celestium terrestrium . et infernorum . et omnis lingua confiteatur .
quia dominus hiesus est in gloria dei patris . **D**uo eni sunt que pre
ceteris deum mulcent . humilitas et fides . **S**pes itaq; exprimit hu-
militatis affectum et seculi seruitutis obsequium . **F**ides equat filiu
patri atq; vtriusq; eandem gloriam confitetur . **R**ecte autem non
plures . sed duo sunt homini pedes . **Q**uaterni enim pedes feris
ac beluis sunt bini auibus . **E**t ideo vnus quasi de volatilibus est
homo . qui alta visu petat . et quodam remigio volitet sublimium co-
gitationum . **E**t ideo de eo dictum e . **R**enouabit sicut aquila iuen-
tus tua . eo q; p̄por sit celestibus et sublimior aquilis . qui possit dice-
re . **N**ostra autem conuersatio in celis est . **S**ed iam finis sermoni
nostro sit . **Q**uoniam completus est sextus dies . et mundani operis
summa conclusa est . perfecto videlicet homine . in quo principatus
est animantium vniuersorum summa quedam vniuersitatis est . et
omnis humane gratia creature . **C**erte deferamus silentium . quonia
requieuit deus ab omnibus operibus mundi . requieuit autem in
recessu hominis . **R**equieuit in eius mente atq; p̄posito . **F**ecerat eni
hominem rationis pacem . imitatore suu virtutum emulatore
cupidum celestium gratiarum . **I**n his requiescit deus . qui ait . **S**up
que req̄escã n̄ sup humilem et quietum et tremementem verba mea .

Gratias ergo deo nostro . qui huiusmodi opus fecit . in quo
 requiesceret, Fecit celum . non lego q̄ requieverit. Fecit terrā
 non lego q̄ requieverit Fecit solē lunā et stellas nec lego q̄ requieverit
 Sed lego q̄ hominem fecit . et tunc requieuit habens cui peccata dimit-
 teret . aut forte tunc future dominice passionis precessit misterium .
 quo reuelatum est . quia requiesceret cristus in homine . quia requie
 sibi predestinabat in corpore . pro hominis redemptione . secundum
 q̄ ipse dixit . Ego dormiui et requieui . et exsurrexi . quoniam dominus
 suscepit me . Ipse enim requieuit . qui fecit . Cui est honor . gloria . per-
 petuitas . Et nunc et semper et in oīa secula seculorum , Amen .

Beati Ambrosij Episcopi mediolanensis opusculum quod hexame-
 ron vocitatur ; iucunde explicit . Per Johannem Schubler imperi-
 alis orbis Aug . ciuem qm̄ diligenter impressum . Anno salutifere
 incarnationis hiesu saluatoris . Millesimoquadringentesimo septua-
 gesimosecundo . Circa pous maijas xj .

Ex. mutila. Galland. lib. 1. fl. 14 (7)
 bene ter 77 flo.; tem apernas 76.
 tem 77 f. (alt. bianca)

